

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ
KATEDRA HISTORICKÝCH VĚD

**Filigrány moravských papíren na základě nových zjištění
využití papíru v kanceláři olomouckých biskupů**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor práce: BcA. Veronika Stružová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Vladimír Hrubý

2013

UNIVERSITY OF PARDUBICE
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF HISTORICAL STUDIES

**Watermarks of Moravian paper mills based on new techniques of
using paper in the office of the bishops of Olomouc**

DIPLOMA PAPER

Author: BcA. Veronika Stružová

Supervisor: doc. PhDr. Vladimír Hrubý

2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika Stružová**
Osobní číslo: **H11019**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Péče o kulturní dědictví**
Název tématu: **Filigrány moravských papíren na základě nových zjištění využití papíru v kanceláři olomouckých biskupů**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je průzkum filigránů nalezených na ručním papíře z korespondence kanceláře olomouckých biskupů v letech 1532 - 1621, provedení dokumentace filigránů (fotografie a kresba), chronologické seřazení a roztrídění podle papíren, ve kterých vznikaly (popis, rozměry a místo uložení) a následné vyhodnocení průzkumu.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Zemský archiv Opava pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, kniha č. 35 - 125, Zemský archiv Opava pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, karton č. 1 - 17, BRIQUET, C. M. Les Filigranes. 1.- 4. díl. Ženeva, 1907. BUBEN, Michal - Pokorný, Pavel - Čech, Zdirad. Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů. Praha, 2000. ISBN 80-902811-0-9. ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci. In Sborník okresního archivu v Olomouci, 1980, s. 155-160. FLODR, Miroslav. Filigranologie: Úvod do studia filigránů. Brno, 1974. SEDLÁČEK, Richard. Papírenské muzeum ve Velkých Losinách. In Vlastivědné zajímavosti č. 239. Šumperk, 1992. ŠILHAN, Jindřich. Staré moravské papírny. In Vlastivědný věstník moravský 14/1959, s. 196?197. ISSN 0323-2581. ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci 1965/8, Olomouc. VOIT, Petr. Encyklopedie knihy. Praha, 2006. ISBN 80-7277-312-7.

Vedoucí diplomové práce:

doc. PhDr. Vladimír Hrubý

Ústav historických věd

Datum zadání diplomové práce:

30. srpna 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

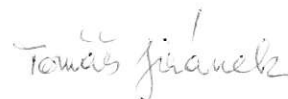
31. března 2013

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

 Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
532 10 Pardubice, Studentská 84

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 29. listopadu 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 ods. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 6. 2013

BcA. Veronika Stružová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli tuto práci napsat. Děkuji vedoucímu práce doc. PhDr. Vladimírovi Hrubému, za vedení práce, jeho cenné rady a připomínky. Dále velice děkuji správci fondu Arcibiskupství Olomouc PhDr. Janovi Štěpánovi, který mi umožnil bádát v písemných pramenech a také mu děkuji za cenné rady, ochotu a vstřícnost, kterou mi poskytoval v průběhu vzniku mé práce. Ráda bych chtěla poděkovat i zaměstnancům z olomoucké pobočky Zemského archivu v Opavě a zaměstnancům Státního okresního archivu Olomouc za jejich ochotu a čas.

Na závěr bych na tomto místě také ráda poděkovala své rodině a přátelům, kteří mě při psaní diplomové práce podporovali.

TITUL

Filigrány moravských papíren na základě nových zjištění využití papíru v kanceláři olomouckých biskupů

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá průzkumem filigránů nalezených na ručním papíře v korespondenci pocházející z kanceláře olomouckých biskupů. Součástí průzkumu jsou zobrazeny fotografie filigránů, které jsou chronologicky seřazené a rozříděné podle papíren, ve kterých vznikaly. Dále je zde uveden jejich popis, rozměry a místo uložení.

KLÍČOVÁ SLOVA

filigrány; biskupové; korespondence; kancelář; papírna; Olomouc; Litovel; Velké Losiny; Šumperk; Sovinec; Jihlava

TITLE

Watermarks of Moravian paper mills based on new techniques of using paper in the office of the bishops of Olomouc

ANNOTATION

This diploma paper deals with the exploration of watermark found on handmade paper in the correspondence coming from the office of the Olomouc bishops. The survey shows Watermarked image that are chronologically ordered and sorted according to paper mills, in which it is originated. It also shows their description, size and storage location.

KEYWORDS

watermarks; bishops; correspondence; office; paper mill; Olomouc; Litovel; Velké Losiny; Šumperk; Sovinec; Jihlava

OBSAH

1 Úvod.....	11
2 Rozbor literatury.....	14
3 Stručné dějiny biskupské kanceláře.....	20
4 Olomoučtí biskupové působící od 15. – 17. století.....	23
4.1 Stanislav Thurzo z Bethlenfalvy.....	23
4.2 Jan Dubravius z Doubravky a Hradiště.....	24
4.3 Marek Khuen.....	24
4.4 Vilém Prusinovský z Víckova.....	25
4.5 Jan Grodecký z Brodů.....	26
4.6 Tomáš Albín z Helfenburku.....	26
4.7 Jan Mezoun z Telče.....	27
4.8 Stanislav Pavlovský z Pavlovic.....	27
4.9 František z Dietrichštejna.....	28
5 Obecná terminologie.....	30
5.1 Ruční papír.....	30
5.2 Ruční papírny.....	30
5.3 Filigrán.....	32
5.4 Filigranologie.....	34
6 Historie papíren na Moravě.....	36
6.1 Městská papírna v Olomouci.....	36
6.2 Papírna v Litovli.....	38
6.3 Papírna ve Velkých Losinách.....	40
6.4 Sovinecká papírna.....	41
6.5 Papírna v Šumperku.....	42
6.6 Papírna ve Starých Horách.....	43

7 Vlastní průzkum filigránů	44
8 Filigrány moravských papíren	46
8.1 Filigrány olomoucké městské papírny	46
8.1.1 Index vyobrazených filigránů	58
8.2 Filigrány litovelské papírny	61
8.2.1 Index vyobrazených filigránů	64
8.3 Filigrány velkolesinské papírny	64
8.3.1 Index vyobrazených filigránů	66
8.4 Filigrány papírny na sovinském panství (Valšovský dvůr)	67
8.4.1 Index vyobrazených filigránů	67
8.5 Filigrány šumperské papírny	67
8.5.1 Index vyobrazených filigránů	70
8.6 Filigrány z neznámé papírny	71
8.6.1 Index vyobrazených filigránů	73
8.7 Filigrány jihlavské papírny	73
8.7.1 Index vyobrazených filigránů	74
9 Filigrány ze zahraničních papíren	75
9.1 Index vyobrazených filigránů	91
10 Závěr	95
11 Resumé	99
12 Seznam pramenů a literatury	103
13 Obrazové přílohy	111
13.1 Portrétní galerie olomouckých biskupů	111
13.2 Fotografie filigránů olomoucké městské papírny	112
13.3 Fotografie filigránů litovelské papírny	143
13.4 Fotografie filigránů velkolesinské papírny	154
13.5 Fotografie filigránů sovinské papírny	161

13.6 Fotografie filigránů šumperské papírny	162
13.7 Fotografie filigránů z neznámé papírny	172
13.8 Fotografie filigránů jihlavské papírny	174
13.9 Fotografie filigránů ze zahraničních papíren	179

1 Úvod

Problematikou filigránů jsem se již zabývala jako studentka bakalářského studia¹ při psaní své závěrečné práce. Tehdy jsem zpracovávala filigrány z chrudimských městských knih sepsaných od roku 1439 do roku 1787. Toto časové období jsem si zvolila proto, neboť v této době bylo vyrobeno nejvíce ručního papíru s filigránem specifickým pro každou papírnu. Později byl ruční papír nahrazen papírem strojním.

Filigrány mne natolik zaujaly, že jsem se rozhodla v jejich průzkumu pokračovat. Tématem diplomové práce byl průzkum filigránů nalezených na ručním papíře v korespondenci vycházející z kanceláře olomouckých biskupů. Jejich dokumentování je velice důležité, jelikož se kvalita papíru vlivem stárnutí zhoršuje, a tím dochází i k nečitelnosti, či v horším případě k úplným ztrátám papírové podložky, a tudíž i ke ztrátě filigránů. V oblasti filigranologie byly publikovány jen drobné články a studie, které se touto problematikou zabývají jen okrajově, avšak zcela neřeší tento problém.

Po nástupu na pozici restaurátorky do olomoucké pobočky Zemského archivu v Opavě, jsem měla možnost prozkoumat archivní materiály z fondu Arcibiskupství Olomouc. Tento fond obsahuje nejen velké množství pergamenových a papírových listin, ale také řadu knih, kterým se říká kopiáře. Ve skutečnosti se jedná o registra odeslané korespondence olomouckých biskupů.² Kopiáře jsou dochované asi od dvacátých let 16. století. Kromě toho se také k biskupským kancelářím objevují složky písemností v inventáři označené jako „volná korespondence“. Rozhodla jsem se z těchto pramenů vycházet a vytvořit tak souhrnnou práci, zachycující podobu filigránů, dobu jejich užití a danou papírnu, v níž byl filigrán zhotoven.

Na začátku studie došlo k ověření mladších kopiářů, ve kterých byla korespondence nejen zapisována, ale zároveň i datována. S určitostí tedy mohu předpokládat, že léta uvedená v korespondenci souhlasí i s přibližnou datací filigránu. Do této práce byla rovněž zahrnuta „volná korespondence“, která je součástí biskupských kancelářů.

¹ Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování, obor restaurování a konzervování papíru, knižní vazby a dokumentů.

² BALETKA, Tomáš. Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497 - 1540), jeho kancelář a správa biskupských statků. *Separát Sborník archivních prací* 2004/54, č. 1, s. 116 - 117. ISSN 0036-5246. BALCÁREK, Pavel. Kancelář kardinála Ditrichštejna a správa biskupských statků před Bílou horou. In *Sborník archivních prací* 28, 1978, s. 97 - 102. ISSN 0036-5246.

Po analýze pramenů, dostupné písemnosti z kanceláře olomouckých biskupů, jsem k jejich zpracování použila syntetickou metodu. Nejprve však byla rámcově provedena typologická analýza, protože se domnívám, že v souvislosti s filigrány a papírem olomoucké městské papírny dosud použita nebyla. Dle dosavadních autorů je doloženo, že se v papírně vyráběly různé druhy papíru, které bývaly označovány podle způsobu jejich použití. Jednalo se například o papír dopisní, konceptní, přední atd. Chtěla jsem proto zjistit, jak se od sebe tyto papíry liší a zdali na nich byl pro daný účel použit jiný filigrán.

Přestože jsou filigrány již z velké části typologicky popsány Briquetem³, Picardem⁴, Čermákem⁵ a Gajdošíkem⁶, očekávala jsem vysokou produkci nově objevených a dosud neznámých filigránů. Oproti těmto autorům jsem se snažila o co nejpřesnější zachycení filigránů, protože je často ve svých člancích neuvádějí. U většiny z nich není znázorněna ani hlavní osnova síta, která je pro umístění filigránu velmi důležitá. Nedostatek těchto prací spatřuji také v tom, že filigrány, jenž autoři uvádějí, jsou spíše náhodně sesbírané. Badatel, který potřebuje určit nějaký filigrán, musí mít k dispozici všechny tyto práce a složitě vyhledávat, kde by se mohl nacházet. Zároveň však nemá žádnou jistotu, že se mu daný filigrán podaří přesně určit a mnohdy se mu ani nepodaří zařadit do období výskytu.

Po prvotním průzkumu jsem za použití komparační metody zařadila do chronologické řady dosavadních známých filigránů všechny nově zjištěné. Zároveň došlo k přibližnému určení období výskytu nedatovaných a problematických filigránů. I když nejsou přesně určeny, lze je již alespoň přibližně zařadit do chronologické řady.

K zakreslení filigránu jsem použila modernější přístup, jenž dřívější badatelé neměli k dispozici (Čermák, Šilhan, Hekele atd.). Ve fotografické dokumentaci jsou uvedeny přesné rozměry filigránů a naznačení síta udávající jeho přesnou polohu. Zmíněný popis vede k představě, jak filigrán vypadal v poměru 1:1. Nejen tyto předpoklady k dobrému zachycení filigránů, ale i jejich syntéza v odborné literatuře chybí, a proto jsem se rozhodla tomuto nedostatku vyvarovat a syntézu provést.

³ BRIQUET, Charles-Moïse. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 4 sv.

⁴ Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2011-12-19]. URL:<<http://www.piccard-online.de/start.php>>.

⁵ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci. In *Sborník okresního archivu v Olomouci 1980*, s. 155 - 160.

⁶ GAJDOŠÍK, Petr. Další nově zjištěné filigrány olomoucké papírny. In *Olomoucký archivní sborník 9*, 2011, s. 65 - 69. ISSN 1214-4711. ISBN 978-80-86388-92-2.

Jelikož se nedochovaly žádné přesné záznamy o nakupování papíru do biskupských kanceláří, nepodaří se mi bohužel prokázat, jaké množství papíru odebírala biskupská kancelář.

2 Rozbor literatury

O filigránech bylo v minulosti sepsáno velmi málo literatury. V dnešní době se situace trochu zlepšila, ale i přes všechny snahy je k tomuto tématu stále nedostatek potřebné literatury.

Zkoumáním filigránů se nezabývají jen badatelé v České republice, ale také instituce v zahraničí. Zde stojí za zmínku internetové stránky evropských organizací, jako je např. Rakouská akademie věd⁷, Stuttgartský archiv⁸, Nizozemská národní knihovna⁹ a další instituce, které se filigrány zabývají. Na jejich stránkách jsou zveřejněny elektronické databáze obsahující tisíce filigránů. Soubor filigránů rovněž vyšel v tištěné podobě dílem francouzského historika Charlese Moise Briqueta, jež svoji práci rozdělil do čtyř svazků.¹⁰ Je zde vyobrazena řada filigránů, které jsou rozděleny abecedně podle druhů. Pod každým znakem je uvedeno číslo, odkazující na textovou část, v níž se můžeme dočíst, odkud byl filigrán pořízen. V letech 1961 – 1997 vyšlo knižně dílo Gerharda Piccarda¹¹, rozdělených podle motivů celkem na 17 „Findbücher“ ve 25 svazcích.

Velký přínos do oboru filigranologie přinesl Miroslav Flodr zabývající se obecným popisem filigránu, jeho historickým vývojem atd.¹² Dále se této terminologii okrajově věnuje Petr Voit ve své obsáhlé knize *Encyklopedie knihy*.¹³

Dalším připomínaným badatelem je František Zuman, jehož obsáhlé dílo vycházelo v časopise *Památky archeologické*. Tato publikace byla rozdělena podle století od 16. až do první poloviny 19. století a dále na část textovou a obrazovou. Filigrány seřadil do století podle jejich datování. Můžeme tedy vidět vývoj filigránů od nejjednodušších tvarů až po ty nejsložitější. K jednotlivým filigránům přiřadil papírnu a také papírníka, který tento znak používal k identifikaci papíru.¹⁴

⁷ WZMA - Wasserzeichen des Mittelalters (Alois Haidinger, Maria Stieglecker, unter Mitarbeit von Franz Lackner) [cit. 2011-12-19]. URL:<<http://www.ksbm.oeaw.ac.at/wz/wzma.php>>.

⁸ Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2011-12-19]. URL:<<http://www.piccard-online.de/start.php>>.

⁹ Watermarks in Incunabula printed in the Low Countries (WILC) [cit. 2011-12-19]. URL:<<http://watermark.kb.nl>>.

¹⁰ BRIQUET, Charles-Moise. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 4 sv.

¹¹ PICCARD, Gerhard. *Die Wasserzeichenkartei Piccard im Hauptstaatsarchiv Stuttgart. Findbücher I – XVII*. Stuttgart 1961 – 1997.

¹² FLODR, Miroslav. *Filigranologie: Úvod do studia filigránů*. Brno, 1974.

¹³ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. ISBN 80-7277-312-7.

¹⁴ ZUMAN, František. *České filigrány XVI. století*. Praha, 1930. Týž: *České filigrány XVII. století: část I. obrazová*. Praha, 1927. Týž: *České filigrány XVII. století: část II. textová*. Praha, 1931. Týž: *České filigrány XVIII. století: část I. textová*. Praha, 1932. Týž: *České filigrány XVIII. století: část II. obrazová*. Praha, 1932.

Problematiku filigránů z moravských papíren také zkoumali a zkoumají badatelé na Moravě. Z obecných prací uvádím například Františka Hekele, který napsal příspěvek *Zaniklé severomoravské papírny*.¹⁵ Autor zde obecně mluví o historii papírnictví a o filigránech, dále stručně rozebírá spíše náhodně historii sedmi moravských papíren a v jednom odstavci uvádí zmínky k dalším papírnám na celé Moravě a ve Slezsku (často jenom nejstarší zmínku a zrušení papírny). Podobná je také práce Jindřicha Šilhana v jeho *Studii staré moravské papírny*.¹⁶ Autor v ní polemizuje se dvěma předchozími pracemi, opravuje jejich chyby a uvádí několik nových drobných informací.

Pokud se jedná o olomouckou městskou papírnu, bylo vydáno k její historii a k jejím filigránům jen několik článků. Krátký příspěvek o filigránech olomoucké papírny v 16. století napsal Václav Burian. Přináší v něm popisy dvou zřejmě náhodně objevených filigránů olomoucké papírny. Uvádí krátkou zmínku o pronájmu papírny papírníkovi a dále jen konstatuje, že by bylo dobré udělat soupis moravských filigránů. Cenné na této práci je, že na rozdíl od ostatních autorů použil fotografie těchto filigránů.¹⁷

Nepatrnou zmínku o olomoucké papírně v 16. století napsal František Hekele, v ní popisuje nejstarší filigrán olomoucké papírny, který identifikoval podle Ch. M. Briqueta v knize *Les Filigranes*. Dále se zmiňuje o pronájmu papírny papírníkům. Na konci studie uvádí informace o zániku papírny.¹⁸

První zásadnější prací o olomoucké městské papírně byla studie Miloslava Čermáka, která se zabývala touto nejstarší papírnou na Moravě.¹⁹ Největší část článku pojednává o historii papírny v 16. století, méně již v 17. století a 18. století je zkráceno jen na několik málo vět. Čermák nejprve rok po roce popisuje informace, které se mu podařilo zjistit k papírně a k jednotlivým papírníkům. Obrazová příloha zachycuje perokresby filigránů a je vkládána přímo do textu. Autor však nezachytil síta, neuvádí ani rozměry jednotlivých filigránů a nešťastný je způsob reprodukce v časopise. Autor sice uvádí, že

ZUMAN, František. *České filigrány z první polovice XIX. století: část I. textová*. Praha, 1934. Týž: *České filigrány z první polovice XIX. století: část II. obrazová*. Praha, 1934.

¹⁵ HEKELE, František. Zaniklé severomoravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 12, 1957, s. 230 - 234. ISSN 0323-2581.

¹⁶ ŠILHAN, Jindřich. Staré moravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 14, 1959, s. 196–201. ISSN 0323-2581.

¹⁷ BURIAN, Václav. Filigrány olomoucké papírny v 16. století. In *Sborník studijního a lidovýchovného ústavu kraje Olomouckého, oddíl B – společenské vědy*, svazek II/1954, s. 123 - 124.

¹⁸ HEKELE, František. Zaniklé severomoravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 12, 1957, s. 231. ISSN 0323-2581.

¹⁹ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. ISSN 0323-2581. Týž: Městská papírna v Olomouci. In *Sborník okresního archivu v Olomouci* 1980, s. 155 - 160.

filigrány jsou reprodukovány v poměru 1:1, ale podle obrázků je evidentní, že při sazbě byla původní velikost obrazové přílohy odevzdané Čermákem do tisku jiná (nejspíše A4). Součástí práce je také pokus o rekonstrukci vnitřního vybavení papírny a informace o cenách odběru a typech jednotlivých papírů, které se mu podařilo dohledat v pramenech. Čermák ještě téhož roku napsal stručný příspěvek o dvou nově zjištěných filigránech městské papírny, ale tentokrát je zobrazuje včetně síta a poměrového měřítka.²⁰

Dalším historikem, píšící o městských papírnách na Moravě, byl Jindřich Šilhan, který vedl spor s Čermákem o historický vývoj olomoucké papírny.²¹ Autor správně poukazuje na to, že Čermák některé informace špatně interpretoval. V některých případech necitoval důležité údaje a občas přečetl špatně text. Na základě toho se dopustil větších či menších chyb. Šilhan také zpochybňuje některé filigrány jako ty, jenž se používaly v olomoucké městské papírně, a dokládá, že některé z nich byly pravděpodobně filigrány brněnské nebo filigrány pocházející z papírny v Dlouhé Loučce.

Reakcí na tuto kritiku byl Čermákův článek nazvaný *Městská papírna v Olomouci*, kde autor rozebírá jednotlivé Šilhanovy připomínky a snaží se přinést argumenty pro svá původní tvrzení.²² V některých případech uvádí, že je opravdu chyba na jeho straně, ale například ve způsobu vyobrazení filigránů píše, že jen využil Šilhanovu metodu u litovelské papírny (o tomto článku budu mluvit dále). Zajímavá je také jeho omluva, že je jen regionální historik a ne filigranolog.

K posledním autorům publikujících o městské olomoucké papírně patří Petr Gajdošík. Jedná se o pracovníka Státního okresního archivu v Olomouci, který se zabývá studiem filigránů v souvislosti s projektem soupisu městských knih.²³ Gajdošík čerpal z poznatků Miloslava Čermáka a dál rozšířil jeho sbírku nalezených filigránů z olomoucké papírny.

Další práce k olomoucké papírně se mi nepodařilo zjistit. Papírnu však zmiňuje mnoho autorů, kteří psali o dějinách města Olomouc. Buď o ní píší jen jako o papírenském

²⁰ ČERMÁK, Miloslav. Nově zjištěné filigrány olomoucké městské papírny. In *Sborník okresního archivu v Olomouci*, 1978. s. 111 - 112.

²¹ ŠILHAN, Jindřich. Městská papírna v Olomouci. In *Vlastivědný věstník moravský* 31, 1979, s. 284 - 297. ISSN 0323-2581. Týž: Staré moravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 14, 1959. s. 196 - 209. ISSN 0323-2581. ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci. In *Sborník okresního archivu v Olomouci* 1980, s. 155 - 160.

²² ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci. In *Sborník okresního archivu v Olomouci* 1980, s. 155 - 160.

²³ GAJDOŠÍK, Petr. Další nově zjištěné filigrány olomoucké papírny. In *Olomoucký archivní sborník* 9, 2011, s. 65 - 69. ISSN 1214-4711. ISBN 978-80-86388-92-2.

mlýně nebo ji uvádějí jako součást tohoto města. Proto do oboru filigranologie nepřinesli nic nového.

Nejstarší dílem pojednávajícím o litovelské papírně je zřejmě tiskem nevydané dílo Viktora Pinkavy z roku 1942 *Historische Daten über die Papiermühle in Littau*.²⁴ Tato práce se nejprve obecně věnuje stručnému přehledu papíren v Čechách a na Moravě. V následující kapitole autor rozebírá vznik a lokaci papírny. Dále se věnuje vodnímu právu vztahujícímu se k papírenskému mlýnu. Součástí práce je také rozbor vnitřního zařízení a vybavení papírny a práce je zakončena kapitolou o litovelských papírnících. Práce byla na svou dobu velmi objevná, ale autor v kapitolách velmi často opakuje stejné informace. Nedostatkem této práce je, že se vůbec nepokusila ikonograficky rozčlenit filigrány této papírny. Uvádí jen jejich stručný textový popis.

Dalším zpracovatelem dějin litovelské papírny, jenž se na rozdíl od Pinkavy pokusil určit filigrány litovelské papírny, byl Jindřich Šilhan.²⁵ Ve svém díle nejprve rozebírá počátky Městské papírny v Litovli v kontextu s olomouckou městskou papírnou, která byla ve všech směrech předchůdkyní litovelské. Autor postupně popisuje jednotlivé nájemce městské papírny s tím, že k nim zároveň uvádí filigrány, které se mu podařilo identifikovat. Součástí práce je i soupis zjištěných tovaryšů se základními údaji. Na závěr Šilhan popisuje tři základní typy olomouckých filigránů městské papírny (a, b, c) a jako přílohy jsou vyobrazeny perokresby jednotlivých filigránů, a to ji řadí nad práci Viktora Pinkavy. Šilhan sice uvádí u každého vyobrazeného filigránu první rok výskytu, ale nedostatkem je nezakreslení síta a chybějící rozměry filigránů.

Jinou zkoumanou papírnou byla papírna ve Velkých Losinách. K její historii existuje velké množství populárně-naučné literatury. Tím, že jsem nepoužila různé brožurky, letáky a novinové články, které nemají žádnou vypovídající hodnotu, mi kupodivu prakticky nic nezbylo. Z historiografické literatury uvádím, že různé velmi krátké zmínky se nacházejí v obecných pracích o papírnách (Šilhan, Hekele).²⁶ Šilhan dále napsal příspěvek, ve kterém opravuje chyby vlastivědné literatury týkající se této papírny, přičemž zároveň zmiňuje článek o papírně v periodiku *Wochenblatt für Papierfabrikation*

²⁴ PINKAVA, Viktor. *Historische Daten über die Papiermühle in Littau*. Litovel, 1942. s. 84 rukopis.

²⁵ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 3 – 27.

²⁶ ŠILHAN, Jindřich. Staré moravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 14, 1959, s. 197. ISSN 0323-2581. HEKELE, František. Zaniklé severomoravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 12, 1957, s. 231. ISSN 0323-2581.

pocházející z roku 1932.²⁷ Mimo to vyšla pouze publikace od Richarda Sedláčka o této ruční papírně, ale publikace je určena spíše k prezentaci papírny než jako historická práce.²⁸ Autor sice uvádí řadu pramenů, ze kterých čerpal, ale chybí poznámkový aparát k ověření konkrétních údajů. Cenné na práci je alespoň to, že zde autor shromáždil filigrány používané v papírně, které jsou zachyceny nejspíše v poměru 1:1. Úplně však chybí odkaz na jejich umístění a zakreslení velikosti síta.

O papírně v Šumperku zatím žádná specializovaná studie nevyšla. Většinou jsou o ní publikovány jen kusé informace ve vlastivědné literatuře. Jejím počátku se stručně věnoval ve srovnání s litovelskou papírnou Viktor Pinkava.²⁹ Stejně postupoval i Jindřich Šilhan v příspěvku o litovelské papírně, kde rozebral nejstarší dějiny šumperské papírny, a to z toho důvodu, že druhým papírníkem v Šumperku byl litovelský papírník Václav Haslach.³⁰ Stručné dějiny papírny přinesl také František Hekele v práci *Zaniklé severomoravské papírny*. Je zde jen několik málo údajů a stručný popis dvou filigránů.³¹ Proti jeho některým tvrzením se ale postavil Šilhan v článku *Staré moravské papírny*.³²

Další zmiňovanou papírnou je papírna ve Valšovském Dvoře, která se nacházela na Sovineckém panství. O této papírně se dochovalo jen málo zpráv. Píše o ní Ján Kadlec ve své bakalářské diplomové práci.³³ Zmiňuje se zde o prvním doloženém filigránu, ale ten není v práci vyobrazen. Dále popisuje papírníky a majitele působící v této papírně.

Poslední mnou připomínanou papírnou je ruční papírna ve Starých Horách, nám známá jako Jihlavská papírna. Vyšlo o ní několik článků a příspěvků. Novou knihou pojednávající mimo jiné i o historii papírny je kniha s názvem *Papír a ruční papírny v Jihlavě a kraji Vysočina*.³⁴ Autoři zde popisují její vznik a historii. Zmiňují papírníka Johanna (Hanuše) Freye, který do Jihlavy přišel z významné pražské rodiny Freyů a založil

²⁷ ŠILHAN, Jindřich. Chyby vlastivědné literatury. In *Vlastivědný věstník moravský* 13, 1958, s. 59 – 62. ISSN 0323-2581.

²⁸ SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losínách 1596 - 1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996.

²⁹ PINKAVA, Viktor. *Historische Daten über die Papiermühle in Littau*. Litovel, 1942. s. 5 - 7.

³⁰ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, s. 4 - 5, 7.

³¹ HEKELE, František. Zaniklé severomoravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 12, 1957, s. 231. ISSN 0323-2581.

³² ŠILHAN, Jindřich. Staré moravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 14, 1959, s. 198. ISSN 0323-2581.

³³ KADLEC, Ján. *Kříže pod křídly sovy. Místopisný průvodce po obcích Sovineckého panství s katalogem nápisů vybraných drobných památek*. Olomouc, 2011. 101 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická. Vedoucí práce Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D. s. 13 – 14.

³⁴ ŠPLÍČAL, Václav a VÍTEK, Miloslav. *Papír a ruční papírny v Jihlavě a kraji Vysočina*. Jihlava, 2010. s. 33 - 43. ISBN 978-80-7415-036-4.

zde ruční papírnu, která vyráběla velmi kvalitní papír. Dále je v knize zobrazeno pět druhů filigránů i s osnovou síta a jejich popis.

3 Stručné dějiny biskupské kanceláře

Kancelář zastávala v životě olomouckých biskupů důležitou roli. Díky ní mohli vyřizovat všechny písemnosti na jakémkoliv místě, a to i na svých cestách, kde je doprovázela část písařů.

Bohužel však není k tomuto tématu mnoho literatury. Je pouze několik málo autorů zabývajících se touto tematikou a navíc popisují jen vybrané biskupy. Jedním z autorů je Tomáš Baletka³⁵, jehož studie se zabývá biskupskou kanceláří za episkopátu biskupa Stanislava Thurza. Dalším autorem je Jan Štěpán³⁶, ten je však zatím na počátku své práce. Zaoberá se osobou biskupa Stanislava Pavlovského z Pavlovic. Posledním autorem je Pavel Balcárek³⁷, který napsal článek o kanceláři Františka z Dietrichštejna.

Biskupskou kancelář jako instituci nemusel Stanislav Thurzo budovat od základů, neboť již navazoval na své předchůdce. Na počátku Thurzova episkopátu působila kancelář pravděpodobně na vyšovském zámku. Thurzo ji užíval až do svého přesídlení do Kroměříže někdy v letech 1499-1500.³⁸ Kancelář vyřizovala z Kroměříže vedle agendy spojené se správou biskupských statků a lén také korespondenci týkající se záležitostí církevní správy. Stanislav Thurzo nezůstával jen v Kroměříži, ale pravidelně jezdil do Olomouce a do Brna na zasedání zemského soudu a na zemské sněmy.³⁹ Zpočátku svého episkopátu jezdil i do Prahy. Na jeho cestách ho vždy doprovázelo několik písařů, zbytek zůstával v Kroměříži, aby zde vyřizovali agendu v biskupově nepřítomnosti. Dochovanou písemnou produkci lze rozdělit podle jednotlivých typů a kategorií na listiny, listy otevřené a listy uzavřené (missivy). Vedle těchto hlavních typů byly vedeny různé druhy knih (registra a kopiáře) a další typy písemností.⁴⁰ Písemná produkce z Thurzovy kanceláře je dochována velmi torzovitě. Písemnosti jsou uloženy v olomoucké pobočce Zemského archivu v Opavě, především ve fondech Arcibiskupství Olomouc, dále v Lenním dvoře Kroměříž a v Metropolitní kapitule Olomouc. Další písemný materiál se nachází

³⁵ BALETKA, Tomáš. Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497 - 1540), jeho kancelář a správa biskupských statků. *Separát Sborník archivních prací* 54, 2004, č. 1, s. 116 - 117. ISSN 0036-5246.

³⁶ ŠTĚPÁN, Jan. Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského z Pavlovic v letech 1579 - 1598. Olomouc, 2009. ISBN 80-85973-80-4.

³⁷ BALCÁREK, Pavel. Kancelář kardinála Dietrichštejna a správa biskupských statků před Bílou horou. In *Sborník archivních prací* 28, 1978, s. 66 - 126. ISSN 0036-5246.

³⁸ BALETKA, Tomáš. Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497 - 1540), jeho kancelář a správa biskupských statků. *Separát Sborník archivních prací* 54, 2004, č. 1, s. 94. ISSN 0036-5246.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ BALETKA, Tomáš. Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497 - 1540), jeho kancelář a správa biskupských statků. *Separát Sborník archivních prací* 54, 2004, č. 1, s. 94. ISSN 0036-5246.

v Zemském archivu Brno, okresních archivech a také v archivech zahraničních, např. na Slovensku, v Maďarsku a ve Státním rakouském archivu ve Vídni.⁴¹

Základy Pavlovského kanceláře byly postaveny na funkční biskupské kanceláři jeho předchůdců, jejichž sídlo se nacházelo na zámku v Kroměříži. Toto místo se stalo středem panství a ústřednou všech biskupských tzv. stolních či mensálních panství, což se odráželo i v pracovní náplni zaměstnanců kanceláře.⁴² Změna kanceláře nastala právě za působení Stanislava Pavlovského, který ji chtěl vybudovat po vzoru České dvorské kanceláře. Pavlovský na začátku rozdělil kancelář na expedici českou a latinskou, z nichž každá měla svého sekretáře a česká posléze také místosekretáře.⁴³ Jeho průkopnickým počinem bylo vytvoření německé expedice od roku 1585.⁴⁴ Pavlovský se rovněž pokusil rozdělit kancelář na vlastní kancelář a samostatnou registraturu. Důležitou činností kanceláře bylo vedení soukromé i úřední korespondence biskupa. Díky tomu se nám dochovala komplexní řada biskupských register tzv. kopiářů. Ty jsou tím nejcennějším dochovaným zdrojem informací pro studium života olomouckých biskupů.⁴⁵

Kancelář Františka Dietrichštejna sídlila stejně jako za jeho předchůdce na zámku v Kroměříži. Vyřizovala především českou agendu spojenou se správou biskupských komorních (stolních) statků a dále manských statků. Také zde byla vyřizovaná korespondence církevního rázu, jako např. korespondence s římskou kurií, episkopátem sousedních diecézí, domácími církevními institucemi, kněžími, kláštery, atd. Z Kroměříže byla dále vyřizována korespondence osobní a zeměpanská, jako např. korespondence s císařem, městy, stavovskými úředníky, kardinálovými osobními přáteli v Itálii, Španělsku apod.⁴⁶ František Dietrichštejn stejně jako jeho předchůdce cestoval do Brna, Prahy, Olomouce a dalších měst. Až do roku 1612 nebylo obvykle během kardinálovy nepřítomnosti z kroměřížské kanceláře úřadováno. Po roce 1612 často jezdil také do města Mikulov, které mu připadlo po smrti jeho bratra Maxmiliána. V následujících letech se Dietrichštejn stal předním rádcem a důvěrníkem císaře Matyáše, který sídlil ve Vídni, a proto kardinál působil více v Mikulově, jelikož to měl odtud blíže do Vídně. V Kroměříži

⁴¹ BALETKA, Tomáš. Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497 - 1540), jeho kancelář a správa biskupských statků. *Separát Sborník archivních prací* 54, 2004, č. 1, s. 94. ISSN 0036-5246.

⁴² ŠTĚPÁN, Jan. Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského z Pavlovic v letech 1579 - 1598. Olomouc, 2009. s. 38. ISBN 80-85973-80-4.

⁴³ Tamtéž, s. 38 - 39.

⁴⁴ Tamtéž, s. 39.

⁴⁵ Tamtéž, s. 39.

⁴⁶ BALCÁREK, Pavel. Kancelář kardinála Dietrichštejna a správa biskupských statků před Bílou Horou. In *Sborník archivních prací* 28, 1978, č. 1, s. 72. ISSN 0036-5246.

byl nucen roku 1613 ustanovit tříčlenné kolegium tzv. nařízených radů (představený kanceláře, hejtman kroměřížského panství a účetní zvaný colmistr)⁴⁷. Tito lidé se v jeho nepřítomnosti starali o agendu.

Písemné dokumenty z činnosti Dietrichštejnské kanceláře je možné rozdělit do dvou archivních celků. Nejvíce materiálu je shromážděno v mikulovském rodinném archivu, dnes umístěný v Moravském zemském archivu v Brně. Druhý velký celek dokumentů je uložený v Kroměříži a v olomoucké pobočce Zemského archivu v Opavě. Zde se nachází 13 tzv. kopiářů kardinála Dietrichštejna obsahujících korespondenci v záležitostech správy biskupských statků a 28 kartónů spisového materiálu, v němž převažují koncepty.⁴⁸ Jelikož byl Dietrichštejn významnou evropskou osobností, je jeho korespondence uložena i v zahraničních archivech. Například ve Vatikánském archivu, v archivu v Miláně, Benátkách, Florencii, Padově, Ravenně, Madridu, ve Vídni a jinde, jak o tom svědčí v mikulovském rodinném archivu velké množství italské, španělské a německé korespondence od adresátů z těchto měst.⁴⁹

⁴⁷ BALCÁREK, Pavel. Kancelář kardinála Dietrichštejna a správa biskupských statků před Bílou Horou. In *Sborník archivních prací* 28, 1978, č. 1, s. 73. ISSN 0036-5246.

⁴⁸ BALCÁREK, Pavel. Kancelář kardinála Dietrichštejna a správa biskupských statků před Bílou Horou. In *Sborník archivních prací* 28, 1978, č. 1, s. 70. ISSN 0036-5246.

⁴⁹ BALCÁREK, Pavel. Kancelář kardinála Dietrichštejna a správa biskupských statků před Bílou Horou. In *Sborník archivních prací* 28, 1978, č. 1, s. 71. ISSN 0036-5246.

4 Olomoučtí biskupové působící od 15. – 17. století

4.1 Stanislav Thurzo z Bethlenfalvy

Stanislav Thurzo z Bethlenfalvy se narodil roku 1470 v Krakově. Pocházel z mocné uhersko-polské rodiny Thurzů.⁵⁰ Jeho otec byl vrchním ředitelem všech uherských dolů těžících zlato a stříbro. Podobně jako jeho bratr Jan, který se stal v letech 1506 – 1520 biskupem vratislavským, věnoval se i Stanislav duchovní dráze.⁵¹ Vystudoval teologii a práva v Padově a po návratu byl ustanoven olomouckým kanovníkem. V roce 1496 ho olomoucká kapitula zvolila biskupem, bylo mu pouhých 26 let.⁵² Po svém nástupu provedl v diecézi radikální reformy. Za jeho působení se stala biskupská rezidence střediskem věd, umění, řečnictví a humanizmu. Učená společnost Sodalitas Marcomaniana sdružovala kolem biskupa výkvět olomoucké kapituly a udržovala styky s evropskými humanisty.⁵³ Roku 1500 vykoupil ze zástavy město Kroměříž a zahájil přestavbu gotického hradu na renesanční zámek. Někdy na počátku 16. století učinil totéž i ve Vyškově, kde zřídil nádhernou zahradu. V Olomouci vybudoval novou biskupskou rezidenci. Začal mimo jiné budovat zpustlý kolegiátní kostel sv. Mořice v Kroměříži, který byl roku 1432 zničen husity. Zřídil zde své sídlo a roku 1538 vydal obnovené lenní právo. Svou rozsáhlou stavební činnost dosáhl v letech 1515 - 1516 výstavbou vysokého gotického chóru olomouckého katedrály. Finančně podporoval Erasma Rotterdamského a hostil polského krále Zikmunda. Dne 11. 3. 1509 spolu se svým bratrem Janem korunovali Ludvíka Jagellonského českým králem v katedrále sv. Víta v Praze. Dne 24. 2. 1527 korunoval na českého krále i Ferdinanda I.⁵⁴ Zemřel v noci z 16. na 17. 4. 1540 a byl pohřben v katedrále sv. Václava v Olomouci.⁵⁵

⁵⁰ MYŠKA, Milan et al. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1993, sešit 1, s. 105. ISBN 80-85819-05-8. POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. ISBN 978-80-86157, s. 81 – 82, 153.

⁵¹ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 344. ISBN 80-902811-0-9.

⁵² BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 344. ISBN 80-902811-0-9.

⁵³ HLOBIL, Ivo a PETRŮ, Eduard. *Humanismus a raná renesance na Moravě*. Praha, 1992. s. 150 – 156. ISBN 80-200-0385-1.

⁵⁴ MATZKE, Josef. *Das Bistum Olmütz von 1281 - 1578: (vom Spätmittelalter bis zur Renaissance)*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1975. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 61.

⁵⁵ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 344 - 345. ISBN 80-902811-0-9.

4.2 Jan Dubravius z Doubravky a Hradiště

Jan Skála z Doubravky a Hradiště se narodil roku 1486 v katolické měšťanské rodině v Plzni. Získal zde základní vzdělání v městské škole a poté studoval gymnázium ve Vídni. Velký vliv měl na něj humanista Konrád Celtés.⁵⁶ Na univerzitě v Padově získal doktorát církevního práva. V rozmezí let 1511 - 1512 se vrátil do vlasti, kde se stal členem družiny biskupa Stanislava Thurza. Ten ho pověřil vedením kanceláře a posléze ho jmenoval i svým sekretářem. Později se stal kanovníkem olomoucké kapituly. Od 7. 5. 1513 byl arcijáhenem a posléze i proboštem kolegiální kapituly v Kroměříži.⁵⁷ Byl činný nejen jako církevní hodnostář, ale i jako politik, voják a diplomat.⁵⁸ Rovněž ovlivňoval události habsburského státu a získal značné zásluhy o upevnění biskupské moci na Moravě.⁵⁹ Olomouckým biskupem byl zvolen v kapitule 30. 4. 1541. Velký význam má pro dějiny olomouckého biskupství jako latinský humanistický spisovatel. Z jeho bohaté tvorby je dodnes platný jeho šestidílný spis „*Libellus de piscinis et piscin, Quit his aluntur, natura*“, který psal v letech 1535 - 1540. Tento podrobný návod k rybníkářství a chovu ryb byl brzy vydán i ve Švýcarsku, Německu, Anglii a v Polsku.⁶⁰ Zemřel dne 9. 9. 1553 na mrtvici v Kroměříži. Nejdříve byl pohřben v kostele sv. Petra na Předměstí v Olomouci, později byly jeho ostatky přeneseny do katedrály sv. Václava a uloženy poblíž hrobu biskupa Stanislava Thurza.⁶¹

4.3 Marek Khuen

Marek Khuen (Khün) se narodil v měšťanské rodině v Olomouci. Studoval na vídeňské univerzitě. Roku 1530 se stal kanovníkem olomouckým a 3. 6. 1541 ho kapitula zvolila děkanem.⁶² Po smrti Jana Dubravia 6. 10. 1553 ho zvolili biskupem. Byl prvním olomouckým biskupem, který se snažil realizovat rekatolizační program, jenž byl

⁵⁶ MYŠKA, Milan et al. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1999, sešit 12, s. 15. ISBN 80-70-42-534-2. HLOBIL, Ivo a PETRŮ, Eduard. *Humanismus a raná renesance na Moravě*. Praha, 1992. s. 150 – 155, 158 - 159. ISBN 80-200-0385-1.

⁵⁷ POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. ISBN 978-80-86157, s. 82 – 83, 153 – 154.

⁵⁸ MATZKE, Josef. *Das Bistum Olmütz von 1281 - 1578: (vom Spätmittelalter bis zur Renaissance)*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1975. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 65.

⁵⁹ MYŠKA, Milan et al. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1999, sešit 12, s. 16. ISBN 80-70-42-534-2.

⁶⁰ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 73. ISBN 80-902811-0-9.

⁶¹ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 74. ISBN 80-902811-0-9.

⁶² JAKUBEC, Ondřej. *Kulturní prostředí a mecenát olomouckých biskupů potridentské doby: umělecké objednávky biskupů v letech 1553-1598, jejich význam a funkce*. Olomouc, 2003. s. 41. ISBN 80-244-0679-9.

stanovený tridentským koncilem. Diecéze trpěla nedostatkem kněžstva, přičemž i někteří duchovní, kteří byli k dispozici, nebyli spolehliví a vyznačovali se nízkou úrovní teologické vzdělanosti.⁶³ Rozhodl se proto rozšířit školu při olomouckém dómu.⁶⁴ Za jeho episkopátu došlo k rozsáhlé přestavbě hradu Mírov a na hradě Hukvaldy doplnil vnitřní hrad o dvoupatrovou renesanční budovu, která sloužila jako vězení pro kněze. Zemřel 10. 2. 1565 a byl pohřben v katedrále, kde je jeho vzácný náhrobek uchován dodnes.⁶⁵

4.4 Vilém Prusinovský z Víckova

Vilém Prusinovský z Víckova se narodil roku 1534 ve starém moravském šlechtickém rodu rytířského stavu. Studoval ve Vídni jezuitskou školu, ve dvaceti letech odešel do Itálie. Studoval práva na univerzitě v Padově a poté odešel do Říma, kde upevnil své styky s Tovaryšstvem Ježíšovým.⁶⁶ Po návratu se stal proboštem brněnské kapituly a později proboštem kapituly litoměřické. Po smrti biskupa Marka Khuena byl jako probošt brněnský a litoměřický a kanovník olomoucký dne 9. 3. 1565 zvolen olomouckým biskupem.⁶⁷ Jako biskup vystupoval velmi rázně proti moravským nekatolíkům.⁶⁸ Roku 1566 založil v Olomouci jezuitskou kolej a přidělil jezuitům tehdejší kostel sv. Františka s minoritským klášteřem.⁶⁹ Snažil se morálně i finančně podpořit rozvoj tohoto řádu. Pokračoval v rozkvětu hospodářství na biskupských panstvích, pečoval o rybníční hospodaření a na Hukvaldech zřídil oboru, kde vysadil vysokou zvěř. Tu mu daroval císař Maxmilián II. z královské obory na Kunětické hoře.⁷⁰ Jeho snahy se nemohly plně

⁶³ MATZKE, Josef. *Das Bistum Olmütz von 1281 - 1578: (vom Spätmittelalter bis zur Renaissance)*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1975. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 66.

⁶⁴ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 170. ISBN 80-902811-0-9.

⁶⁵ POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. ISBN 978-80-86157, s. 83 – 84, 154 - 155.

⁶⁶ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 265. ISBN 80-902811-0-9.

⁶⁷ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 266. ISBN 80-902811-0-9.

⁶⁸ JAKUBEC, Ondřej. *Kulturní prostředí a mecenát olomouckých biskupů potridentské doby: umělecké objednávky biskupů v letech 1553-1598, jejich význam a funkce*. Olomouc, 2003. s. 47 - 51. ISBN 80-244-0679-9.

⁶⁹ MATZKE, Josef. *Das Bistum Olmütz von 1281 - 1578: (vom Spätmittelalter bis zur Renaissance)*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1975. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 68 - 69.

⁷⁰ MYŠKA, Milan et al. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1993, sešit 1, s. 83. ISBN 80-85819-05-8. POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. s. 84 – 85. ISBN 978-80-86157.

rozvinout, jelikož byl 16. 6. 1572 otráven kanovníkem Filipem Dambrowskim. Na jeho přání byl pohřben v jezuitském kostele Panny Marie Sněžné v Olomouci.⁷¹

4.5 Jan Grodecký z Brodů

Jan Grodecký pocházel z Brodů, jeho otec se jmenoval Matyáš a matka Alena, rozená Staroveská ze Staré Vsi. Po studiích v Krakově, Římě a Padově byl roku 1566 jmenován brněnským proboštem a v roce 1570 děkanem hlohovské kapituly. Podle některých zpráv postulovalo několik kanovníků dne 16. 7. 1572 na olomoucký biskupský stolec pražského arcibiskupa Antonína Bruse a několik kanovníků zvolilo Jana Grodeckého.⁷² Aby se nikomu nestranilo, byla tato záležitost předána k rozhodnutí císaři a králi Maxmiliánu II., který se přiklonil ke Grodeckému.⁷³ Papež Řehoř XIII. tuto volbu potvrdil a dal souhlas, aby byl dne 19. 11. 1572 vysvěcen na biskupa.⁷⁴ Biskup Jan byl stejně jako jeho předchůdce otráven a zemřel dne 16. 1. 1574. Pohřben je v katedrále sv. Václava v Olomouci.⁷⁵

4.6 Tomáš Albín z Helfenburku

Tomáš Albín z Helfenburku byl synem Václava Albína, kancléře Viléma z Rožmberka. Studoval v Pise a v Bologni, kde získal doktorát obojího práva. Stejně jako jeho otec vstoupil do služeb Viléma z Rožmberka. Oženil se, ale po smrti své ženy, se kterou měl mnoho dětí, se oddal duchovnímu stavu.⁷⁶ Dne 27. 5. 1567 byl jmenován přímo

⁷¹ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 267. ISBN 80-902811-0-9.

⁷² JAKUBEC, Ondřej. *Kulturní prostředí a mecenát olomouckých biskupů potridentské doby: umělecké objednávky biskupů v letech 1553 - 1598, jejich význam a funkce*. Olomouc, 2003. s. 52. ISBN 80-244-0679-9.

⁷³ MATZKE, Josef. *Das Bistum Olmütz von 1281 - 1578: (vom Spätmittelalter bis zur Renaissance)*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1975. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 70.

⁷⁴ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 90. ISBN 80-902811-0-9.

⁷⁵ POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. s. 85, 156. ISBN 978-80-86157.

⁷⁶ JAKUBEC, Ondřej. *Kulturní prostředí a mecenát olomouckých biskupů potridentské doby: umělecké objednávky biskupů v letech 1553 - 1598, jejich význam a funkce*. Olomouc, 2003. s. 54. ISBN 80-244-0679-9.

papežem Piem V. olomouckým kanovníkem.⁷⁷ Biskupem jej zvolila kapitula 8. 3. 1574. Zemřel však krátce na to 10. 3. 1575 a byl pohřben v olomoucké katedrále sv. Václava.⁷⁸

4.7 Jan Mezoun z Telče

Jan Mezoun z Telče je narozen v Jindřichově Hradci, rodově však pocházel z Telče, a proto bývá někdy označován jako Tel(e)čský.⁷⁹ Byl vychován v jezuitských ústavech v Římě a Bologni. Ještě za studií se stal v roce 1569 olomouckým kanovníkem. Po návratu z Říma byl kapitulou uznán, ale pro svůj neurozený původ nebyl respektován katolickou šlechtou. Biskupem ho kapitula zvolila 13. 2. 1576. Během svého episkopátu usiloval o to, aby stál v čele katolické strany při jednáních o legalizaci náboženské svobody na Moravě.⁸⁰ Popudil však proti sobě katolickou šlechtu a také ztratil autoritu v kapitule.⁸¹ Biskup byl otráven a zemřel v Brně 6. 2. 1578. Pohřben je v olomoucké katedrále sv. Václava před hlavním oltářem.⁸²

4.8 Stanislav Pavlovský z Pavlovic

Stanislav Pavlovský pocházel z rytířského rodu Pavlovských, který sídlil na statku Pavlovice u Pštiny na Těšínsku.⁸³ V roce 1569 se stal olomouckým kanovníkem a v letech 1571-1574 studoval církevní právo v Římě, kde získal doktorát.⁸⁴ Roku 1577 byl ustanoven scholastikem olomoucké kapituly a apoštolským protonotářem. Byl také kanovníkem vratislavským. Dne 11. 7. 1579 ho kapitula zvolila biskupem a tuto volbu potvrdil i papež Řehoř XIII. Dne 25. 3. 1580 převzal Pavlovský řízení diecéze.⁸⁵ Jako biskup byl velmi energický, hrdý a nebojácný, ale přitom, ušlechtilý, snášenlivý a sociálně

⁷⁷ MATZKE, Josef. *Das Bistum Olmütz von 1281 - 1578: (vom Spätmittelalter bis zur Renaissance)*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1975. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 71.

⁷⁸ POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. s. 85 – 86, 156. ISBN 978-80-86157.

⁷⁹ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 277. ISBN 80-902811-0-9.

⁸⁰ JAKUBEC, Ondřej. *Kulturní prostředí a mecenát olomouckých biskupů potridentské doby: umělecké objednávky biskupů v letech 1553-1598, jejich význam a funkce*. Olomouc, 2003. s. 57 - 58. ISBN 80-244-0679-9.

⁸¹ MATZKE, Josef. *Das Bistum Olmütz von 1281 - 1578: (vom Spätmittelalter bis zur Renaissance)*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1975. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 72.

⁸² POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. s. 86, 156. ISBN 978-80-86157.

⁸³ JAKUBEC, Ondřej et al. *Stanislav Pavlovský z Pavlovic (1579 - 1598): Biskup a mecenáš umírajícího věku*. Olomouc, 2009. s. 15. ISBN 978-80-87149-12-6.

⁸⁴ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 252. ISBN 80-902811-0-9.

⁸⁵ Tamtéž s. 253.

cítící.⁸⁶ Roku 1579 vymohl na císaři Rudolfovi II. zákaz šíření kacířských knih, přičemž censura byla svěřena biskupovi. Roku 1581 zřídil s papežským povolením seminář, zvaný Collegium Nordicum, pro padesát studentů ze severní a východní Evropy. Dokončil výstavbu nového kostela sv. Mořice v Kroměříži a 16. 9. 1582 jej vysvětil.⁸⁷ Na Moravě zavedl gregoriánský kalendář. V roce 1588 se mu dostalo hodnosti knížete a hraběte české královské kaple.⁸⁸ Ve stejném roce dal razit zlatou a stříbrnou medaili, nejstarší známou ražbu olomouckého biskupství v novověku. Náležel k biskupům, kteří cílevědomě pracovali na rekatolizaci země. V roce 1591 konal synodu v Kroměříži, na níž slavnostně vyhlásil dekrety tridentského koncilu. Aby si zajistil oporu kapituly ve svých akcích, zval do jejího středu své rodáky ze Slezska a Polska. Stanislav byl ctitelem moravských věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje a šířil jejich kult na Moravě. Podporoval i kult svého patrona sv. Stanislava z Krakova, jemuž zřídil kapli v olomoucké katedrále. Biskup Stanislav je podkládán za obnovitele biskupství. Zemřel v Kroměříži 2. 6. 1598 a byl pohřben v olomoucké katedrále.⁸⁹

4.9 František z Dietrichštejna

František z Dietrichštejna je spojen s násilnou rekatolizací Moravy v 17. století. Narodil se 22. 8. 1570 v Madridu.⁹⁰ Jeho otcem byl svobodný pán Adam z Dietrichštejna, z rodu pocházejícího z Korutan, císařský vyslanec na španělském královském dvoře a hofmistr habsburských arciknížat Arnošta a Rudolfa, tj. pozdějšího císaře Rudolfa II. Jeho matkou byla Margarita de Cordona y Requensens, horlivá katolička.⁹¹ Jeho otec udržoval přátelské vztahy s papežem Klementem VIII. a tyto pevné základy později formovaly Františkův život. V roce 1575 získal Adam z Dietrichštejna za věrné služby císaři výnosné panství Mikulov. Po otcově návratu na Moravu vyrůstal František v Mikulově a jako 12letý přijal ve Vídni tonsuru. Studoval u pražských jezuitů, poté jej

⁸⁶ JAKUBEC, Ondřej. *Kulturní prostředí a mecenát olomouckých biskupů potridentské doby: umělecké objednávky biskupů v letech 1553-1598, jejich význam a funkce*. Olomouc, 2003. s. 59 - 64. ISBN 80-244-0679-9.

⁸⁷ BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 253. ISBN 80-902811-0-9.

⁸⁸ MATZKE, Josef. *Die Olmützer Fürstbischöfe*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1974. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 13, 22 - 24.

⁸⁹ POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. s. 86 - 90, 156 - 158. ISBN 978-80-86157.

⁹⁰ BALCÁREK, Pavel. *Kardinál František z Dietrichštejna: 1570 - 1636: gubernátor Moravy*. České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-86829-30-2.

⁹¹ BALCÁREK, Pavel a MLČÁK, Leoš. *Kardinál František z Dietrichštejna (1570-1636): prelát a politik neklidného věku*. Olomouc, 2008. s. 13. ISBN 978-80-87149-06-5.

však otec poslal do Říma, kde studoval filosofii a teologii. Roku 1592 jmenoval papež Kliment VIII. Františka svým komořím. Mladý teolog se stýkal se sv. Filipem z Neri a s předními muži církevního světa. Papežovým přispěním získal více obročí v Zaalpi a kromě proboštví v Litoměřicích dosáhl také kanonikátu v Olomouci, ve Vratislavi a v Pasově. Po vysvěcení na kněze v Praze roku 1597 se vrátil do Říma. Dne 26. 5. 1599 byl zvolen nástupcem Stanislava Pavlovského. Předtím ho papež jmenoval kardinálem knězem u sv. Silvestra, aby ho snáze prosadil v Olomouci, kde ho kapitula jako Němce volila nerada.⁹² Po příjezdu na Moravu se Dietrichštejn vrhl se zápalom do náboženského i politického života a dovolává se důsledně císařovy autority, záhy docílil význačných úspěchů pro obrozené katolictví.⁹³ Dovedl si získat od šlechticů právo obsazovat fary a nebál se navštěvovat i silně protestantská města, jako byla Opava. Za sporu mezi císařem Rudolfem a jeho bratem Matyášem hrál v roce 1609 Dietrichštejn důležitou roli jako prostředník mezi Habsburky. Po tomto převratu, který zastavil rozmach katolictví, si dovedl kardinál udržet vedoucí postavení v zemi. Vzbouřením českých a moravských stavů proti králi Matyášovi a Ferdinandovi v roce 1618 byl na čas zbaven všech funkcí a musel po kratší vazbě uprchnout z Moravy. Po potlačení povstání byl jmenován moravským gubernátorem a stál v čele komise, která vyšetřovala účastníky spiknutí. Jeho zásluhou nedošlo na Moravě k tak krutému trestání jako v Čechách.

Snazil se vypudit ze země všechny nekatolíky, pokud nepřijali katolickou víru.⁹⁴ Nahrazoval luterské kazatele pravověrnými kněžími. Uvedl na Moravu piaristy do Mikulova, Strážnice a Lipníka, a kromě jezuitů podporoval také kapucíny a františkány.⁹⁵ Staral se o vybudování tisku a v Mikulově postavil tiskárnu. Jeho generální vikář Martin z Greifenthalu vystavěl znovu kapli sv. Anny vedle katedrály. Kardinál Dietrichštejn má značné zásluhy, že se Morava vrátila k čisté víře sv. Cyrila a Metoděje, jejichž úctu velmi podporoval. Zemřel v Brně 19. 9. 1636. Jeho ostatky byly do Olomouce přeneseny až v roce 1661 a uloženy do nové krypty v katedrále.⁹⁶

⁹² BUBEN, Milan a ČECH, Zdirad J. K. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. s. 61 - 62. ISBN 80-902811-0-9.

⁹³ MATZKE, Josef. *Die Olmützer Fürstbischöfe*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1974. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 26.

⁹⁴ MATZKE, Josef. *Die Olmützer Fürstbischöfe*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1974. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 27.

⁹⁵ MATZKE, Josef. *Die Olmützer Fürstbischöfe*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1974. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus. s. 36 - 37.

⁹⁶ POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. s. 90 - 94, 158 - 165. ISBN 978-80-86157.

5 Obecná terminologie

5.1 Ruční papír

Podstata výroby tohoto papíru je založena na ručním čerpání papíroviny z čerpací kádě na čerpací formu a následně je papír upravován několika dalšími nezbytnými procesy. Každý arch se stává unikátem. Papír se vyznačuje povrchovou strukturou, převzatou ze síta čerpací formy. Podle toho se od sebe jednotlivé papíry odlišují a mají své specifické názvy. Například hladkému papíru se říká velinový, papír průsvitkový je označený filigránem a žebrovaný papír se nazývá veržé.⁹⁷ Odborným pojmem veržé se označuje ruční nebo strojní papír s pravidelnou strukturou podélných a příčných žeber. Tato struktura je buď tvořena sítím čerpací formy nebo speciálním egutérem v papírenském stroji.⁹⁸ Zhruba do roku 1750 měly všechny evropské papíry strukturu „veržé“. Dalším charakteristickým znakem tohoto papíru jsou nerovné okraje, které vznikají rozmačkáním mezi plstenci při závěrečném lisování. Po roce 1850 většina ručních papíren zanikla a byla nahrazena strojní výrobou v továrnách. Dodnes v České Republice nepřetržitě pracuje ruční papírna ve Velkých Losinách a v Evropě svoji činnost provozuje asi dvacet papíren.⁹⁹

5.2 Ruční papírny

Papírny se již od 13. století stavěly v bezprostřední blízkosti vodních toků. Množství vody bylo potřeba k otáčení vodního kola, opatřeného po obvodu lopatkami. Přítomnost vody byla také důležitým prostředkem pro zpracování hadrů, které se v dřívějších dobách používaly na výrobu ručního papíru. Tam, kde proudil celoročně vítr, se od konce 16. století budovaly i papírny s větrným kolem. První provoz tohoto typu vznikl v Holandsku roku 1586 (Alkmaar) a poslední větrný mlýn byl zrušen v roce 1917.¹⁰⁰ Vodní nebo větrné kolo pohánělo systémem hřídelí drtící zařízení ve stoupách a také hladící hamry. V dílně zvané Büttenkammer stály čerpací kádě, papírenské lisy a zařízení pro hlazení papíru.¹⁰¹ Součástí papírny byla také několikapatrová půda s vikýři, kde se jednotlivé archy papíru pozvolna sušily. K budově náležel i sklad hadrů a kůží.

⁹⁷ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 664. ISBN 80-7277-312-7.

⁹⁸ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 666. ISBN 80-7277-312-7.

⁹⁹ Tamtéž s. 664.

¹⁰⁰ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 666. ISBN 80-7277-312-7.

¹⁰¹ Tamtéž.

Nesmělo chybět hospodářské zázemí, které bylo nutné k obživě řemeslníků, pracujících v papírně.

V papírně, kde byla umístěna jen jedna čerpací kád', byl mistrem sám majitel papírny. Dohlížel na celý provoz a většinou sám klížil papír.¹⁰² Zaměstnával několik tovaryšů, kdy každý měl za úkol jinou činnost. Bylo nutné papír čerpat na papírenské síto, dále ho snímat z formy a nakonec hladit. Jiný tovaryš se spolu s učedníkem staral o stoupy a vodní kolo. Další pomocník utahoval papírenské lisy. Hotové archy se překládaly na půlarchy a vrstvily se do rysů, knih a balíků. Balíky byly ještě jednou zalisovány a jejich obal byl opatřen papírnickou obchodní značkou. Tento symbol identifikoval papírnu a jejího majitele, mimo jiné také udával informace o druhu a formátu papíru, zabaleného uvnitř. Tato obdoba tiskařských a nakladatelských signetů byla otiskována na obal balíku většinou černou nebo červenou barvou pomocí dřevořezového štočku. Počet otisků označoval kvalitu dodávaného papíru. Motiv obchodní značky se ve většině případů velice podobal samotnému filigránu. První zpráva o jejich existenci v Čechách je spjata se známým pražským papírníkem Bedřichem Freyem z 2. poloviny 16. století.¹⁰³ Do tiskáren se balíky ručního papíru expedovaly v bednách nebo v sudech.¹⁰⁴ K třídění a řezání hadrů a také k rozvěšování papírů na půdě bylo najímáno šest až osm žen. Při sezonních zakázkách musely v papírně pomáhat i děti.¹⁰⁵

Již od 80. let 15. století se majiteli nebo nájemci papíren stávali obchodně prosperující tiskaři. Jedním z prvních je znám augsburský Johann Bämler, který zde působil od roku 1486. U nás je zřejmě průkopníkem, i když z donucení, jihlavský papírník Benedikt Frey, jenž v letech 1590 – 1595? ke své živnosti přibral skromnou tiskárnu Kaspara Stolshagena jako protihodnotu za jeho dluhy.¹⁰⁶

¹⁰² VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 666. ISBN 80-7277-312-7.

¹⁰³ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 667. ISBN 80-7277-312-7.

¹⁰⁴ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 661. ISBN 80-7277-312-7.

¹⁰⁵ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 666. ISBN 80-7277-312-7.

¹⁰⁶ Tamtéž.

5.3 Filigrán

Pojem filigrán vznikl z latinského slova *filum*, znamenající nit a *granum*, označující zrno. Ve francouzské terminologii se setkáváme s pojmem „*le filigrane*“, v Německu „*Papierzeichen*“, později (hlavně po roce 1800) „*Wasserzeichen*“ a podle tohoto názvu se u nás říká „*vodoznačka*“, což vzniklo z anglického slova „*Watermark*“. Poláci používají termín „*znak wodny*“ a ve Španělsku se užívá označení „*filigranas o marcas transparente sen papeles*“.¹⁰⁷ V Českých zemích se pro toto označení používají dva výrazy. První název je průsvitka a druhý název je nesprávně označovaný jako vodní značka, vodotisk nebo vodoznak.¹⁰⁸

Filigrán pomáhá nejen při datování rukopisů, úředních dokumentů, grafik, kreseb a jiného papírového materiálu, ale také slouží k datování raných tisků, kde většinou úplně chybí impressum. Ruční papíry také pomáhají stanovit i relativní chronologii nedatovaných tisků.¹⁰⁹

Filigrán představoval obchodní značku papíru, pomocí které se od sebe jednotlivé papírny rozlišovaly. Každý papírník mohl vlastnit dvě značky. Jednu využíval na označení méně kvalitního papíru a druhou používal na papír, který byl více kvalitní. Pravý filigrán se vyráběl dvěma způsoby. Takzvaný průsvitný filigrán (průsvitka) vznikl tak, že se na osnovu papírenského síta vypletl pomocí drátků znak papírny. V místě, kde byl použit drátek, došlo k zeslabení papírové suspenze, a filigrán byl v průsvitu dobře viditelný. Pro holandské a anglické ruční papíry je typický druh filigránu, který se od běžných průsvitek odlišuje svým indigovým podbarvením (od 18. století se vyskytuje s ultramarínem či s benátskou modří).¹¹⁰ Papírovina při odvodňování a lisování přijímala v místech, kde byl umístěný filigrán více pigmentové přísady než na zbytku archu a kresba filigránu tak získala výraznější barevný odstín.

Reliéfy filigránů se vyráběly z měděných drátků. Jednodušší znaky pořizoval přímo formař čili řemeslník vyrábějící a opravující papírenská síta a složitější formu filigránů zhotovoval zlatník.¹¹¹

¹⁰⁷ FLODR, Miroslav. *Filigranologie: Úvod do studia filigránů*. Brno, 1974. s. 65.

¹⁰⁸ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 264. ISBN 80-7277-312-7.

¹⁰⁹ BOLDAN, Kamil. Filigranologie a datace nejstarších českých tisků. In *Minulostí západočeského kraje 47*, 2011. s. 28 – 59. ISBN 978-80-86971-40-7.

¹¹⁰ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 264. ISBN 80-7277-312-7.

¹¹¹ Tamtéž.

Zpočátku byl filigrán vyplétán do jedné poloviny síta, později se umisťoval do středu archu. Od poloviny 17. století se filigrány začínají objevovat na obou polovinách archu. Hlavní znak je umístěn na jedné straně a vedlejší znak (kontramarka) na straně protilehlé. Papírenské síto vydrželo v průměru asi 2 roky. To ovšem záleželo na tom, jak velká byla produkce papíru v dané papírně a v jakých klimatických podmínkách bylo síto skladováno. Dá se předpokládat, že městské papírny vyrobily mnohem více ručního papíru, než papírny vyskytující se na malých panstvích. Pokud již papírenské síto nesplňovalo potřebné vlastnosti, bylo jej nutné vyměnit za nové. Na síto se vytvaroval opět filigrán, který se však od předchozího lišil většinou jen nepatrně. Snažili se vytvarovat co nejpodobnější filigrán, ale mnohdy pozorujeme i případy, že je filigrán menší či větší nebo že je drátek jinak vypleten. Protože bylo během existence ručních papíren použito pravděpodobně veliké množství papírenských sít, setkáváme se i s velkým množstvím filigránů.

Pomocí tohoto znaku se také dala určit kvalita papíru i formát. Z dochovaných pramenů víme, že existoval např. papír konceptní, poštovní, regální atd. Tento papír se odlišoval mimo jiné hlavně podle motivu filigránu. Například poštovní papír byl označen filigránem, jehož motivem byla poštovní trubka. Dnes je významná jejich výtvarná hodnota, časově omezený výskyt a iniciály nebo celá jména papírníků.¹¹²

Nejstarší průsvitky se objevují v italských papírnách po polovině 13. století. Nejstarší doložený filigrán pochází z Bologni a je datován do roku 1282. V Českých zemích se filigrán poprvé vyskytuje v roce 1387 a nejstarší pražská původní značka je doložena v roce 1524.¹¹³

Filigrány zachycují nepřeborné množství motivů. Nejčastěji se zejména v 16. století objevuje erb a znak. Dále se vyskytují zvířecí motivy (had, lev, ježek, jelen, pták, orlice, jednorožec, ryby atd.) a motivy rostlinné (květy lilie, hrozny apod.). Mimo jiné jsou známy i tyto znaky: hlavy (jelena, jednorožce, vola nebo také lidská hlava s čepicí, popřípadě s korunou či rolničkami), klíče, klobouk, kruhy, nůžky, pohár, poštovní trubka, ruka, srdce, váhy, věž, zvon, předměty denní potřeby, náradí a další. V neposlední řadě jsou zaznamenány i písmena (zakončená korunou, čtyřlístkem, křížem) a číslice,

¹¹² ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 45. ISSN 0323-2581.

¹¹³ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 264. ISBN 80-7277-312-7.

v hojném počtu se vyskytuje čtyřka. Také pozorujeme časté výskyty kombinací např. znak města spolu s písmeny (iniciálami papírníka) nebo znak města spolu s letopočtem apod.

Již na přelomu 13. a 14. století se setkáváme s tím, že kresbu doprovázejí písmena, která většinou označují místo původu filigránu. Například A je typické pro Augsburg, K označuje město Kremsmünster a písmeno M = Milano. V případě písmena P, které do roku 1600 provází více než 460 typů filigránů je jeho význam dosud neznámý.¹¹⁴

Od 17. století se začínají vyskytovat světské figury v soudobých oděvech a postavy svatých. Filigrány jsou dekorativnější a zvětšují se. Na přelomu 18. a 19. století se znaky vytrácejí a papír je ve většině případů označován jen iniciálami papírníka jména, názvem města nebo je uváděn jen letopočet. Ten se také objevuje jako doplněk filigránů od počátku 16. století a přetrvává zhruba do roku 1870.¹¹⁵

Kromě průsvitného filigránu je známý také nepravý čili stínový filigrán (takzvaná stíněnka). Poprvé se s tímto filigránem setkáváme roku 1793 na francouzských papírových platidlech neboli asignátech (lat. Assignare = značit), vyráběných z hladkého velinového papíru. Velinová čerpací forma měla jemné tkané kovové síto, do něhož byla jemná filigránová kresba vtlačena ocelovým razidlem. V prohloubených místech papírová suspenze zesílila a vytvořila neprůhledný, spíše stínový obraz značky. V moderní době se uplatňují spíše nepravé filigrány a také se hojně vyskytuje suchý slepotisk. V tomto případě značku vytváří kovová raznice vtlačovaná do papíroviny.¹¹⁶

5.4 Filigranologie

Filigranologie je specializovaný paleografický podobor, který pomáhá datovat staré papírové písemnosti, případně může odhalovat i falza. Základním předpokladem pro toto zjištění slouží sbírky reprodukcí filigránů z písemností datovaných, které vytvářejí oporu pro písemnosti nedatované, které jsou nalezené na shodných papírech. Filigranologové mají k dispozici sbírky reprodukcí datovaných filigránů v originální velikosti. Největší pozornost byla věnována staršímu období a papíru vyrobeného do 16. století.¹¹⁷ Jedním

¹¹⁴ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 264. ISBN 80-7277-312-7.

¹¹⁵ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 264. ISBN 80-7277-312-7.

¹¹⁶ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 264. ISBN 80-7277-312-7.

¹¹⁷ Národní knihovna České Republiky [cit. 2013-5-17].

URL:<http://www.wold.nkp.cz/restauratori/2011/Benesova_Boldan_2011.pdf>.

z nejnámějších představitelů, který se tímto obdobím zabýval, byl Švýcar Charles Moise Briquet, který žil od roku 1839 a zemřel v roce 1918. Ve svém katalogu publikoval na 16000 reprodukcí filigránů. Rozsáhlejší přehled těchto znaků vytvořil německý badatel Gerhard Piccard, narozený v roce 1909 v Berlíně a zemřel v roce 1989. Jeho dílo zahrnuje 82000 filigránů celé Evropy z rozmezí let 1300 – 1650.¹¹⁸ Piccard správou své sbírky pověřil *Hauptstaatarchiv* ve Stuttgartu.

Dnes obor významně využívá i digitální technologie a možnosti webového prezentování databáze filigránů. Speciálně vytvořený software usnadňuje navedení k příslušné motivické skupině a také k vyhledání podobného filigránu. Většina zahraničních institucí tuto možnost využívá a postupně tak vznikají nové internetové databáze digitalizovaných filigránů.¹¹⁹

Současná filigranologie je založena na využití spektroskopických metod zviditelňování filigránů a to zejména radiografie a termografie.¹²⁰

¹¹⁸ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. s. 264. ISBN 80-7277-312-7.

¹¹⁹ Národní knihovna České Republiky [cit. 2013-5-17].

URL:<http://www.wold.nkp.cz/restauratori/2011/Benesova_Boldan_2011.pdf>.

¹²⁰ Národní knihovna České Republiky [cit. 2013-5-17].

URL:<http://www.wold.nkp.cz/restauratori/2011/Novotny_2011_metodika.pdf>.

6 Historie papíren na Moravě

6.1 Městská papírna v Olomouci

Městská papírna v Olomouci je považovaná za jednu z nejstarších papíren v zemi a také je zřejmě nejstarší papírnou na Moravě a ve Slezsku. V pramenech se uvádí, že byl roku 1505 vybudován „papírový mlýn“, který brzy poté začal pracovat. Ale až z roku 1513 máme doložen zápis, že papírnu spravovala městská rada. V roce 1521 se tři rady dohodly, že pronajmou olomouckou papírnu Štefanu Hudlerovi na dvacet let. V roce 1540 měla být papírna přepsána beze smlouvy na jeho nevlastního syna Jakuba. V této době zde působil papírník Martin Pauernfeund (Bauernfeund),¹²¹ který se s Jakubem dostal do sporu. Následkem toho dne 20. 7. 1543 pronajala městská rada papírnu Martinovi Pauernfeundovi na šest let. Martin zde působil až do roku 1551 a je zajímavé, že v roce 1549 můžeme v papírně zaznamenat čtyři tovaryše – Václava Jesuse, Víta Frosche, Jiřího Rauschera a Alexe Nemblera.¹²² Již v této době měla papírna velký význam pro celou střední Moravu.

V roce 1551 byla papírna pronajata Janu Puestockovi¹²³ působícímu zde jen jeden rok. Po jeho smrti přešel nájem papírny na jeho manželku Uršulu, která zde také moc dlouho nesetřvala a zemřela v roce 1553.¹²⁴ V její pozůstalosti je zmíněn pravděpodobný nástupce mistr Blažek (Blažej) Adler. Ten je však doložený až v roce 1569 při placení ročního nájmu.¹²⁵ Mezi lety 1575-76 byla papírna rozšířena nebo přestavěna. Roku 1587 předal Blažej Adler papírnu svému synovi Janovi (Hansovi), o čemž svědčí filigrán z tohoto roku a záznam z roku 1588 hovořící o změně mistra.¹²⁶ Jan si papírny příliš nehleděl a brzy po něm je znám papírník Jan Sigart (Sigert, Siegert) z Litovle. Ten zde v roce 1576 pracoval jako tovaryš. Působil v papírně v rozmezí let 1589 – 1593, protože již v roce 1593 máme doložený filigrán s iniciály nového nájemce Kristiána (Christiána)

¹²¹ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 36. ISSN 0323-2581.

¹²² ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 36. ISSN 0323-2581.

¹²³ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 37. ISSN 0323-2581.

¹²⁴ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 37. ISSN 0323-2581.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Tamtéž.

Benicha (Pennicha).¹²⁷ Papírnu získal asi v roce 1593 zřejmě sňatkem s vdovou po Sigartovi. Ještě v roce 1599 je doloženo, že zde pracoval tovaryš Jan Adler. V roce 1600 rada prodloužila Benichovi nájem, avšak ten po čtrnácti letech zemřel. Papírnu předal 7. 7. 1614 tovaryš Jan Adler novému papírnickému mistrovi Michalu Schwabovi a jeho ženě Heleně.¹²⁸ Schwab měl papírnu do roku 1627 a poté ji získal Tobiáš Fretschker (Fetschker). Kolem roku 1640 byl jejím nájemcem Michal Schöpfel.¹²⁹ V roce 1642 bylo město obléháno švédskými vojsky a papírna byla v červnu i s ostatními mlýny zničena. Celou druhou polovinu 17. století nepracovala. Schöpfel žádal městskou radu, aby mohl odejít ze služeb města s odůvodněním, že město nemá žádnou papírnu. Poté zřejmě vstoupil do papírny, která patřila klášteru Hradisku.

Jelikož papírna ve městě chyběla, začala městská rada roku 1687 jednat o jejím obnovení. Mezi lety 1687 – 1689 byla papírna vybudovaná a jejím prvním nájemcem se stal od roku 1691 Martin Fetscher z papírenské litovelské rodiny, který zde působil až do roku 1695.¹³⁰

V rozmezí let 1696 – 1735 byl nájemcem papírny mistr Gottfried Antonín Schmidt. Tehdy byla papírna opatřena dvěma vodními koly a městská rada si dala podmínku, že papírna bude zásobovat papírem celý magistrát a že jej bude lépe klížit. Po jeho smrti papírnu převzala jeho žena Zuzana se svými syny Antonínem a Janem. Ani jeden však v tomto řemesle nepokračoval. Dalším nájemníkem byl od roku 1740 Kristián Jahn, který papírnu opravil.¹³¹

Papírna byla v provozu i za stavby tereziánské pevnosti, chátrala však a v letech 1755 – 1757 ji mlynář v Salcarově mlýně František Gabriel přebudoval na mlecí mlýn.¹³²

Roku 1759 byla postavena nová papírna na dnešních Nových Sadech u bývalého měděného hamru. Vybuďoval ji Jan Schmied, který ji vlastnil až do roku 1769. Poté ji prodal mistru Janu Jakubu Bayerovi, jenž zde působil až do roku 1779. O podnik se příliš nestaral a papírna chátrala dál, až byla roku 1785 pustá a ukončila svoji činnost. Původně si ji měl koupit tovaryš z Litovle Ondřej Schiebel, ale to se neuskutečnilo a v roce 1788

¹²⁷ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 37. ISSN 0323-2581.

¹²⁸ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 38. ISSN 0323-2581.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 38. ISSN 0323-2581.

¹³¹ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 38. ISSN 0323-2581.

¹³² Tamtéž.

byla prodána mlynáři v měděném hamru Josefu Schitkovi. Ten už výrobu papíru neobnovil a přestavěl ji na mlecí obilný mlýn.¹³³

Pokud jde o druhy papíru vyráběné v této papírně, dozvídáme se ze záznamů, že zpočátku nebyly rozlišovány. Od roku 1579 se dočítáme o jemnějším a hrubším papíru, v roce 1592 o papíru regálním, v roce 1596 o papíru poštovním a papíru označovaném jako „herren Papier“. V roce 1677 se do kanceláře dodával papír konceptní a tzv. medián. Od roku 1692 pak dodávala městská papírna kancelářský a konceptní papír ve stejném množství.¹³⁴ V Olomouci se tedy vyráběly všechny známé druhy papíru, z nichž papír vyrobený ve vlastní papírně se běžně označoval již od roku 1595 jako tzv. „gemein papier“. Papír, který nebyl vyroben v městské papírně, si městská rada nechala obstarávat prostřednictvím obchodníků s papírem, z nichž jsou známy např. roku 1581 Ondřej Hirsch, z rozmezí let 1592 - 95 Jan Richter a z let 1627 - 1628 Karel Hirsch. Ten dodával papír především ze šumperské papírny. Od roku 1674 máme záznamy v městských knihách o dodávce papíru z papírny v Dlouhé Loučce.¹³⁵

Zmínka z roku 1557 nám upřesňuje polohu papírny, která stála mezi Salcarovým a Novým mlýnem až do roku 1642 a krátce nato byla zničena. Nová papírna byla vystavěna roku 1689 na rameni Moravy v těsné blízkosti Salcarova mlýna a působila do roku 1755. V roce 1759 byla vybudovaná nová papírna, za stavby tereziánské pevnosti, na území přenesených dnešních Nových Sadů u měděného hamru, kde zůstala až do jejího zrušení, které proběhlo roku 1785.¹³⁶

6.2 Papírna v Litovli

Litovel, obklopená ze všech stran vodou měla příznivé podmínky pro vybudování vlastní papírny. Proto tu vznikla první papírna v poddanském městě a druhá městská na Moravě. Její začátky jsou nejasné, ale soudíme, že papírna vznikla kolem roku 1557. Nejstarší litovelský filigrán je znám z 3. května 1559¹³⁷ a domníváme se, že prvním papírníkem, který zde působil, byl Václav Haslach. Tento papírník přišel do Litovle

¹³³ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 38. ISSN 0323-2581.

¹³⁴ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 41. ISSN 0323-2581.

¹³⁵ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 42 - 43. ISSN 0323-2581.

¹³⁶ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 43. ISSN 0323-2581.

¹³⁷ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 3 - 4.

z Olomouce a zůstal tu až do roku 1568. Zatoužil však po vlastní papírně a 5. září téhož roku si koupil soukromou papírnu v Šumperku od zdejšího papírníka Jana Bauernfeinda.¹³⁸ Nabízí se kombinace, že Bauernfeind přešel do Litovle, a tak si vyměnili s Haslachem místo. Po Haslachovi se papírníkem stal Hans Kempten. Po něm nastupuje Vendelín Friedrich jako nový nájemce papírny. Je pravděpodobné, že jako tovaryš pracoval v olomoucké papírně. Zůstal tu až do roku 1585. V tomtéž roce se objevuje filigrán dokládající nového nájemce, jímž byl Jan Sigart, původem z Landbergu. Poznáme ho podle toho, že na svůj filigrán umisťoval městský znak a počáteční písmena svého jména – HS. Poslední zpráva o tomto papírníkovi působícím v Litovli je z května 1588. Mezi lety 1588 – 1592 máme mezeru, kdy nevíme, zda byl nájemcem ještě Jan Sigart nebo Jan Bauernfeind. Od roku 1593 se zde vyskytuje nový nájemce Šebestián Mayerhöfer, který přišel z Opavy. V únoru 1600 se oženil Petr Bauernfeind s Marinou, dcerou zemřelého Konráda Sigarta. Petr přebírá nájem litovelské papírny, předpokládáme, že se jednalo o syna Jana.¹³⁹ Že byl mistrem papírníkem, vyplývá z filigránu s iniciálami PP, které znamenají Petr Pauernfeild. O dalších osudech tohoto rodu víme, že se vdova Marina provdala za nového nájemce Wolfganga Gottschalka.¹⁴⁰

Gottschalk v papírně krátkou dobu hospodařil, postupně si koupil dva domy se zahradami a později si založil i vlastní papírnu. Další osudy litovelské papírny jsou spojeny s převody, zadlužením a přeměnou mlýnů. Popisují, jak si mezi sebou sousedé dělali naschvály a další nepříjemné události, o kterých vyprávějí dobové prameny. Městská rada udává 11. 7. 1641, že papírna je již dvacet let pustá.¹⁴¹ Zánik papírny je datován do dvacátých let sedmnáctého století. Městská rada se rozhodla papírnu oživit, bohužel však nakonec k obnově nedošlo. Přispěl k tomu také vpád švédských vojsk, která poničila celé město.

Městská rada pronajala 19. 12. 1680 nově zřízenou papírnu na Kabelově na půl roku Kašparovi Fetschkerovi.¹⁴² Pravděpodobně na zkoušku, a poté ji každoročně prodlužovala. Dalším majitelem byl Jan Jiří Smetana zde působící až do své smrti

¹³⁸ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 4.

¹³⁹ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 6 - 7.

¹⁴⁰ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 8.

¹⁴¹ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 11.

¹⁴² ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 14.

17. března 1715. Zůstaly po něm dvě děti. Syn Marek se vyučil papírníkem a zůstal v Litovli a dcera Anna Alžběta. Ta se provdala za papírnického tovaryše Antonína Decka z Welsu. Dlouho pracoval v papírně se svým švagrem Martinem Smetanou a nevlastním tchánem, manželem Smetanovy vdovy Alžběty Karlem Hicklem, který převzal nájem papírny.¹⁴³ Po jeho smrti nastupuje poslední nájemce této papírny Jan Michal Beer. V padesátých letech rozprodala městská rada mnoho podniků, mezi nimiž byla také papírna. Kupní smlouvou z 22. 5. 1754 přestává litovelská papírna být papírnou městskou a pod vedením Antonína Hickla šla vstříc svému rozkvětu.¹⁴⁴

6.3 Papírna ve Velkých Losinách

Počátky papírnického řemesla na Šumpersku jsou úzce spojeny s rodem pánů ze Žerotína, kteří tu pobývali od přelomu 15. a 16. století. V roce 1566 prodal Petr II. ze Žerotína papírnickému mistrovi Janu Bauernfeindovi (patrně syn Martina Bauernfeida) z Olomouce pozemek u Desné, aby zde postavil papírnu. Kupní smlouva byla uzavřena 5. prosince 1566.¹⁴⁵ Papírník papírnu vybudoval, ale zadlužil se a byl nucen ji po dvou letech prodat. Novým majitelem se stal v září roku 1568 litovelský papírník Václav Haslach.

Jan mladší ze Žerotína přenesl své sídlo do Velkých Losin. Jelikož neměl důvod udržovat dále vztahy se šumperskými poddanými, rozhodl se zde vybudovat vlastní papírnu. Pozemek, kde papírna vznikla, byl původně poddanským gruntem. Jednalo se o usedlost Ambrože Scholze, kterou roku 1568 vrchnost vykoupila a postavila zde mlýn.¹⁴⁶

V roce 1596 se poprvé, i když nepřímě, existence papírny připomíná. Jde o kupní smlouvu, která je napsána na papíru s losinským filigránem. Můžeme soudit, že papírna byla založena v rozmezí let 1591 – 1596.

Počátkem 17. století byla vrchnostenská papírna prodána do soukromých rukou. Prvním majitelem byl papírnický mistr Ondřej Kluge, jenž papírnu získal od vrchnosti smlouvou uzavřenou 19. listopadu 1603.¹⁴⁷ Po jeho smrti nastoupil do papírny jeho zeť Daniel Schneller. Vedl ji až do roku 1627, po jeho smrti po něm papírnu převzala vdova.

¹⁴³ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 16.

¹⁴⁴ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 17.

¹⁴⁵ SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losinách 1596-1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996. s. 8.

¹⁴⁶ Tamtéž s. 12.

¹⁴⁷ SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losinách 1596-1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996. s. 14.

Kupní smlouvou z 10. února 1628 přešla papírna do rukou Petra Bittnera st., který se oženil s vdovou Schnellerovou a působili tu až do roku 1654, kdy podnik převzal jeho nevlastní syn Bartoloměj Schneller. Petr Bittner téhož roku odchází do papírny ve Starém Městě pod Sněžníkem, kde roku 1672 umírá. Ve stejném roce zemřel Petr Bittner a papírnu po něm zdědila vdova Barbora. Následujícího roku nacházíme v zápise tovaryše Kryštofa Göttlichera, který se oženil s Barborou.¹⁴⁸

Losinská papírna vyráběla především běžné psací konceptní papíry a částečně také lepenku. Těmito výrobky zásobovala především nejbližší okolí. Na losinské papírny a jejich prosperitu zřejmě rychle doléhala konkurence blízké šumperské papírny, jejíž postavení z pohledu nákupu surovin i odbytu hotových výrobků bylo mnohem příznivější. Také neutěšené poměry na losinském panství, hlavně vliv inkvizičních procesů, mělo negativní vliv na zdejší hospodaření.¹⁴⁹

6.4 Sovinecká papírna

Nejstarší papírny vznikaly ve městech Olomouc, Brno a Jihlava. Jelikož velká města neposkytovala tak velký počet hadrů, jakých bylo třeba na výrobu papíru, začaly se hadry sbírat i na venkově. Protože bylo na území Jeseníků dostatečné množství srážek, počátkem sedmnáctého století začínají pracovat i papírny na malých tocích Nízkého Jeseníku. Rýmařovská papírna na podolském potoce a sovinecká na potoce pod hradem Sovincem.¹⁵⁰ Existenci sovinecké papírny dokládá filigrán pocházející z r. 1612. Prvním známým papírníkem byl Jakub Honigschmied.¹⁵¹ Další zprávy o této papírně bohužel nejsou. Avšak v roce 1645 se v pramenech objevuje papírník Martin Honigschmied z Dlouhé Loučky.¹⁵²

Obě papírny sice brzy zanikly, ale měly své pokračování. Rýmařovská v papírně ve Staré Vsi a sovinecká proslula pod jménem papírny v Dolní Dlouhé Loučce.¹⁵³ Ta byla

¹⁴⁸ SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losinách 1596-1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996. s. 8.

¹⁴⁹ SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losinách 1596-1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996. s. 17.

¹⁵⁰ ŠILHAN, Jindřich. Papírna v Dlouhé Loučce do poloviny 18. století. In *Časopis Společnosti přátel starožitností*, 68, 1960. s. 83. ISSN 1210-924X.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² ŠILHAN, Jindřich. Papírna v Dlouhé Loučce do poloviny 18. století. In *Časopis Společnosti přátel starožitností*, 68, 1960. s. 84. ISSN 1210-924X.

¹⁵³ ŠILHAN, Jindřich. Papírna v Dlouhé Loučce do poloviny 18. století. In *Časopis Společnosti přátel starožitností*, 68, 1960. s. 83. ISSN 1210-924X.

založena kolem roku 1675 rodinou Hönigschmidtovou. Roku 1795 přešla tato papírna do majetku rodiny Weiszovy, která se sem přistěhovala z Bavor.¹⁵⁴

Papírna ve Staré Vsi u Rýmařova je jen mlýn na papír v Janovicích-Staré Vsi a připomíná se kolem roku 1757. Roku 1785 byla majitelkou Anna Pompäusová a její manžel Kašpar Pompäus. Ten si spolu s litovelským papírníkem Antonínem Hicklem stěžovali na nedostatek surovin na klížení papíru.¹⁵⁵ Z roku 1834 je doložen papírník Siebler. O zániku této papírny se nedochovala žádná zpráva.

6.5 Papírna v Šumperku

Prvním doloženým papírníkem působícím v ruční papírně v Šumperku je Jan Bauerfeind z Olomouce. Pravděpodobně byl synem olomouckého papírníka Martina Bauernfeinda. Jan si koupil 5. prosince 1566 od Petra ze Žerotína stavební místo pro papírnu pod rybníkem, kde dříve stával hamr. Vybudoval ji, ale velmi se zadlužil a byl nucen ji prodat. Město Šumperk se vykoupilo z moci Žerotínů a stalo se královským městem. Bauerfeindova papírna se však nacházela v části patřící šumperskému zámku, a tedy Žerotínům. Haslach si přikoupil k papírně domek a hospodařil zde 19 let. Ruční papírnu prodal 30. listopadu 1587 šumperské městské radě.¹⁵⁶

Novým nájemcem papírny se stal Václav Klimeš, ale Haslach za něho ručil. Když Klimeš z papírny utekl a nezaplatil, musel Haslach nájem zaplatit a převzal papírnu sám, kde zůstal až do své smrti, tedy do počátku roku 1593. Haslach byl dvakrát ženatý. Z prvního manželství měl syna Blažeje, který se stal papírníkem v Nise, syna Leonarda a dvě dcery. S druhou ženou měl tři syny Alberta, Marka a Mořice. Albert již papírníkem byl, mladší bratři se postupně stali nájemci šumperské papírny.¹⁵⁷ Papírna v Šumperku byla zrušena v roce 1852.¹⁵⁸

¹⁵⁴ HEKELE, František. Zaniklé severomoravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 12, 1957, s. 230 - 234. ISSN 0323-2581.

¹⁵⁵ HEKELE, František. Zaniklé severomoravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 12, 1957, s. 230 - 234. ISSN 0323-2581.

¹⁵⁶ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc, s. 5.

¹⁵⁷ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc, s. 5.

¹⁵⁸ HEKELE, František. Zaniklé severomoravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 12, 1957, s. 232. ISSN 0323-2581.

6.6 Papírna ve Starých Horách

O výstavbu papírny ve Starých Horách požádal pražský papírník Johann (Hanuš) Frey městskou radu a purkmistra v Jihlavě. Zároveň je prosil o podporu při stavbě papírny a žádal, aby nikdo jiný na městských pozemcích papírnu nepostavil. Smlouva byla uzavřena 12. dubna 1540.¹⁵⁹ Papírna byla postavena na katastrálním území, kde vrchností bylo město Jihlava a rada města. Proto se od samého vzniku papírny dozvídáme v písemných pramenech jen o jihlavské papírně a o jihlavském filigránu.¹⁶⁰ Písemný souhlas k výstavbě papírny a budoucího provozu z dubna 1540 nemůžeme chápat jako datum založení papírny. Stavební práce a různá povolení se patrně posunula až do roku 1541, kdy už můžeme mluvit o jejím vzniku. Po Johannovi Freyovi nastoupil do papírny Petr Frey. Ten roku 1555 koupil v Jihlavě dům a v roce 1561 najal papírnu náležející klášteru sv. Tomáše v Brně na Dornychu.¹⁶¹ Nejdříve zde působil sám, později i se svými třemi syny Benediktem, Hanušem a Pavlem. Také měl dvě dcery Markétu a Juditu. Po jeho smrti vdova Markéta a dcery přenechaly roku 1567 papírnu Petrovu synovi Benediktovi.¹⁶² Ten ji před rokem 1590 prodal. Papírna přešla do vlastnictví Josefa Antonína Hellera.¹⁶³ Rodina Hellerů zde působila až do roku 1846, kdy výroba papírů končí.¹⁶⁴

¹⁵⁹ ŠPLÍCHAL, Václav a VÍTEK, Miloslav. *Papír a ruční papírny v Jihlavě a kraji Vysočina*. Jihlava, 2010. s. 37. ISBN 978-80-7415-036-4.

¹⁶⁰ ŠPLÍCHAL, Václav a VÍTEK, Miloslav. *Papír a ruční papírny v Jihlavě a kraji Vysočina*. Jihlava, 2010. s. 37. ISBN 978-80-7415-036-4.

¹⁶¹ ŠPLÍCHAL, Václav a VÍTEK, Miloslav. *Papír a ruční papírny v Jihlavě a kraji Vysočina*. Jihlava, 2010. s. 38. ISBN 978-80-7415-036-4.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ ŠPLÍCHAL, Václav a VÍTEK, Miloslav. *Papír a ruční papírny v Jihlavě a kraji Vysočina*. Jihlava, 2010. s. 40. ISBN 978-80-7415-036-4.

¹⁶⁴ Tamtéž.

7 Vlastní průzkum filigránů

Filigrány pro tuto práci byly čerpány z volné korespondence a z kopiářů olomouckých biskupů. Tyto dokumenty jsou uloženy ve fondu Arcibiskupství Olomouc v olomoucké pobočce Zemského archivu v Opavě. Začala jsem zpracovávat papírový materiál pořízený za episkopátu Stanislava Thurza z Bethlenfalvy a skončila jsem korespondencí biskupa Františka z Dietrichštejna. Zkoumané období se pohybuje v rozmezí let 1532 až 1621. Na pauzovací papír jsem obkreslila kontury tužkou za pomoci tenké prosvětlovací destičky o síle zhruba jednoho milimetru, která vydává jen studené světlo a vsouvá se pod příslušný list papíru. Podsvícená průsvitka se tak zvýrazní a prokreslí se její detaily, které by jinak nebyly zřetelné. Přesto je zapotřebí postupovat co nejpečlivěji, aby byly i hůře viditelné části co nej přesněji reprodukovány. Celkem jsem zakreslila asi 2130. Filigrány jsou rozděleny podle toho, zda byly pořizovány z volné korespondence nebo z kopiářů. Následně byla z biskupské kanceláře vybrána jen odeslaná korespondence, přestože se v kartonech objevovala i korespondence došlá. Nalezla jsem velké množství zpráv z cizích zemí, a proto zde bylo i mnoho filigránů pocházejících ze zahraničních papíren, hlavně z Itálie.

Jednotlivé pauzovací papíry jsem naskenovala a v programu upravila na grafické náhledy. Tento krok byl proveden z důvodu, že jsou tyto náhledy mnohem přehlednější než samotné fotografie. Z fotografií je často velmi náročné určit, o jaký filigrán se jedná nebo co je na něm zobrazeno. Tato špatná čitelnost je způsobená tím, že je papír popsán železagalovým inkoustem, který se dříve používal jako psací látka. Jelikož je velice intenzivní, zaniká samotná struktura papíru i s filigránem.

Filigrány byly rozděleny do skupin, podle papíren v jakých vznikaly. Zaměřila jsem se hlavně na oblast Moravy, protože odtud pochází nejvíce ručního papíru. Vyskytuje se tu nejvíce zastoupená olomoucká papírna, dále papírna v Litovli, ve Velkých Losinách, v Šumperku, ale také jihlavská papírna a papírna na sovineckém panství. Filigrány byly chronologicky seřazeny od nejstaršího po nejmladší a heraldicky popisovány. Tento popis jsem zvolila z toho důvodu, že mi přijde tematicky nejpodobnější. Při obkreslování filigránů vznikla také fotodokumentace, která je uvedena v obrazových přílohách.

Linky kolem motivů jsou osnovy síta, na němž je filigrán upevněn. Je zde také ve většině případů uvedena datace, která se však odvíjí od datace korespondence a ne

samotného filigránu. Časově však ve většině případů zapadají do daného období. V obrazových přílohách je znázorněno přesné uložení korespondence s daným filigránem i jeho rozměry.

8 Filigrány moravských papíren

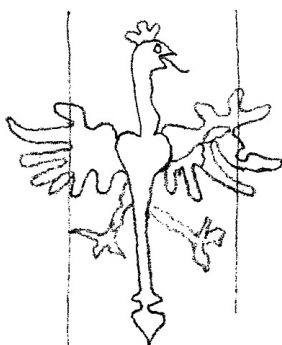
8.1 Filigrány olomoucké městské papírny

Olomoucká městská papírna používala na filigrán městský znak zobrazující okřídlenou orlici nebo orla. Orlice se vyznačuje tím, že má jen jednu hlavu. Zatímco orel má hlavy dvě, zrcadlově obrácené od sebe. Filigrány označující olomouckou papírnu mají velké množství druhů zobrazení. Níže jsou ukázky všech druhů a variant filigránů, které se ve zkoumaném období objevují a ke každému je připojen heraldický popis.

Obr. č. 1 Filigrán z let 1516 - 1553

Na korespondenci z rozmezí let 1516 – 1553 byl nalezen filigrán¹⁶⁵, který vykresluje rozkřídlenou orlici v renesančním štítu s korunkou na hlavě.^{Obr. č. 1} Podobný filigrán také publikuje Miloslav Čermák ve svém článku a datuje ho do roku 1550.¹⁶⁶

Obr. č. 2 Filigrán z let 1532 - 1534

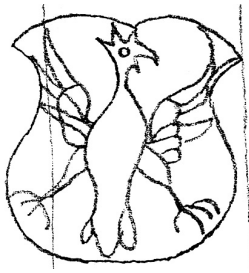
Dalším znakem¹⁶⁷ je orlice bez štítu pocházející z třicátých let 15. století.^{Obr. č. 2} O podobě tohoto filigránu pojednává opět Čermák ve svém příspěvku a uvádí, že pochází z roku 1534.¹⁶⁸

¹⁶⁵ BRIQUET, Charles-Moïse. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 1. sv. Aigle, 216.

¹⁶⁶ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigránu obr. č. 8. ISSN 0323-2581.

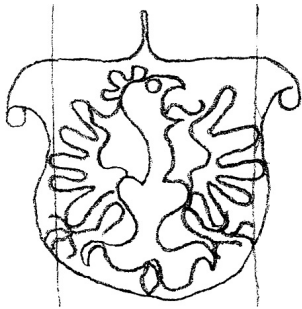
¹⁶⁷ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigránu č. 2. ISSN 0323-2581.

¹⁶⁸ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigránu obr. č. 4. ISSN 0323-2581.

Obr. č. 3 Filigrán z let 1534 - 1542

Na obr. č. 3¹⁶⁹ je vidět jiná podoba orlice. Je umístěna v renesančním štítu a je jednodušší než orlice na obr. č. 1. Také ji zmiňuje Čermák, ovšem on uvádí rok 1543.¹⁷⁰

Obr. č. 4 Filigrán z let 1545 - 1547

Dále je vyobrazena orlice¹⁷¹ pocházející pravděpodobně z rozmezí let 1545 – 1547. Jedná se o jinou variantu zpodobnění tohoto znaku.^{Obr. č. 4} Čermák ve své práci tento filigrán datuje do roku 1545.

Podle datování korespondence pocházející z let 1565 – 1573, byly objeveny dva filigrány. První filigrán¹⁷² zobrazuje poměrně složitou a propracovanou kompozici, ve srovnání s předchozími filigrány. Je zde zpodobněn orel se srdcovitým štítem na hrudi a vepsaným písmenem K. Nad hlavami se rozprostírají písmena OLMV. Celá kompozice je umístěna do oválného štítu, který je zdoben vlnovitou čarou a okolo orámovaný stínkami. Vrchol zakončuje bohatá koruna, po jejíž straně se nacházejí iniciály BA označující papírníka Blažeje Adlera, který v olomoucké papírně působil. Pod štítem je velkými písmeny napsáno OLMV3, což značí město Olomouc a pod nápisem je vyznačen letopočet 1584.^{Obr. č. 5} Druhý filigrán¹⁷³ poukazuje opět na působení papírníka Blažeje Adlera, iniciálami BA. Ve zdobeném štítu je orlice se srdcovitým štítem na hrudi. Celý motiv je zakončen jednoduchou korunou.^{Obr. č. 6} Oba filigrány publikuje Miloslav Čermák

¹⁶⁹ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigránu č. 6. ISSN 0323-2581.

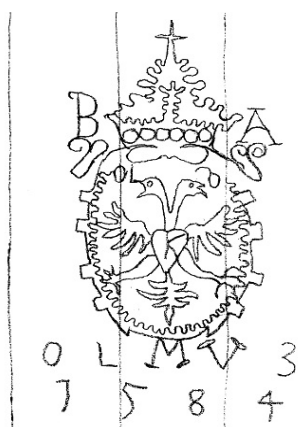
¹⁷⁰ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigránu obr. č. 6. ISSN 0323-2581.

¹⁷¹ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigránu č. 7. ISSN 0323-2581.

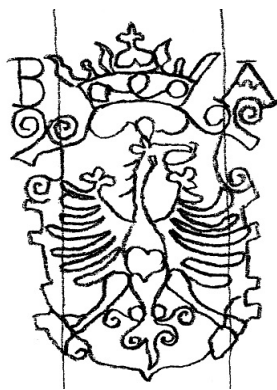
¹⁷² ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 41, podobný filigránu č. 20. ISSN 0323-2581.

¹⁷³ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigránu č. 9. ISSN 0323-2581.

ve svém článku *Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785)*. První filigrán^{Obr. č. 5} datuje do roku 1574 a druhý znak^{Obr. č. 6} do roku 1569.

Obr. č. 5 Filigrán z let 1565 – 1573

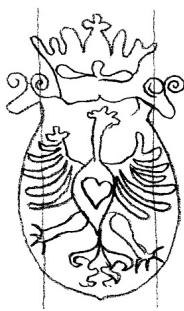

Obr. č. 6 Filigrán z let 1565 – 1573

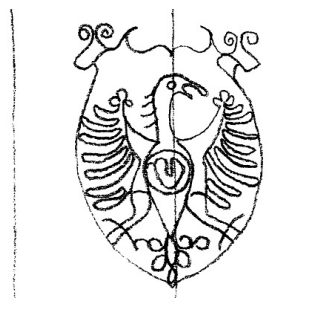
Filigrány zobrazené na obrázcích 7 – 9 jsou si hodně podobné. Vidíme na nich rozkřídlenou orlici v oválném štítu se srdcovitým štítem na hrudi. Po stranách je štít zakončený volutami. Na obr. č. 8¹⁷⁴ je navíc štít ve vrcholu korunován. Tento filigrán se objevuje i v tabulce, kterou uvádí ke svému článku Miloslav Čermák. V jeho případě datuje znak do roku 1570. Filigrán označený číslem devět je znázorněn v knize *Les Filigranes*. Briquet jej uvádí, že se vyskytoval mezi léty 1572 – 1576.¹⁷⁵

Obr. č. 7 Filigrán z let 1568 - 1572

Obr. č. 8 Filigrán z let 1568 - 1572

Obr. č. 9 Filigrán z let 1572 - 1573

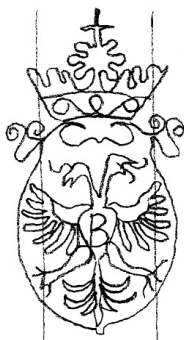
Od roku 1574 se objevuje orel v různých obměnách. Na korespondenci datované do tohoto roku jsem našla dva filigrány. První zobrazuje rozkřídleného orla¹⁷⁶, na jehož hrudi je napsáno písmeno B. To označuje papírníka Blažeje Adlera, který v olomoucké papírně působil od roku 1569 do roku 1584. Orel je umístěn v oválném štítu, po stranách

¹⁷⁴ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigrán č. 10. ISSN 0323-2581.

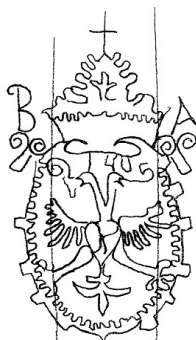
¹⁷⁵ BRIQUET, Charles-Moïse. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 1. sv. Aigle, 220.

¹⁷⁶ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigrán č. 11. ISSN 0323-2581.

zdobený volutami. Nahoře je štít ukončený korunou ve vrcholu s květinou a nad ním se nachází kříž.^{Obr. č. 10} Reprodukci filigránu publikoval ve svém článku také Miloslav Čermák, který jej spojuje s rokem 1574. Druhý filigrán představuje orla s písmenem K na hrudi. Orel je situovaný ve zdobeném oválném štítě, děleném stínkami a zakončeném volutami, nad nimiž jsou iniciály BA. Ty označují opět papírníka Blažeje Adlera. Vrchol štítu zdobí koruna s křížem.^{Obr. č. 11} Také tento filigrán zmiňuje Čermák a spojuje ho opět s rokem 1574.¹⁷⁷

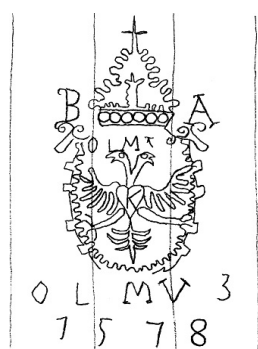

Obr. č. 10 Filigrán z r. 1574

Obr. č. 11 Filigrán z roku 1574

Filigrán na korespondenci pocházející z let 1577 – 1579 vykresluje orla se srdcovitým štítem na hrudi a s písmenem K, nad hlavami jsou písmena OLMV označující město Olomouc. Celý motiv je zasazený do oválného štítu, ohraničený vlnitou linkou a rozdělený stínkami. Ve vrcholu je bohatě zdobená koruna a po jejích stranách jsou iniciály BA označující Blažeje Adlera. Pod celou kompozicí jsou umístěna písmena OLMV3 a pod nimi letopočet 1578.^{Obr. č. 12} Filigrán připomíná již výše zmiňovaný autor a datuje ho do roku 1578.¹⁷⁸

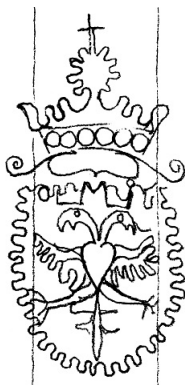

Obr. č. 12 Filigrán z let 1577 - 1579

¹⁷⁷ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 39, podobný filigránu č. 12. ISSN 0323-2581.

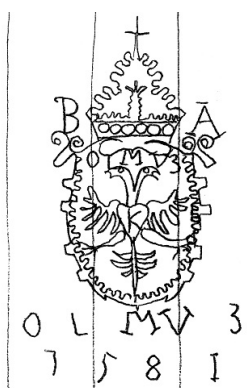
¹⁷⁸ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 40, podobný filigránu č. 14. ISSN 0323-2581.

Filigrán vykreslený na obrázku číslo třináct představuje rozkřídleného orla v oválném štítu, který je ohraničený vlnovitou čarou. Opět je zakončený volutami. Nad orlem jsou ve štítu patrné fragmenty nápisu OLMV. Štít zdobí bohatá koruna s křížkem ve vrcholu.

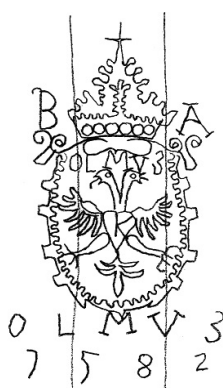

Obr. č. 13 Filigrán z let 1579 - 1580

Níže popsané filigrány^{Obr. č. 14, 15, 16} pocházejí z doby, kdy je v papírně doložen papírník Blažej Adler. Na tuto skutečnost poukazují iniciály BA. Je pravděpodobné, že se k tomuto souboru řadí i filigrán, vyobrazený na obr. č. 17, ale v tomto případě nejsou zachyceny jeho iniciály BA. U filigránů označených čísly 14 – 16 je orel i štít totožný, jen se mění letopočty zobrazené pod motivem.¹⁷⁹ Briquet ve své sbírce datuje filigrán do roku 1582. Na dalším filigránu je jiná podoba orla, liší se i umístění letopočtu a nápis OLMV3 je orámován. Letopočet je rozdělen na dvě části - napravo od motivu se nachází

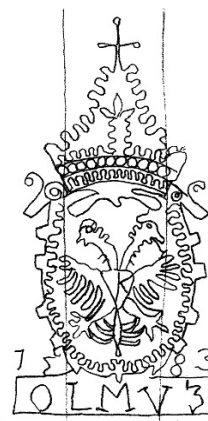
Obr. č. 14 Filigrán z let 1582 - 1583

Obr. č. 15 Filigrán z let 1582 - 1583

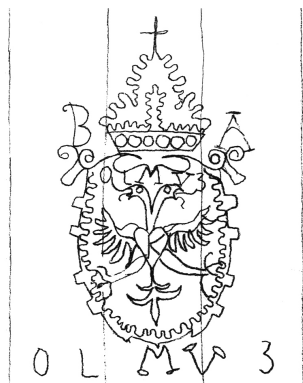
Obr. č. 16 Filigrán z let 1579 - 1597

Obr. č. 17 Filigrán z let 1579 - 1597

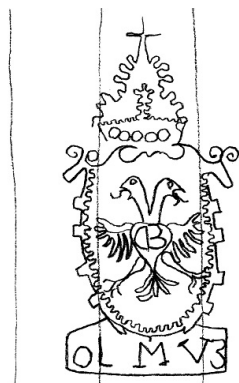
¹⁷⁹ BRIQUET, Charles-Moïse. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 1. sv. Aigle, 900. Také ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 40, podobný filigránu č. 17, 18. ISSN 0323-2581.

15 a nalevo 83.^{Obr. č. 17} Čermák ve své příspěvku zasazuje filigrán do roku 1583.¹⁸⁰ Poslední filigrán¹⁸¹ z tohoto souboru je podobný filigránu na obr. č. 16, jen s tím rozdílem, že tu není napsán letopočet.^{Obr. č. 18} I Čermák ho ve svém článku popisuje a uvádí u něj rok 1577.

Obr. č. 18 Filigrán z let 1579 - 1591

Další filigrán zobrazuje orla v bohatě zdobeném štítu s vlnovkami a stínkami. V srdcovitém štítu jsou iniciály CB označující Christiána Benicha. Tento papírník působil v olomoucké papírně po Blažejí Adlerovi. Pod štítem je zarámován nápis OLMV3.^{Obr. č. 19}

Obr. č. 19 Filigrán z let 1579 – 1597

Na korespondenci pocházející z roku 1587 byly objeveny dva filigrány. První¹⁸² z nich má ve znaku okřídleného orla s neznámým znakem na hrudi. Nad hlavami se objevují písmena OLMV3, označující město Olomouc. Orel je umístěn v bohatě zdobeném oválném štítu. Vnitřní obvod štítu je ohraničen vlnovkou, vnější část je dělená stínkami.

¹⁸⁰ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 41, podobný filigránu č. 19. ISSN 0323-2581.

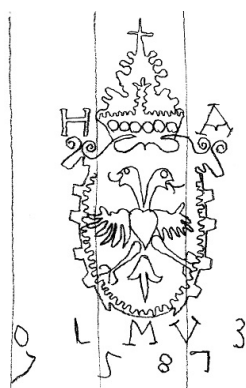
¹⁸¹ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 40, podobný filigránu č. 13. ISSN 0323-2581.

¹⁸² ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 41, podobný filigránu č. 20. ISSN 0323-2581.

Celý štít je zakončený volutami, nad nimiž se nacházejí iniciály BA patřící papírníkovi Blažejí Adlerovi. Štít je zakončen bohatě zdobenou dvojitou korunou. Pod celým štítem jsou opět písmena OLMV 3 a pod nimi je naznačen letopočet 1584. Zde je patrné, že si papírna dělala zásoby a papír používala i několik let po výrobě papíru. V tomto případě jsou to tři roky, kdy ruční papír vznikl.^{Obr. č. 20} Filigrán do své práce zahrnuje i Čermák a datuje jej do roku 1584. Druhý filigrán¹⁸³ je velmi podobný předchozímu typu. Jen s tím rozdílem, že se místo iniciál BA vyskytují iniciály HA označující Adlerova nástupce Hanse Adlera. Také už se nevyskytují písmena OLMV 3 nad hlavami orla, ale pouze pod štítem. Jeho hrud' je prázdná a liší se i uváděný letopočet. Zde je rok 1587, který souhlasí i s datací filigránu.^{Obr. č. 21} Totéž potvrzuje i Miloslav Čermák ve svém příspěvku.¹⁸⁴

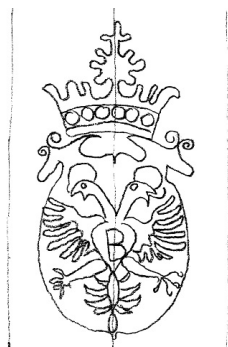

Obr. č. 20 Filigrán z r. 1587

Obr. č. 21 Filigrán z r. 1587

Tento filigrán vyskytující se na ručním papíře z let 1587 – 1591 je podobný filigránu, který je zobrazen pod číslem 10 jen s tím rozdílem, že zde má orel na hlavách svatozář.^{Obr. č. 22}

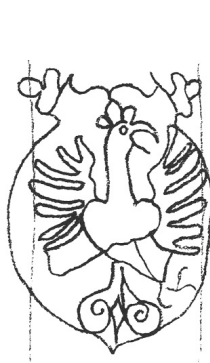

Obr. č. 22 Filigrán z let
1587 - 1591

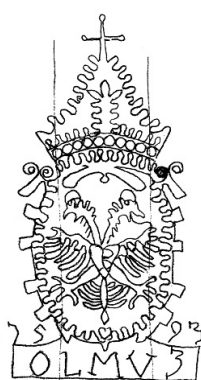
¹⁸³ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 41, podobný filigránu č. 21. ISSN 0323-2581.

¹⁸⁴ Tamtéž.

Z korespondence datované do roku 1592 jsou známy dva filigrány. Na prvním je vidět orlice v jednoduchém oválném štítu zakončeným volutami.^{Obr. č. 23} Druhý znak zobrazuje stejně složitou kompozici filigránu jako je filigrán^{Obr. č. 17}, pouze se liší tím, že má orel na hrudi místo písmena K iniciály CB a letopočet je 1593.^{Obr. č. 24} Tyto iniciály označují papírníka Kristiána (Christiána) Benicha, který v papírně působil.¹⁸⁵

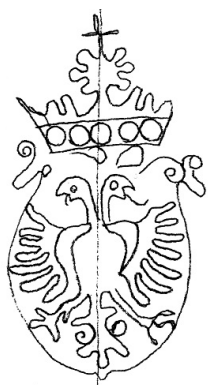

Obr. č. 23 Filigrán z r. 1592

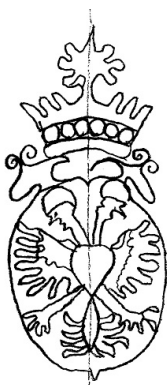

Obr. č. 24 Filigrán z r. 1592

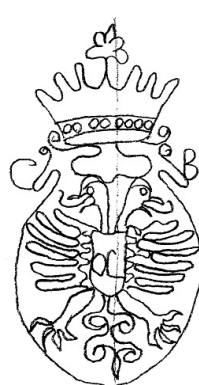
Níže jsou uvedené tři druhy filigránů. První motiv představuje orla umístěného v oválném štítě, který je zakončený volutami. Nad ním se ve vrcholu nachází koruna s křížem.^{Obr. č. 25} Druhý filigrán je podobný prvnímu, ale má složitější variantu. Hlavy orla jsou ozdobené svatozářemi.^{Obr. č. 26} U tohoto filigránu Čermák zmiňuje rok 1590.¹⁸⁶ Třetí filigrán zpodobňuje orla se španělským štítem na hrudi, v němž jsou vepsána písmena OL. Po stranách volut ukončujících oválný štít jsou umístěny iniciály CB identifikující Christiána Benicha.^{Obr. č. 27} Tento filigrán je Čermákem datován o rok později, než je zde uvedeno.¹⁸⁷

Obr. č. 25 Filigrán z r. 1594

Obr. č. 26 Filigrán z r. 1594

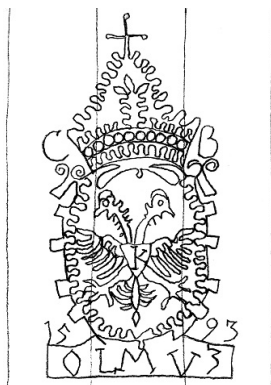
Obr. č. 27 Filigrán z r. 1594

¹⁸⁵ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 45. ISSN 0323-2581.

¹⁸⁶ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 41, podobný filigránu č. 22. ISSN 0323-2581.

¹⁸⁷ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978, s. 41, podobný filigránu pod č. 23. ISSN 0323-2581.

Mezi léty 1594 – 1595 se objevuje filigrán, který je totožný s filigránem zobrazeným na obr. č. 24, jen je v tomto případě uveden letopočet 1593 a po stranách koruny jsou umístěné iniciály CB patřící Christianovi Bennichovi.^{Obr. č. 28} Tato datace se shoduje i s datací, kterou ve svém článku uvedl Miloslav Čermák.¹⁸⁸

Obr. č. 28 Filigrán z let 1594 – 1595

Další filigrány označující olomouckou papírnu byly nalezeny na korespondenci datované do roku 1597. První filigrán vykresluje rozkřídleného orla s korunkami na hlavách, štít na hrudi je ve tvaru srdce a je prázdný. Oválný štít je uvnitř zdobený vlnovkami a z vnější strany dělený stínkami. Nad štítem je koruna zakončená jetelovým křížem. Po stranách koruny se vyskytují iniciály CB. Dole pod znakem jsou umístěna písmena OLMVZ, tentokrát bez datace.^{Obr. č. 29} Podobný filigrán publikoval i Francouz Charles – Moise Briquet a také Miloslav Čermák. Briquet ve své sbírce filigránů bohužel u tohoto filigránu dataci neuvádí, ale Čermák jej datuje do roku 1605.¹⁸⁹ Druhý filigrán představuje orla s iniciálami CB na hrudi. Okolo něj je bohatě zdobený oválný štít s vlnovkou a stínkami, celý motiv je zakončený volutami. Ve vrcholu štítu je bohatě zdobená koruna. Pod znakem jsou písmena OLMV3, která jsou ohraničena a nad tímto rámečkem je dvojčíslí 95, což patrně značí letopočet 1595.^{Obr. č. 30} Tento filigrán publikuje ve svém příspěvku další badatel Petr Gajdošík. Výše popisovaný filigrán datuje rokem 1595.¹⁹⁰

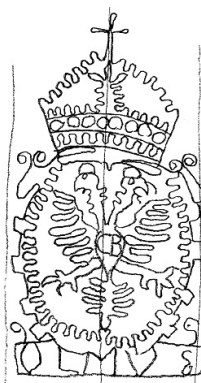
¹⁸⁸ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 41, podobný filigránu č. 24. ISSN 0323-2581.

¹⁸⁹ BRIQUET, Charles-Moïse. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 1. sv., Armoiries – Aigle 904. Také ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 42, podobný filigránu č. 30. ISSN 0323-2581.

¹⁹⁰ GAJDOŠÍK, Petr. Další nově zjištěné filigrány olomoucké papírny. In *Olomoucký archivní sborník* 9, 2011, s. 66, podobný filigránu č. 7. ISSN 1214-4711. ISBN 978-80-86388-92-2.

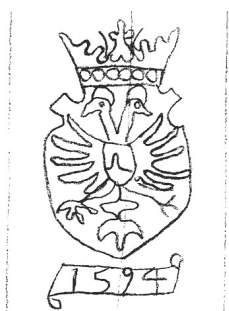

Obr. č. 29 Filigrán z r. 1597

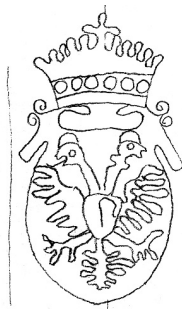

Obr. č. 30 Filigrán z r. 1597

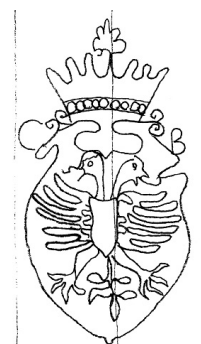
Na datované korespondenci z roku 1598 bylo objeveno pět druhů filigránů. První z nich zobrazuje orla umístěného v renesančním štítu, ve vrcholu zdobeným korunou. Orel má na prsou španělský štít s jednoduchým znakem. Pod filigránem je stuha, v níž je vepsána datace 1594.^{Obr. č. 31} Druhý znak vykresluje orla s normanským štítem na hrudi, jenž má uvnitř fragment neurčitého tvaru. Orel je umístěn v oválném štítu zakončeným volutami a ve vrcholu korunou.^{Obr. č. 32} Třetí filigrán je stejný jako průsvitka představená na obr. č. 27, jen v tomto případě má orel na hrudi prázdný štít.^{Obr. č. 33} Čtvrtý filigrán¹⁹¹ je typově stejný jako výše uváděné^{Obr. č. 14 - 16}, jen je zde napsán letopočet 1580.^{Obr. č. 34} Podobný filigrán zmiňuje i Čermák a udává k němu rok 1580, který se shoduje s rokem, kdy byl ruční papír s filigránem vyroben. Poslední filigrán je velmi podobný filigránu, který je vyobrazen na obr. č. 24. Zde je však letopočet 1598, což souhlasí i s datací korespondence. Rozdíl je také v nápisu pod motivem OLMV 2.^{Obr. č. 35}

Obr. č. 31 Filigrán z r. 1598

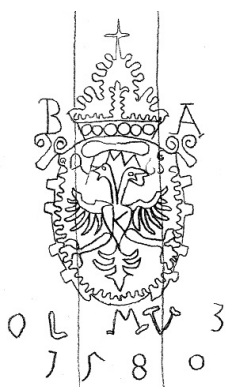

Obr. č. 32 Filigrán z r. 1598

Obr. č. 33 Filigrán z r. 1598

¹⁹¹ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 40, podobný filigránu č. 16. ISSN 0323-2581.

Obr. č. 34 Filigrán z r. 1598

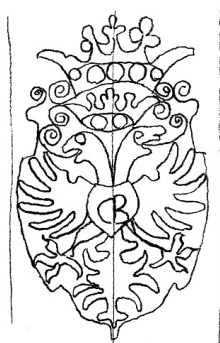

Obr. č. 35 Filigrán z r. 1598

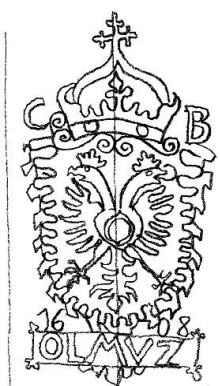
Obr. č. 36 Filigrán z r. 1602

Na obr. č. 36 je filigrán znázorňující orla se srdcovým štítem na hrudi a uvnitř s písmeny CB, nám známé jako iniciály Christiána Benicha. Orel je umístěn v oválném štítě, zakončeném volutami a na vrcholu korunou.

Obr. č. 37 Filigrán z r. 1605

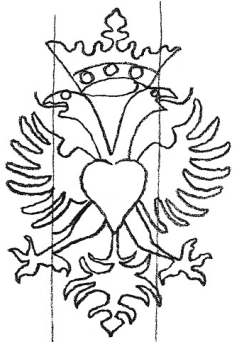
Jiná varianta průsvitky zobrazuje orla v renesančním štítu, který je ozdobený volutami a korunou zakončenou trojlísty. Orel má na hrudi gotický štít s vepsanými písmeny CB, typické iniciály pro papírníka Christiána Benicha.^{Obr. č. 37} Miloslav Čermák také tento filigrán zařadil do své práce a datoval ho do roku 1616.¹⁹²

Obr. č. 38 Filigrán z r. 1607

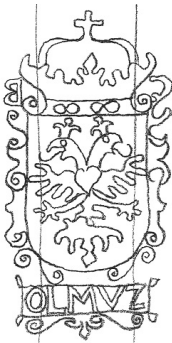
Další uváděný filigrán je obdobou filigránu vyobrazeného na obr. č. 29. Zde je však orel vykreslen s písmenem O na hrudi a nad nápisem OLMVZ je znázorněn letopočet 1608.^{Obr. č. 38}

¹⁹² ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 42, podobný filigránu č. 31. ISSN 0323-2581.

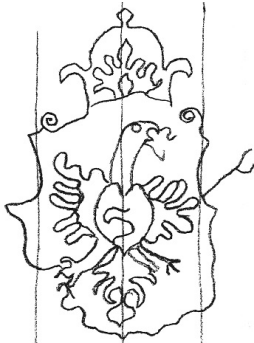
Obr. č. 39 Filigrán z r. 1612

Na ručním papíru byla také zachycena tato podoba filigránu. Je zde vykreslen orel s prázdným srdcovitým štítem na hrudi a obě hlavy spojuje koruna.^{Obr. č. 39}

Obr. č. 40 Filigrán z r. 1613

Na začátku 17. století se objevuje i jiná varianta filigránu než jsou výše uvedené. Zde je zobrazen rozkřídlený orel s korunkami na hlavách a s prázdným srdcovitým štítem na hrudi. Orel je umístěn ve složitém španělském štítu, který je ozdobený rozvilinami a volutami. Nahoře je koruna a po stranách písmena CB vzpomínající působení papírníka Christiána Benicha v olomoucké ruční papírně. Pod štítem je v ozdobném rámu zkratka OLMVZ - město Olomouc.^{Obr. č. 40}

Obr. č. 41 Filigrán z r. 1614

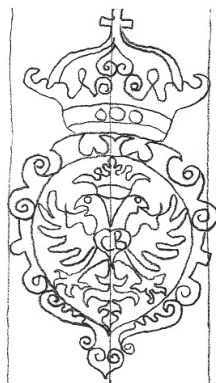
Na obrázku č. 41 je uvedený filigrán poněkud zdeformovaný. Uvnitř štítu necharakterizovaného tvaru se nachází orlice s písmenem S na hrudi. Tento znak je velmi podobný filigránu, jenž ve svém příspěvku uvedl Miloslav Čermák. Podle jeho vysvětlení patřil tento filigrán papírníkovi Michalovi Schwabovi nebo Michalovi Schöpfelovi.¹⁹³ V tomto případě však chybí písmeno M. Patrně to mohlo být způsobeno

zdeformovanou osnovou na sítu. Čermák filigrán datuje do roku 1642.

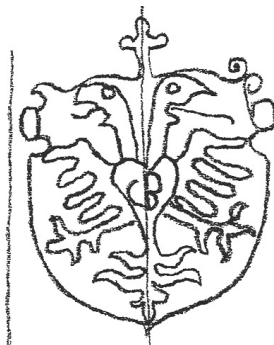
Na korespondenci datované do roku 1617 se podařilo nalézt dvě varianty filigránů. První má poměrně složitou kompozici. V kartuši je vypodobněn orel se srdcovitým štítem na hrudi a uvnitř má vepsány iniciály CB identifikující Christiana Benicha. Na kartuši je umístěna knížecí koruna s křížkem ve vrcholu.^{Obr. č. 42} Druhý filigrán zobrazuje orla se srdcem na hrudi a uvnitř opět písmena CB patřící Christiánovi Benichovi. Štít uzavírá

¹⁹³ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 42 - 45. ISSN 0323-2581.

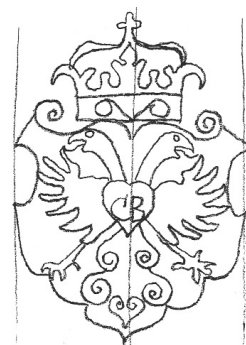
v horní části křížek.^{Obr. č. 43} Další varianta filigránu, který vznikl za působení Christiana Benicha v olomoucké papírně představuje orla umístěného v renesančním štítu, jenž je ve vrcholu zdobený korunou.^{Obr. č. 44} I tento filigrán publikuje Miloslav Čermák ve svém příspěvku a udává k němu rok 1635.¹⁹⁴ V jeho případě se jedná o mladší variantu tohoto typu filigránu.

Obr. č. 42 Filigrán z r. 1617

Obr. č. 43 Filigrán z r. 1617

Obr. č. 44 Filigrán z r. 1621

8.1.1 Index vyobrazených filigránů

Obr. č. 1 - Zemský archiv Opava pobočka Olomouc (ZAOpO), fond Arcibiskupství Olomouc (AO), kniha č. 35, folio 6

Obr. č. 2 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 36, folio 24

Obr. č. 3 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 37, folio 14

Obr. č. 4 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 42, folio 2

Obr. č. 5 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 77

Obr. č. 6 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 325

Obr. č. 7 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 93

Obr. č. 8 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 177

Obr. č. 9 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 73, folio 20

Obr. č. 10 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 73, folio 109

Obr. č. 11 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 73, folio 57

¹⁹⁴ ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 42, podobný filigrán č. 33. ISSN 0323-2581.

Obr. č. 12 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 82, folio 15

Obr. č. 13 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 84, folio 84

Obr. č. 14 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 91, folio 10

Obr. č. 15 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 92, folio 8

Obr. č. 16 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 38

Obr. č. 17 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 158

Obr. č. 18 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 85, folio 1

Obr. č. 19 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 342

Obr. č. 20 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 12

Obr. č. 21 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 267

Obr. č. 22 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 99, folio 88

Obr. č. 23 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 105, folio 140

Obr. č. 24 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 105, folio 68a

Obr. č. 25 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 7

Obr. č. 26 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 63

Obr. č. 27 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 207

Obr. č. 28 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 143

Obr. č. 29 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 111a, folio 2

Obr. č. 30 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 111, folio 223

Obr. č. 31 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 42

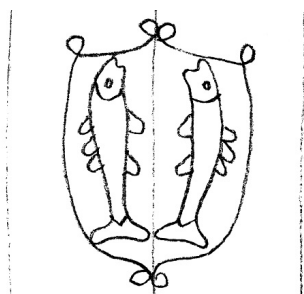
Obr. č. 32 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 551

Obr. č. 33 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 20

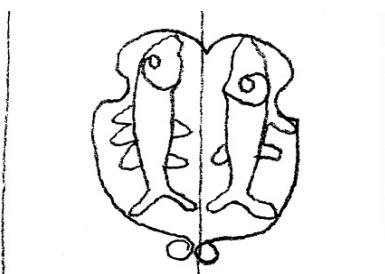
- Obr. č. 34 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 501
- Obr. č. 35 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 5
- Obr. č. 36 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 429
- Obr. č. 37 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 114, folio 91
- Obr. č. 38 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 356
- Obr. č. 39 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 26
- Obr. č. 40 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 109
- Obr. č. 41 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 284
- Obr. č. 42 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 63
- Obr. č. 43 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 789
- Obr. č. 44 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 103

8.2 Filigrány litovelské papírny

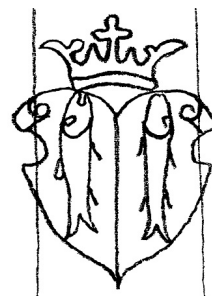
Filigrány litovelské papírny se dají rozdělit do dvou základních typů. První typ naznačuje vrchnostenský poměr města k papírně a má více variant. Jako průsvitky používá městského znaku, který tvoří dvě ryby postavené svisle hlavami vzhůru. Na levé straně je štika, na pravé kapr a tyto motivy jsou zobrazeny v různých obměnách. První filigrán zmiňuje ve své práci badatel Jindřich Šilhan a uvádí k němu rok 1559¹⁹⁵, který se shoduje i s datací zde uvedenou. Nejjednodušší je městský znak v prostém štítě, ale i ten má více podob.^{Obr. č. 1, 2} U dalšího filigránu¹⁹⁶ se ve vrcholu renesančního štítu vyskytuje korunka zakončená trojlistem.^{Obr. č. 3} I tento filigrán popisuje Šilhan a datuje jej opět do stejného roku, jako je zde uveden.

Obr. č. 1 Filigrán z r. 1559

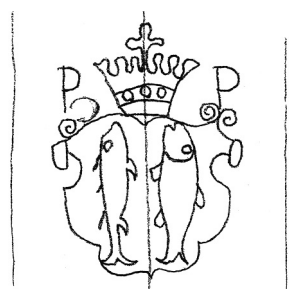

Obr. č. 2 Filigrán z r. 1572

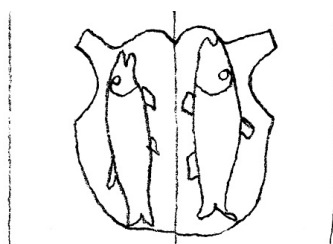

Obr. č. 3 Filigrán z r. 1577

U čtvrtého filigránu^{Obr. č. 4} jsou nad rozvilinami štítu iniciály PP typické pro papírníka Petra Pauernfeinda¹⁹⁷, který zde působil na počátku 17. století. Tento filigrán zmiňuje ve své práci také Jindřich Šilhan a přiřazuje k němu letopočet 1602.¹⁹⁸ Pátý filigrán je umístěn v jednoduchém renesančním štítu.^{Obr. č. 5}

Obr. č. 4 Filigrán z r. 1604

Obr. č. 5 Filigrán z r. 1605

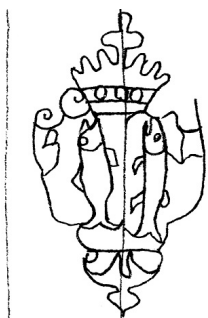
¹⁹⁵ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 21, 26, filigrán podobný č. 1.

¹⁹⁶ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 26, filigrán podobný č. 6.

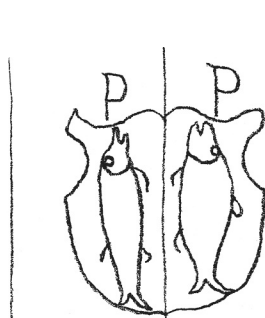
¹⁹⁷ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 8.

¹⁹⁸ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 27, filigrán podobný č. 17.

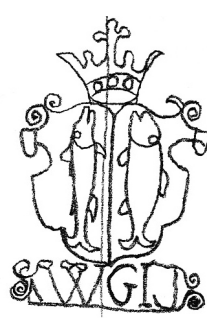
U šestého znaku jsou ryby ve zdobeném štítu na vrcholu s korunkou.^{Obr. č. 6} Sedmý filigrán je obdobný jako filigrán na obrázku č. 5, ale zde jsou připojeny iniciály PP, které symbolizují již zmiňovaného Petra Pauernfeinda.^{Obr. č. 7} Filigrán se objevuje i v příspěvku Šilhana, který k němu připisuje rok 1601.¹⁹⁹ Osmý filigrán vykresluje korunovaný štít zdobený rozvilinami. Pod znakem je nápis WGL.^{Obr. č. 8}

Obr. č. 6 Filigrán z r. 1606

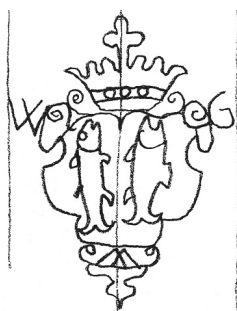

Obr. č. 7 Filigrán z r. 1607

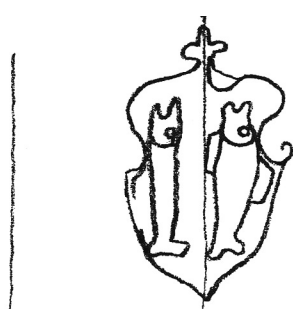

Obr. č. 8 Filigrán z r. 1608

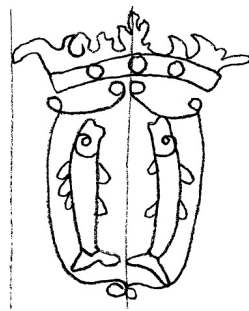
Z dochovaných zpráv je zřejmé, že se jedná o iniciály papírníka Wolfganga Gottschalka, který se provdal za vdovu Marinu. Tento papírník působil v litovelské papírně od roku 1604.²⁰⁰ Šilhan k průsvitce přiřazuje rok 1613.²⁰¹ Jeho iniciály se objevují i na filigránu z roku 1610, ovšem oproti předchozímu jsou umístěné po stranách štítu.^{Obr. č. 9} V případě tohoto filigránu uvádí Šilhan letopočet 1606.²⁰² Další představovaný filigrán je v porovnání s ostatními znaky poměrně jednoduchý. Ryby jsou v renesančním štítě s trojlistem ve vrcholu.^{Obr. č. 10} Další průsvitka je obdobná jako zobrazená na obrázku č. 1 jen s tím rozdílem, že je zde nad znakem koruna.^{Obr. č. 11} Poslední filigrán zobrazuje ryby ve zdobeném renesančním štítě ukončeným korunkou.^{Obr. č. 12}

Obr. č. 9 Filigrán z r. 1610

Obr. č. 10 Filigrán z r. 1616

Obr. č. 11 Filigrán z rozmezí let 1565 - 1573

¹⁹⁹ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 26, filigrán podobný č. 14.

²⁰⁰ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 8.

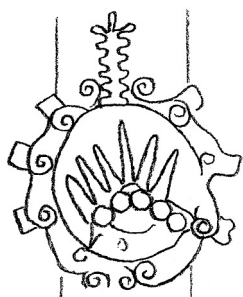
²⁰¹ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 27, filigrán podobný č. 19.

²⁰² ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 27, filigrán podobný č. 18.

Obr. č. 12 Filigrán z let
1579 - 1591

Druhým základním typem litovelského filigránu, jen asi v jediném páru sít, jsou filigrány, které chtěly oslavit Jana Šemberu z Boskovic. V tomto případě je v kruhové kartuši umístěn boskovický hřeben.^{Obr. č. 13} Tyto průsvitky se datují do rozmezí let 1583 – 1588.²⁰³ I Šilhan ve svém příspěvku o litovelské papírně uvádí rok 1583.²⁰⁴

Obr. 13 Filigrán z r. 1583

8.2.1 Index vyobrazených filigránů

Obr. č. 1 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 49, folio 92

Obr. č. 2 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 69, folio 41

Obr. č. 3 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 79, folio 134

Obr. č. 4 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 156

Obr. č. 5 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 114, folio 8

Obr. č. 6 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 116, folio 3

Obr. č. 7 – ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 232

²⁰³ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 21.

²⁰⁴ ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, Olomouc. s. 27, filigrán podobný č. 26.

Obr. č. 8 – ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 49

Obr. č. 9 – ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 9

Obr. č. 10 – ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 19

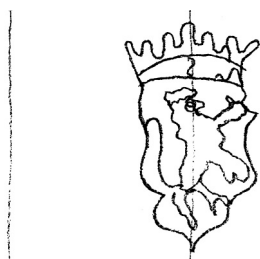
Obr. č. 11 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 229

Obr. č. 12 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 85, folio 448

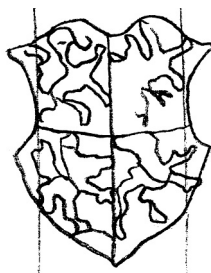
Obr. č. 13 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 195

8.3 Filigrány velkolosinské papírny

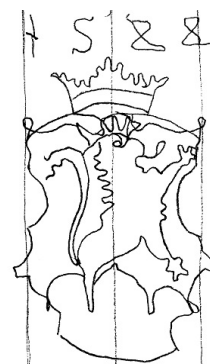
Filigrány označující tuto papírnu mají ve znaku lva s korunkou na hlavě, stojícího na třech pahorcích. Tento znak se objevuje v několika variantách. Rodový žerotínský erb, který byl takto stylizován do podoby nejstarších losinských průsvitek, se i v následujících staletích stal nejužívanější losinskou průsvitkou a zůstal s touto papírnu spjat až do moderní doby.²⁰⁵ Nejstarší filigrán zobrazuje lva s korunkou na hlavě stojícího na třech hůrkách, datovaný do r. 1598.^{Obr. č. 1} Další datované filigrány nacházíme od tohoto roku.²⁰⁶ Druhý typ filigránu představuje čtvrcený renesanční štít, ve kterém se ve všech čtyřech polích objevují lvi.^{Obr. č. 2} Na třetím filigránu je připomínán velký dvouocasý lev ve štítu s korunkou ve vrcholu. Nad ním je pravděpodobně datace i když to není zcela čitelné.^{Obr. č. 3} Tento filigrán je zobrazen i v knize Richarda Sedláčka. Autor k němu také uvádí rok 1598.²⁰⁷

Obr. č. 1 Nejstarší filigrán z r. 1598

Obr. č. 2 Filigrán z r. 1598

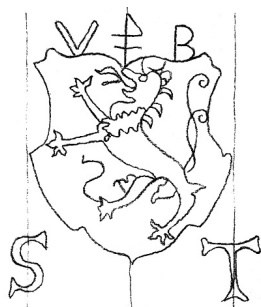
Obr. č. 3 Filigrán z r. 1598

²⁰⁵ SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losinách 1596-1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996. s. 16.

²⁰⁶ SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losinách 1596-1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996. s. 13.

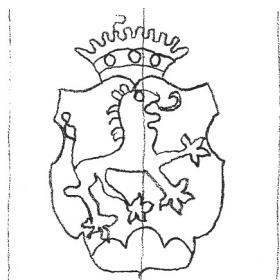
²⁰⁷ SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losinách 1596-1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996. s. 13.

Jiný filigrán nalezený na korespondenci datované do roku 1602 je zpodobněn dvouocasý lev v renesančním štítu. Pod štítem jsou iniciály ST a nad štítem se objevuje značka VB. Mezi těmito písmeny je pravděpodobně znázorněna obrácená číslice čtyři.^{Obr.č.4}

Obr. č. 4 Filigrán z r. 1602

Na tomto vyobrazení je znázorněn lev stojící na třech hůrkách umístěný v renesančním štítu, který je ve vrcholu korunován.^{Obr. č. 5}

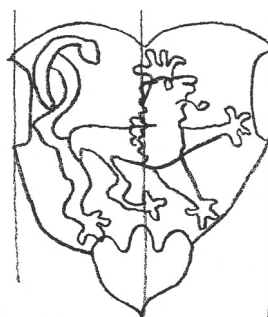

Obr. č. 5 Filigrán z r. 1607

Zde jsou představeny další ukázky filigránů, které byly nalezeny na nedatované korespondenci. První znak vykresluje lva v oválném štítu, jenž je z vnějšku ozdoben volutami a rozvilinami. Napravo a nalevo od štítu jsou písmena GG.^{Obr. č. 6} Na posledním filigránu se objevuje lev stojící na třech hůrkách. Celý motiv je zasazen do renesančního štítu.^{Obr. č. 7}

Obr. č. 6 Filigrán bez datace

Obr. č. 7 Filigrán bez datace

8.3.1 Index vyobrazených filigránů

Obr. č. 1 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 1

Obr. č. 2 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 141

Obr. č. 3 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 61

Obr. č. 4 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 132

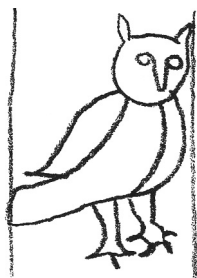
Obr. č. 5 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 51

Obr. č. 6 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 100

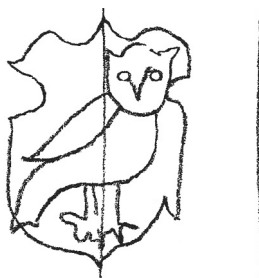
Obr. č. 7 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 15

8.4 Filigrány papírny na sovinském panství (Valšovský dvůr)

První doložený filigrán sovinecké papírny pochází z roku 1612. Jak již z názvu panství napovídá znakem všech filigránů, které jsou typické pro tuto papírnu, je sova. Ta se objevuje také na pečetích městečka.²⁰⁸ Na prvním obrázku je sova zobrazená samostatně.^{Obr. č. 1} Na druhém filigránu je již sova umístěna do renesančního štítu.^{Obr. č. 2}

Obr. č. 1 Filigrán z r. 1612

Obr. č. 2 Filigrán z r. 1615

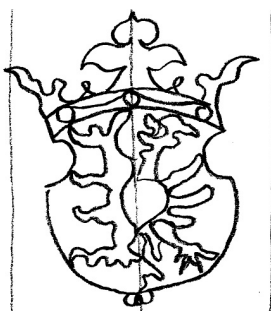
8.4.1 Index vyobrazených filigránů

Obr. č. 1 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 70

Obr. č. 2 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 232

8.5 Filigrány šumperské papírny

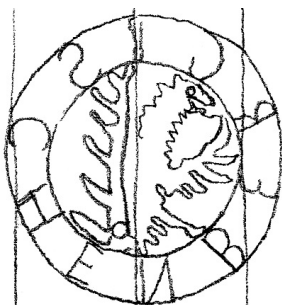
Filigrány označující ruční papír ze šumperské papírny mají ve znaku zpravidla polovinu orlice na levé straně a paroh na pravé straně. První filigrán byl nalezen na korespondenci datované do období let 1565 – 1573. Zobrazuje renesanční štít, v němž je umístěna nalevo polovina orlice a napravo paroh. Štít zdobí koruna.^{Obr. č. 1}

Obr. č. 1 Filigrán z rozmezí let 1565 - 1573

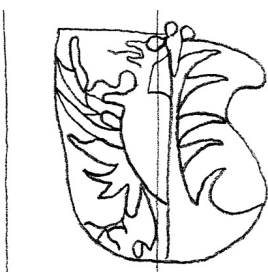
²⁰⁸ SEICHTEROVÁ, Hana. Pečetě městeček a obcí bývalého sovineckého panství. In *Olomoucký archivní sborník* 2012, 10. s. 73 – 92. ISSN 1214-4711. ISBN 978-80-86388-98-4.

Na korespondenci datované do roku 1568 se objevuje filigrán typický pro papírnu v Šumperku. Tento filigrán tvoří kulatý štít. Uvnitř je na levé půlce umístěna polovina orlice, na pravé straně paroh. Ve vnější kružnici je napsáno velkými tiskacími písmeny SCHENBERG označující město Šumperk.^{Obr. č. 2}

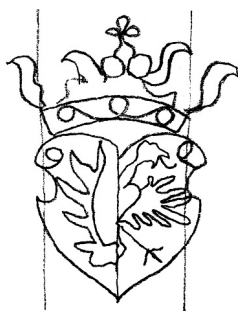
Obr. č. 2 Filigrán z r. 1568

Tento znak tvoří kolčí štít, který je svisle rozdělený. Na pravé straně je orlice a na levé polovině paroh.^{Obr. č. 3}

Obr. č. 3 Filigrán z rozmezí let 1570 - 1572

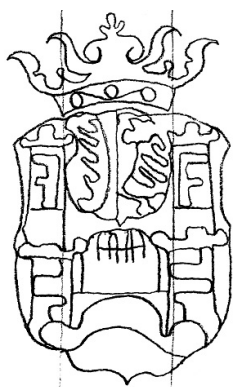
Čtvrtý a pátý filigrán zachycuje renesanční štít, ve kterém je umístěna na levé straně jiná podoba orlice oproti výše uvedené a její protilehlou stranu vyplňuje paroh. Celý štít je ve vrcholu korunován.^{Obr. č. 4, 5}

Obr. č. 4 Filigrán z r. 1576

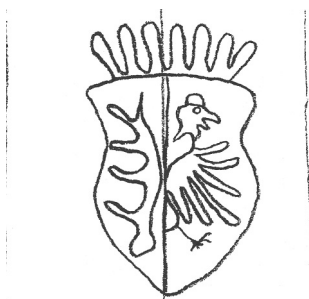

Obr. č. 5 Filigrán z r. 1581

Obr. č. 6 Filigrán z r. 1586

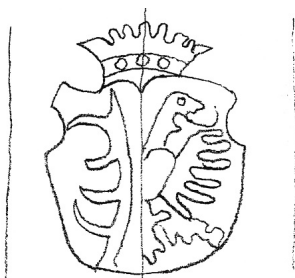
Šestý filigrán má nejsložitější formu ze všech filigránů symbolizujících tuto papírnu. Jedná se o celý městský znak. Je zde zobrazen půlený renesanční štít, kde je na jedné straně zasazena polovina orlice a na druhé straně paroh. Tento malý štít je umístěn ve velkém štítu podobného tvaru, jenž je vodorovně rozdělen. V horní části se nachází již výše zmíněný štít s orlicí a parohem. Po stranách jsou umístěna písmena FF, k sobě zrcadlově obrácená. To samé se objevuje i v dolní části znaku. Celý vnější štít je ve vrcholu korunován.^{Obr. č. 6}

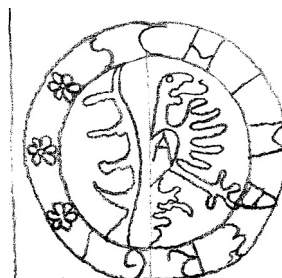
Obr. č. 7 Filigrán z r. 1601

Sedmá průsvitka je oproti předchozímu znaku poměrně jednoduchá. Vidíme zde svisle rozdělený štít - na pravé straně paroh a na levé straně orlici se svatozáří na hlavě.^{Obr. č. 7}

Další filigrány pocházejí z korespondence datované do roku 1603. Jsou tu zobrazeny celkem dvě varianty průsvitek. První zachycuje korunovaný renesanční štít, svisle rozdělený, v němž je na pravé straně paroh a na levé straně polovina orlice.^{Obr. č. 8} Druhý filigrán má kruhovitý tvar objevuje se tu opět paroh a orlice, přičemž orlice má na hrudi písmeno A. Ve vnějším kruhu je nápis SCHIMBERG a za ním jsou tři stylizované květiny.^{Obr. č. 9}

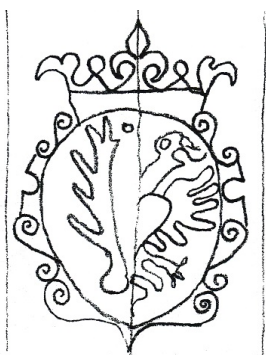

Obr. č. 8 Filigrán z r. 1603

Obr. č. 9 Filigrán z r. 1603

Poslední filigrán zobrazuje opět známou dvojici polovinu orlice a paroh. V tomto případě jsou však umístěny v oválné kartuši, která je ve vrcholu korunovaná.^{Obr. č. 10}

Obr. č. 10 Filigrán z r. 1618

8.5.1 Index vyobrazených filigránů

Obr. č. 1 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 305

Obr. č. 2 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 6, inv. č. 480, folio 156

Obr. č. 3 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 67, folio 18

Obr. č. 4 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 77, folio 15

Obr. č. 5 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 89, folio 27

Obr. č. 6 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 97, folio V

Obr. č. 7 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 131

Obr. č. 8 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 54

Obr. č. 9 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 187

Obr. č. 10 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 7, sign. 14, inv. č. 488, folio 168

8.6 Filigrány z neznámé papírny

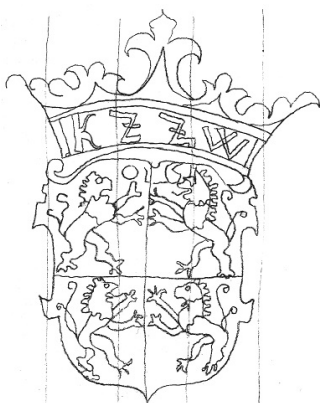
Mimo uvedené papírny byl zjištěn vyšší výskyt následujících filigránů. Všechny nesou ve štítě čtvrcený erb s přivrácenými lvy a iniciálami KZZW. V literatuře jsem žádné informace o jejich výskytu neobjevila. Představovaný erb patří pánům z Valdštejna a v době, kdy se filigrány vyskytují na Moravě drží panství Brtnice Zdeněk Brtnický z Valdštejna. Filigrány se objevují nejpozději v roce 1616 a mizí po roce 1619. Zdeněk Brtnický o panství přišel v souvislosti s povstáním moravských stavů po roce 1621. Domnívám se, že by se mohlo jednat o neznámou papírnu na jeho panství. Této skutečnosti odpovídá valdštejnský erb, shodné iniciály a doba výskytu. Za zánikem papírny stojí pravděpodobně třicetiletá válka.

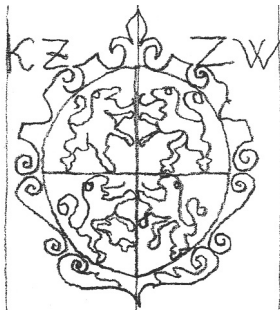
Obr. č. 1 Filigrán z r. 1616

Filigrán objevující se na korespondenci datované do roku 1616 je poměrně složitý. Skládá se ze čtvrceného renesančního štítu, který je po obvodu zdobený.^{Obr. č. 1}

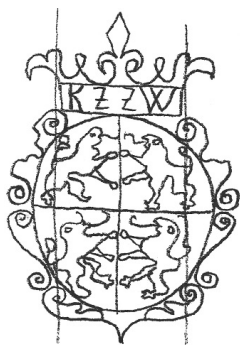
Na korespondenci z roku 1617 byly zakresleny dva druhy filigránů. První je téměř totožný s předchozím filigránem, jen je zde nad nápisem KZZW umístěna bohatě zdobená koruna.^{Obr. č. 2} Podobu druhého filigránu tvoří kartuše, po jejích stranách jsou rozdělena písmena na dvojice. Na pravé straně se nacházejí iniciály KZ a na levé straně ZW.^{Obr. č. 3}

Obr. č. 2 Filigrán z r. 1617

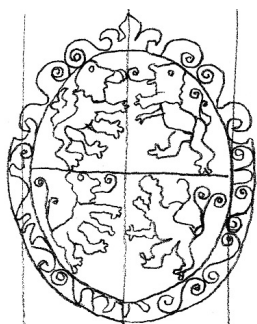

Obr. č. 3 Filigrán z r. 1617

Obr. č. 4 Filigrán z r. 1618

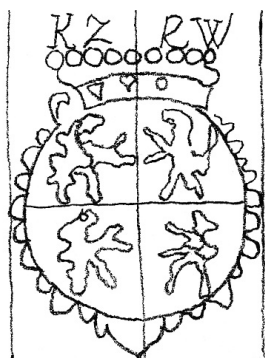
Uvedený filigrán je velmi podobný předchozímu typu, ale v tomto případě je nápis KZZW psán dohromady, umístěn v rámu a teprve nad tímto ohraničením se objevuje koruna.^{Obr. č. 4}

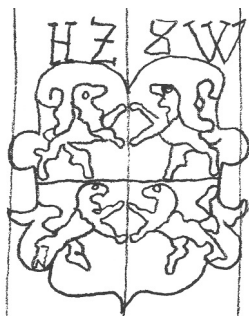
Obr. č. 5 Filigrán z r. 1619

Poslední filigrán nalezený na datované korespondenci z roku 1619 zobrazuje čtvrcený oválný štít, který je z vnější strany bohatě zdobený volutami a rozvilinami.^{Obr. č. 5}

Dále jsou uvedeny filigrány, které se od předchozích liší tvarem a zdobením štítů.^{Obr. č. 6, 7} Filigrán na obr. č. 7 má jiné iniciály než výše uvedené, a sice HZZW. Pravděpodobně by mohli patřit staršímu synovi Zdeňka Brtnického, Hynkovi.

Obr. č. 6 Filigrán bez datace

Obr. č. 7 Filigrán bez datace

8.6.1 Index vyobrazených filigránů

Obr. č. 1 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 15

Obr. č. 2 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 386

Obr. č. 3 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 570

Obr. č. 4 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 61

Obr. č. 5 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 16

Obr. č. 6 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 64

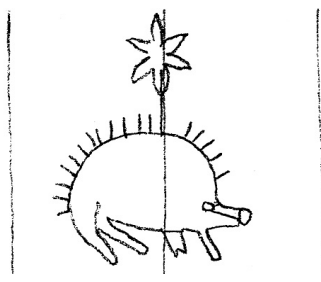
Obr. č. 7 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 6

8.7 Filigrány jihlavské papírny

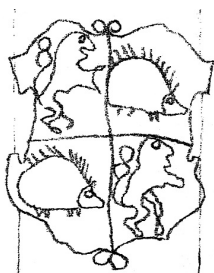
Filigrány jihlavské papírny zobrazují ježka v různých variantách a podobách. Inspirace vychází ze znaku města Jihlavy. Níže je uvedeno několik podob filigránů s tímto motivem. Na korespondenci z let 1552 – 1553 byl nalezen filigrán představující ježka v deformovaném renesančním štítu a ve vrcholu je umístěná šestihrotá hvězda.^{Obr. č. 1} Další filigrán se objevuje na korespondenci datované do roku 1569 a je zde vyobrazen ježek bez štítu se šestihrotou hvězdou.^{Obr. č. 2}

Obr. č. 1 Filigrán z let 1552 - 1553

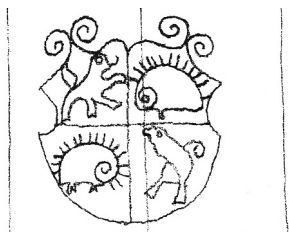
Obr. č. 2 Filigrán z r. 1569

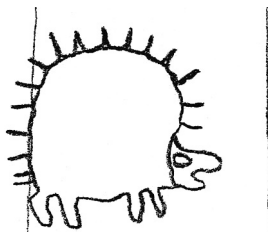
Obr. č. 3 Filigrán z r. 1593

Třetí filigrán představuje čtvrcený znak, v němž je v prvním a čtvrtém poli umístěn lev a ve druhém a třetím poli ježek.^{Obr. č. 3}

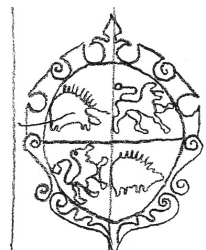
Na datovaném spisu z roku 1601 se vyskytla obdoba filigránu z roku 1593.^{Obr. č. 4} Pátý filigrán představuje samotného ježka bez štítu a bez květiny.^{Obr. č. 5} Poslední nalezený filigrán patřící k jihlavské papírně znázorňuje čtvrcený oválný štít, který je z vnější strany bohatě zdobený volutami a rozvilinami. Uvnitř znaku je v prvním a čtvrtém poli vyobrazen lev a ve druhém a třetím poli se nachází ježek.^{Obr. č. 6}

Obr. č. 4 Filigrán z r. 1601

Obr. č. 5 Filigrán z r. 1607

Obr. č. 6 Filigrán z r. 1617

8.7.1 Index vyobrazených filigránů

Obr. č. 1 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 43, folio 27

Obr. č. 2 – ZAOpO, fond AO, kn. č. 64, folio 2

Obr. č. 3 – ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 305

Obr. č. 4 – ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 224

Obr. č. 5 – ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 350

Obr. č. 6 – ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 426

9 Filigrány ze zahraničních papíren

Tyto filigrány byly nalezeny v databázi BERNSTEIN THE MEMORY PAPER.²⁰⁹ Konsorcium Bernstein vytváří digitální infrastrukturu pro odborné studium historie papíru na základě vyobrazení, která zachycují strukturu a vizualizaci papíru. Je zde digitalizováno velké množství filigránů, jejich počet je vyčíslen na necelých 178 000. Partnery tohoto projektu jsou Austrian Academy of Sciences (VISKOM, KSBM), Vienna, Austria²¹⁰, Archives of the State of Baden-Wuerttemberg, Stuttgart, Germany²¹¹, Graz University of Technology, Graz, Austria²¹², National Center for Scientific Research/University Paris 1, Paris, France²¹³, German National Library, Leipzig, Germany²¹⁴, Dutch University Institute for Art History Florence, Florence, Italy²¹⁵, Delft University of Technology, Delft, Netherlands²¹⁶, Koninklijke Bibliotheek, The Hague, Netherlands²¹⁷, University of Liverpool, Liverpool, United Kingdom²¹⁸.

Díky tomuto projektu, jehož databáze filigránů je přístupná na internetu, se mi podařilo zařadit několik filigránů nalezených v biskupské korespondenci. Z tohoto zjištění vyplývá, že biskupská kancelář nečerpala ruční papír jen z regionálních papíren, ale také ho nakupovala za hranicemi země. Níže je uvedeno jen několik málo filigránů, které vznikly v zahraničních papírnách.

První filigrán zobrazuje rozkřídleného orla s prázdným gotickým štítem na hrudi a korunou mezi hlavami.^{Obr. č. 1} Druhá varianta filigránu má ve znaku jinou podobu rozkřídleného orla. Hrud' má ve tvaru srdce, uvnitř kterého je vepsáno pravděpodobně písmeno M. Pod ocasem má orel zdeformovaný čtvrcený gotický štít. Je patrné, že se v prvním a čtvrtém poli vyskytuje stejný nedefinovatelný tvar, ve druhém a třetím poli se také tyto tvary nedají přesně určit.^{Obr. č. 2} Třetí filigrán zpodobňuje rozkřídlenou orlici se

²⁰⁹ BERNSTEIN THE MEMORY OF PAPER [cit. 2013-5-17].

URL:<http://www.memoryofpaper.eu:8080/BernsteinPortal/appl_start_disp>.

²¹⁰ Austrian Academy of Sciences, Österreichische Akademie der Wissenschaften [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://www.oeaw.ac.at/>>.

²¹¹ Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2013-5-17]. URL:<<http://www.piccard-online.de/start.php>>.

²¹² Graz University of Technology [cit. 2013-5-17].

URL:<http://portal.tugraz.at/portal/page/portal/TU_Graz>.

²¹³ Laboratoire de Médiévisiologie Occidentale de Paris [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://lamop.univ-paris1.fr/archives/>>.

²¹⁴ Deutsche Digitale Bibliothek Beta [cit. 2013-5-17]. URL:<<http://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/>>.

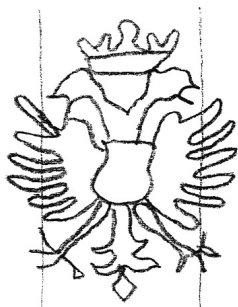
²¹⁵ Istituto Universitario Olandese di Storia dell'arte Firenze [cit. 2013-5-17]. URL:<<http://www.niki-florence.org/>>.

²¹⁶ Delft University of Technology [cit. 2013-5-17]. URL:<<http://www.tudelft.nl/>>.

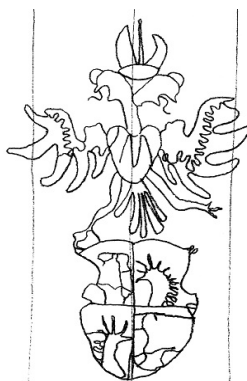
²¹⁷ Koninklijke Bibliotheek Nationale bibliotheek van Nederland [cit. 2013-5-17]. URL:<<http://www.kb.nl/>>.

²¹⁸ University of Liverpool [cit. 2013-5-17]. URL:<<http://www.liv.ac.uk/>>.

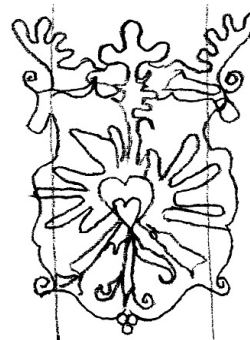
srdcovitým štítem na hrudi, která je umístěna ve zdobeném štítu a ve vrcholu korunovaná.^{Obr. č. 3}

Obr. č. 1 Filigrán z let 1565 – 1573

Obr. č. 2 Filigrán z let 1565 – 1573

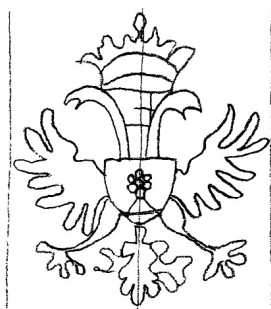

Obr. č. 3 Filigrán z let 1565 – 1573

Obr. č. 4 Filigrán z roku 1568

Další objevený filigrán²¹⁹ z korespondence datované do roku 1568 představuje orlici ve štítu.^{Obr. č. 10}

Obr. č. 5 Filigrán z r. 1574

Pátý filigrán zobrazuje orla majícího na hrudi gotický štít a uvnitř šestilistou květinu na podstavci. Orel je rozkřídlený a mezi hlavami má korunu.^{Obr. č. 5}

Na ručním papíru z roku 1577 je známá podoba dvou filigránů, které se od sebe liší jen nepatrně. První filigrán²²⁰ znázorňuje rozkřídleného orla se španělským štítem na hrudi a uvnitř je zobrazeno písmeno K. Orel na svých hlavách nese korunu.^{Obr. č. 6} Druhý filigrán

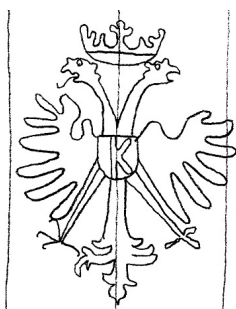
²¹⁹ Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=3561>>.

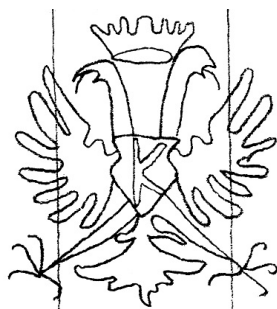
²²⁰ Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2013-5-17].

URL:<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/struktur.php?ref=DE5580-Codicon286_42>.

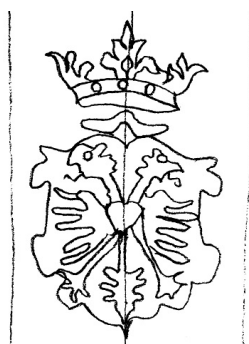
je hodně podobný, liší se jen ve tvaru štítu na hrudi a jinou podobou koruny.^{Obr. č. 7} Tyto filigrány jsou zakresleny i v knize *Les Filigranes*.²²¹

Obr. č. 6 Filigrán z r. 1577

Obr. č. 7 Filigrán z let 1577 - 1578

Obr. č. 8 Filigrán z let 1579 - 1597

Osmý filigrán²²² představuje orla se srdcovitým štítem na hrudi, který je umístěn v tvarovaném štítu. Ve vrcholu se uprostřed vznáší koruna.^{Obr. č. 8}

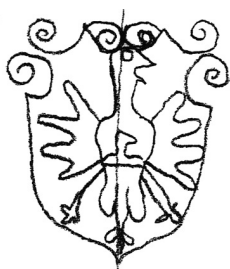
Obr. č. 9 Filigrán z let 1579 - 1597

Další filigrán znázorňuje rozkřídlenou orlici s písmenem R na hrudi. Orlice má na hlavě korunku.^{Obr. č. 9}

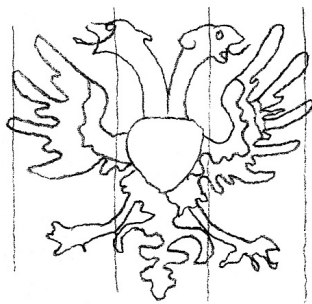
Na korespondenci z roku 1580 se vyskytují dva druhy filigránů. První z nich zobrazuje orlici v renesančním štítu ukončeném volutami. Na hrudi orlice je znak připomínající hlavu koně.^{Obr. č. 10} Druhý filigrán zachycuje orla s prázdným srdcem na hrudi.^{Obr. č. 11}

²²¹ BRIQUET, Charles-Moïse. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 1. sv. Aigle, 276, 277.

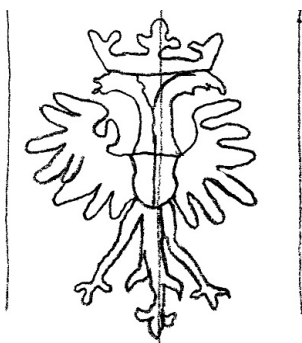
²²² WZMA - Wasserzeichen des Mittelalters (Alois Haidinger, Maria Stieglecker, unter Mitarbeit von Franz Lackner) [cit. 2011-12-19]. URL: <http://www.ksbm.oeaw.ac.at/wz/wzma.php?refnr=AT5000-716_77>.

Obr. č. 10 Filigrán z r. 1580

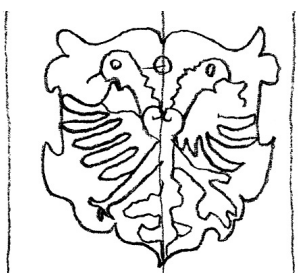
Obr. č. 11 Filigrán z r. 1580

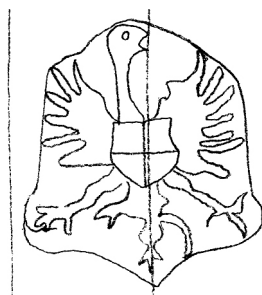
Obr. č. 12 Filigrán z let
1582 – 1583

Tento filigrán²²³ ukazuje orla s prázdným španělským štítem na prsou a s korunou mezi hlavami.^{Obr. č. 12}

Z korespondence datované do roku 1587 pocházejí dva druhy filigránů. První je podobný filigránu vyobrazeném na obr. č. 8. Zde se však objevuje štít bez koruny.^{Obr. č. 13} Druhý filigrán představuje orlici se čtvrceným štítem na hrudi a celá kompozice je umístěna do obráceného renesančního štítu.^{Obr. č. 14}

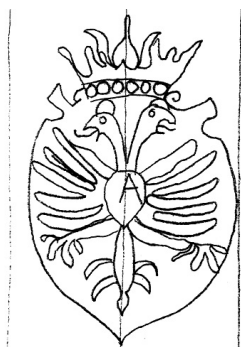
Obr. č. 13 Filigrán z r. 1587

Obr. č. 14 Filigrán z r. 1587

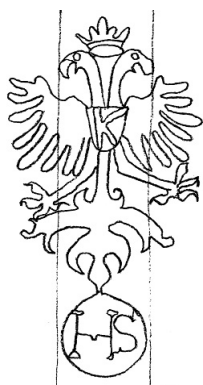
²²³ Wasserzeichen – Informationssystem [cit. 2013-5-19].

URL:<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/struktur.php?ref=DE8100-CodHist2199_999c>.

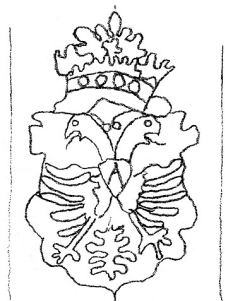
Obr. č. 15 Filigrán z let
1594 – 1595

Další filigrán²²⁴ symbolizuje rozkřídleného orla se srdcovitým štítem na hrudi, v němž je písmeno A. Orel je umístěn v období renesančního štítu a ve vrcholu je umístěná koruna.^{Obr.č. 15} Filigrán je datován do roku 1594.

Obr. č. 16 Filigrán z let
1594 - 1595

Tento filigrán ze stejného období jako předchozí znázorňuje orla se španělským štítem na hrudi, v němž je vepsáno písmeno K. Pod bohatým ocasem se nachází kruh s iniciálami HS. Mezi hlavami má orel korunku.^{Obr. č. 16}

Obr. č. 17 Filigrán z r. 1598

Na korespondenci z roku 1598 byl nalezen filigrán, který vykresluje orla umístěného v barokním štítu. Na hrudi má normanský štít a v něm písmeno A. Štít je ve vrcholu korunován.^{Obr. č. 17}

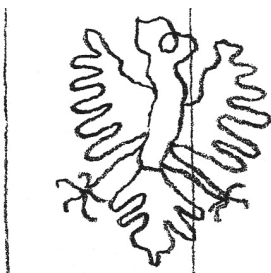

Obr. č. 18 Filigrán z r. 1600

Dále je vykreslen orel s korunkami na hlavách a na hrudi má iniciály AF umístěné ve štítu tvaru srdce.^{Obr. č. 18}

²²⁴ Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2013-5-19].

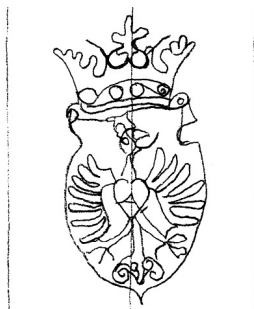
URL:<<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=20586>>.

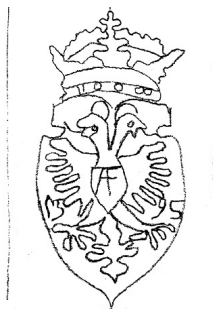
Obr. č. 19 Filigrán z r. 1601

Poměrně jednoduchý filigrán²²⁵ oproti ostatním výše uvedeným zobrazuje orlici bez jakéhokoli štítu.^{Obr. č. 19} Pravděpodobně pochází z Vídně.

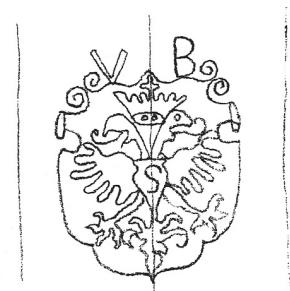
Další filigrány se vyskytují v roce 1602. První varianta znázorňuje orlici, která má na hrudi písmeno A, a je umístěna v oválném štítě zakončeném volutami. Horní část zdobí koruna.^{Obr. č. 20} Druhý filigrán zobrazuje orla, jenž má na prsou gotický štít a uvnitř vepsána písmena AF. Orel je v renesančním štítě, který je ve vrcholu korunován.^{Obr. č. 21} Na dalším popisovaném filigránu je představen orel se štítem na hrudi zobrazujícím písmeno S. Je zasazen do renesančního štítu, ozdobený volutami a v horní části se nacházejí písmena VB.^{Obr. č. 22}

Obr. č. 20 Filigrán z r. 1602

Obr. č. 21 Filigrán z r. 1602

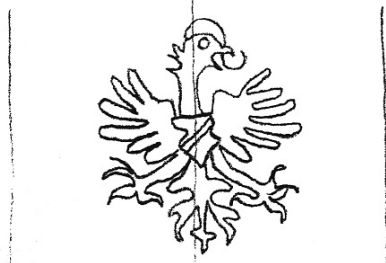

Obr. č. 22 Filigrán z r. 1602

V korespondenci z roku 1603 se podařilo nalézt tři varianty filigránů. První z nich představuje orlici se svatozáří na hlavě, na hrudi se štítem zobrazujícím břevno pošikem.^{Obr.č.23} Druhý filigrán má ve znaku orlici v renesančním štítě, který je nahoře ve středu zakončený volutami, nad nimiž je písmeno W. Pod štítem je umístěný letopočet 1580, který je v rámu olemovaný volutami. Jsou zde také neidentifikovatelné fragmenty

²²⁵ Wasserzeichen – Informationssystem [cit. 2013-5-19].
URL:<<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=77994>>.

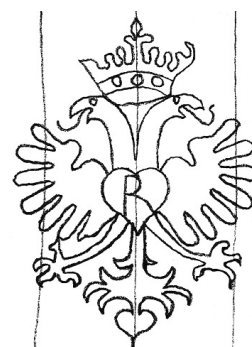
pravděpodobně nějakého textu.^{Obr. č. 24} Poslední filigrán tohoto souboru znázorňuje orla se štítem na hrudi a písmenem R. Nahoře je umístěna koruna společná pro obě hlavy.^{Obr. č. 25}

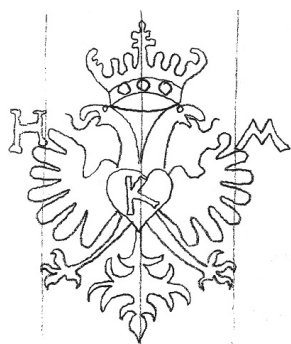
Obr. č. 23 Filigrán z r. 1603

Obr. č. 24 Filigrán z r. 1603

Obr. č. 25 Filigrán z r. 1603

Obr. č. 26 Filigrán z r. 1606

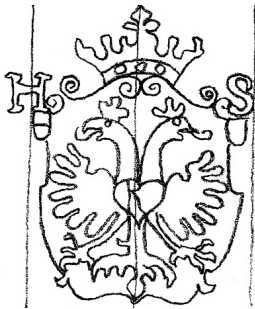
Tento filigrán zdobí rozkřídlený orl se srdcovým štítem na hrudi a písmenem K uprostřed. Po stranách křídel je napravo písmeno H a nalevo písmeno M.^{Obr. č. 26}

Na listech datovaných do roku 1607 se vyskytuje filigrán s motivem orla, kdy každá hlava má svoji vlastní korunku. Orel má na hrudi srdcovitý štít s písmenem K. Je umístěn v renesančním štítu zakončeným volutami. U nich se nacházejí písmena napravo H a nalevo S. Štít je ve vrcholu zakončený korunou s trojlistem.^{Obr. č. 27} U tohoto filigránu je sporné v jaké papírně vznikl. Internetová databáze Piccard online uvádí, že filigrán pochází z Krakova.²²⁶ Naproti tomu Miloslav Čermák ve svém krátkém příspěvku tento filigrán řadí do olomoucké papírny a iniciálami HS označuje papírníka Jana (Hanse) Sigarta (Siegerta), který zde působil asi v letech 1589 – 1593.²²⁷

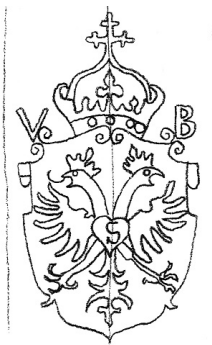
²²⁶ Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2013-5-19].

URL: <<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=36193>>.

²²⁷ ČERMÁK, Miloslav. Nově zjištěné filigrány olomoucké městské papírny. In *Sborník okresního archivu v Olomouci*, 1978. s. 111 - 112.

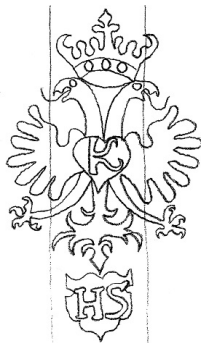

Obr. č. 27 Filigrán z r. 1607

Obr. č. 28 Filigrán z r. 1608

Dále ji zmiňován rok 1608, kde se na foliích objevuje filigrán nám již známý (viz obr. č. 22) ovšem zde se objevuje jiný tvar koruny. Je zdobnější než předchozí a je zakončený jetelovým křížem.^{Obr. č. 28}

Obr. č. 29 Filigrán z r. 1609

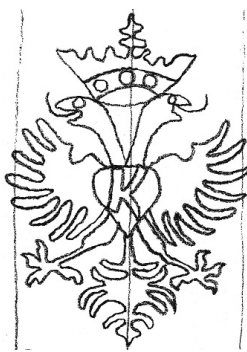
Jiným představovaným filigránem²²⁸ je orel se srdcovým štítem na hrudi a uvnitř s písmenem K. Mezi hlavami je koruna zakončená trojlistem. Pod ocasem jsou v renesančním štítu iniciály HS.^{Obr. č. 29}

Soubor šesti filigránů nalezených na datované korespondenci z roku 1610 vykresluje orlici se srdcovitým štítem na hrudi uprostřed s písmenem K.^{Obr. č. 30} Druhý motiv zobrazuje orla se srdcovitým štítem na hrudi, v němž je vepsáno písmeno K. Mezi hlavami má orel korunu.^{Obr. č. 31} Třetí průsvitka vykresluje orla se svatozářemi na hlavách a srdcovitým štítem na hrudi s písmenem Z.^{Obr. č. 32}

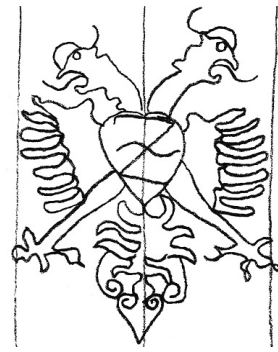
²²⁸ The Thomas L. Gravell watermark archive [cit. 2013-5-19].
URL:<<http://www.gravell.org/Record.php?RECID=4476>>.

Obr. č. 30 Filigrán z r. 1610

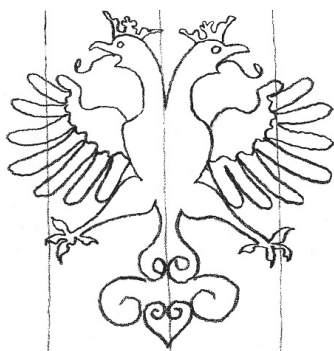

Obr. č. 31 Filigrán z r. 1610

Obr. č. 32 Filigrán z r. 1610

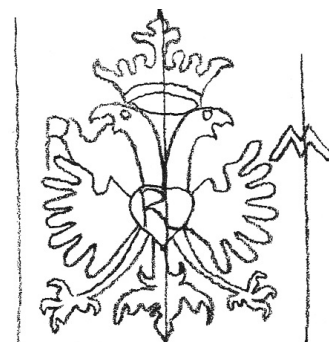
Motivem čtvrtého filigránu je rozkřídlený orel s korunkami.^{Obr. č. 33} Pátý znázorňuje orla se srdcovitým štítem na hrudi a vepsaným písmenem W. Mezi hlavami je koruna podobná koruně rakouského císařství.²²⁹ Celý znak je umístěn v kruhu.^{Obr. č. 34} Dále je zde uveden rozkřídlený orel se srdcovitým štítem na hrudi a písmenem R. Po stranách křídel se objevují písmena napravo R a nalevo M. Mezi hlavami je vložena koruna.^{Obr. č. 35}

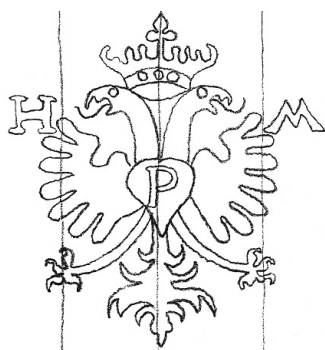
Obr. č. 33 Filigrán z r. 1610

Obr. č. 34 Filigrán z r. 1610

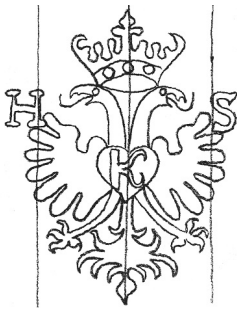
Obr. č. 35 Filigrán z r. 1610

Obr. č. 36 Filigrán z r. 1611

Na tomto vyobrazení je orel se srdcovitým štítem na hrudi a s písmenem P. Po stranách křídel je na pravé straně písmeno H a na levé straně písmeno M. Obě hlavy spojuje ve vrcholu koruna s trojlistem.^{Obr. č. 36}

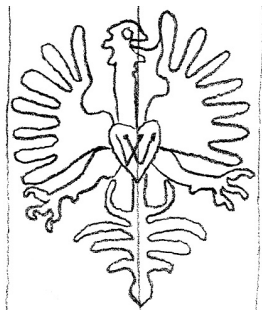
²²⁹ BUBEN, Milan. *Heraldika*. Praha, 1986. s. 103.

Obr. č. 37 Filigrán z r. 1612

Další filigrán²³⁰ je typově stejný jako filigrán z roku 1611, jen s tím rozdílem, že orel má na hrudi dvojité písmeno K. Obr. č. 37

První filigrán nalezený na korespondenci z roku 1613 vykresluje orlici se srdcovitým štítem a písmenem W.^{Obr. č. 38} Na druhém filigránu je orlice napravo hledící umístěná v renesančním štítu zakončeném volutami. Vrchol zdobí dvojité písmeno W. Pod štítem je stuha s volutami a uvnitř nápis IDZO.^{Obr. č. 39}

Obr. č. 38 Filigrán z r. 1613

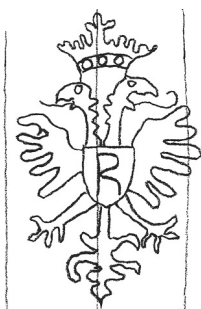
Obr. č. 39 Filigrán z r. 1613

Jiné druhy filigránů byly nalezeny na ručním papíře z korespondence datované do roku 1614. První představovaný filigrán má ve znaku orla se španělským štítem na hrudi a uvnitř s písmenem R. Hlavy spojuje společná koruna, jenž má ve vrcholu trojlist.^{Obr. č. 40} Druhý znak vykresluje orlici umístěnou napravo v renesančním štítu, který je zakončen volutami. V druhé části erbu je břevno. Nad štítem je ve vrcholu dvojité písmeno W, pod ním se rozprostírá rámeček ozdobený volutami a rozvilinami. Uvnitř rámečku je ve dvou řadách nápis nahoře IDZO a pod ním AOZZ.^{Obr. č. 41} Další variantou filigránu²³¹ je rozkřídlený orel s prázdným srdcovitým štítem na hrudi. Po stranách křídel jsou písmena PM. Hlavy spojuje společná koruna.^{Obr. č. 42} Čtvrtý filigrán je ve srovnání s ostatními jednoduchý. Je zde orel se srdcovitým štítem na hrudi.^{Obr. č. 43} Pátý filigrán zpodobňuje orla se španělským štítem na hrudi a s hlavami spojenými korunou.^{Obr. č. 44}

²³⁰ BRIQUET, Charles-Moïse. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 1. sv., Aigle 291.

²³¹ Wasserzeichen – Informationssystem [cit. 2013-5-19].

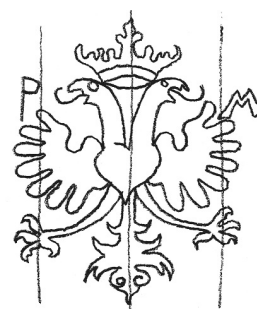
URL:<<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=77600>>.

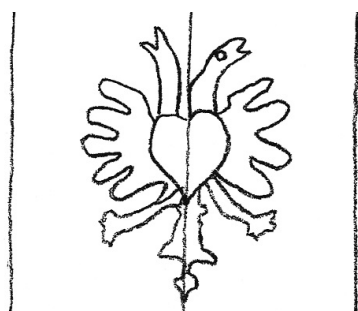
Obr. č. 40 Filigrán z r. 1614

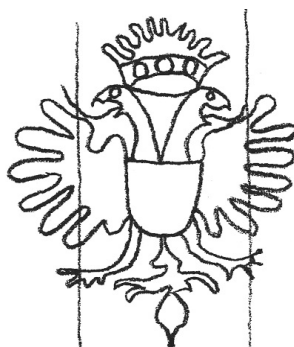
Obr. č. 41 Filigrán z r. 1614

Obr. č. 42 Filigrán z r. 1614

Obr. č. 43 Filigrán z r. 1614

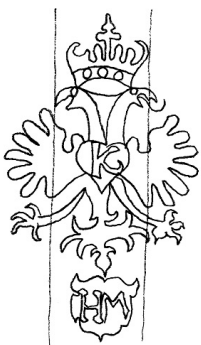

Obr. č. 44 Filigrán z r. 1614

Filigránů nalezených na ručním papíře, na němž byla napsána korespondence z roku 1615, je několik. První z nich zobrazuje rozkřídleného orla se srdcovitým štítem na prsou uvnitř s vloženým písmenem K. Hlavy zdobí koruna a pod ocasem je renesanční štít s iniciálami HM.^{Obr. č. 45} Druhý filigrán znázorňuje orla, jenž má na hrudi renesanční štít s písmenem W a nad ním je symbol připomínající hada omotaného okolo hole.^{Obr. č. 46} Třetí filigrán²³² vykresluje orla se štítem na hrudi, kdy je břevno znázorněno pokosem a na obou stranách jsou symboly představující stylizované hvězdy.^{Obr. č. 47} Čtvrtý filigrán představuje orla se srdcovitým štítem na prsou a uvnitř s písmenem K. Po stranách křídel jsou iniciály HR.^{Obr. č. 48} Poslední filigrán tvoří orlice se srdcovitým štítem na hrudi, jenž je protnutý kopím. Orlice je zakomponována do oválného štítu, který je kolem dokola ozdobený volutami a rámem, v něm se nachází nápis HANS a další nečitelné fragmenty písmen. V horní části filigránu je destička s nápisem IDZO a nad ozdobnými volutami písmeno W.^{Obr. č. 49}

²³² Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2013-5-19].

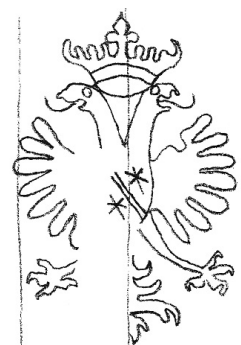
URL:<<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=52136>>.

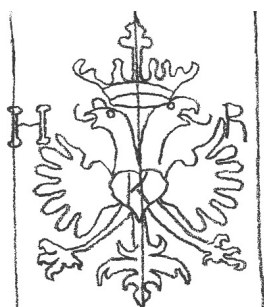
Obr. č. 45 Filigrán z r. 1615

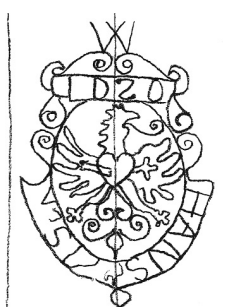
Obr. č. 46 Filigrán z r. 1615

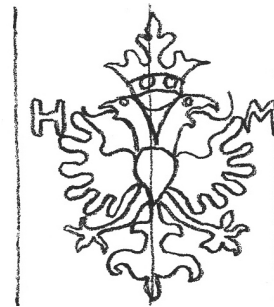
Obr. č. 47 Filigrán z r. 1615

Obr. č. 48 Filigrán z r. 1615

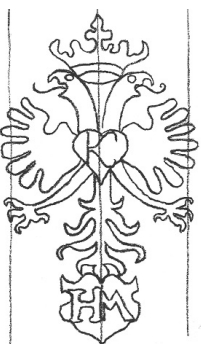

Obr. č. 49 Filigrán z r. 1615

Obr. č. 50 Filigrán z r. 1616

Další korespondence pochází z roku 1616, i zde se vyskytují filigrány. První zobrazuje rozkřídleného orla, který má obě hlavy spojené korunou a po stranách křídel jsou iniciály MH.^{Obr. č. 50} Jiná varianta filigránu představuje orla se srdcovitým štítem na hrudi a s písmenem K, pod ocasem je renesanční štít a v něm iniciály HM. Hlavy orla zdobí společná koruna.^{Obr. č. 51} Třetí průsvitka vykresluje orlici se srdcovitým tělem, v jehož středu je písmeno W.^{Obr. č. 52} Čtvrtý filigrán má ve znaku orla se srdcem na hrudi, kde se v levé pülce nachází písmeno P. Hlavy jsou ozdobeny korunou, která je ve vrcholu zakončená jetelovým křížem.^{Obr. č. 53} Posledním znakem je orel se španělským štítem na hrudi a uvnitř je křížek. Po stranách jsou iniciály HW.^{Obr. č. 54}

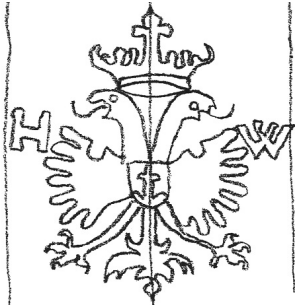
Obr. č. 51 Filigrán z r. 1616

Obr. č. 52 Filigrán z r. 1616

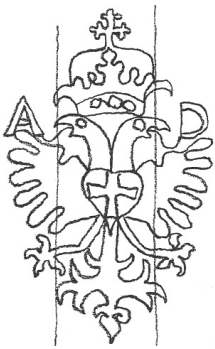

Obr. č. 53 Filigrán z r. 1616

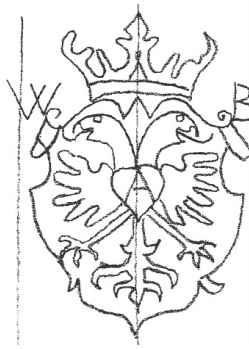

Obr. č. 54 Filigrán z r. 1616

Na dalším vyobrazení je znázorněn orel se srdcovitým štítem na hrudi a uvnitř je kříž. Vedle hlav se vyskytuje na pravé straně písmeno A, po levé straně písmeno D. Hlavy ukončuje knížecí koruna ve vrcholu s jetelovitým křížem.^{Obr. č. 55} Třetí filigrán představuje orla v renesančním štítě. Na hrudi má srdcovitý štít a uvnitř písmeno A. Po stranách štítu je napravo W a nalevo B. Vrchol štítu uzavírá šlechtická koruna.^{Obr. č. 56}

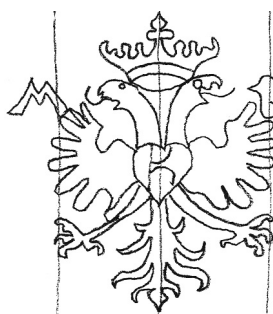

Obr. č. 55 Filigrán z r. 1617

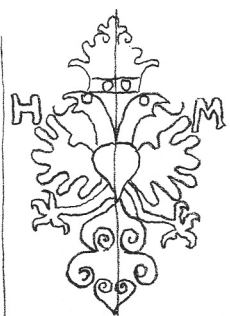

Obr. č. 56 Filigrán z r. 1617

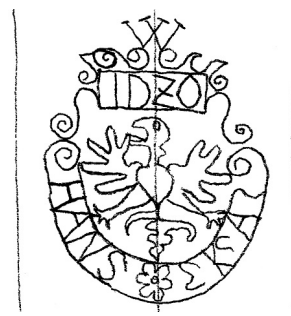
Dále jsou známy tyto filigrány. První vykresluje znak zobrazující orla se stejnými proporcemi, jako má filigrán na obr. č. 48. V tomto případě jsou však jiná písmena. Po stranách křídel se objevují iniciály M a psací J, ale to je zrcadlově obrácené. Ve štítu na hrudi je písmeno K.^{Obr. č. 57} Druhý filigrán je stejný jako filigrán vyobrazený výše (viz obr. č. 50), s tím rozdílem, že je zde jiná podoba ocasu a koruny.^{Obr. č. 58} Také je tu zastoupen filigrán představující orlici napravo hledící, jenž má nad hlavou v rámu nápis IDZO a nad ním písmeno W. Pod orlicí je do půloblouku nápis HANS, uprostřed květina a pokračování dalšího nápisu, který je nečitelný.^{Obr. č. 59} Čtvrtý filigrán je oproti ostatním jednoduchý, je zde orlice s korunkou na hlavě.^{Obr. č. 60} Poslední znak zpodobňuje orla se svatozářemi na hlavách. V gotickém štítu na hrudi se nachází písmeno M. Celý motiv je umístěný do renesančního štítu, po jehož stranách se vyskytují iniciály MH. Vrchol zdobí koruna.^{Obr. č. 61}

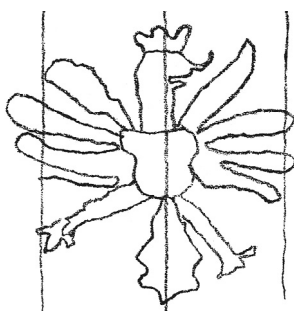
Obr. č. 57 Filigrán z r. 1618

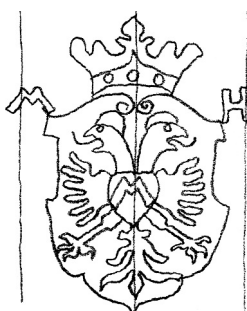
Obr. č. 58 Filigrán z r. 1618

Obr. č. 59 Filigrán z r. 1618

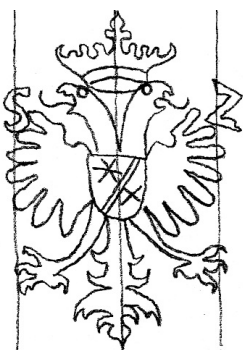

Obr. č. 60 Filigrán z r. 1618

Obr. č. 61 Filigrán z r. 1618

Mezi další objevené filigrány patří i tento, který zobrazuje rozkřídleného orla se španělským štítem na hrudi a se šikmým břevnem²³³, po jehož stranách jsou dvě stylizované hvězdy. Orel má vedle svých křídel umístěné iniciály SZ.^{Obr. č. 62} Filigrán pochází pravděpodobně z ruční papírny v Augšpurku.²³⁴

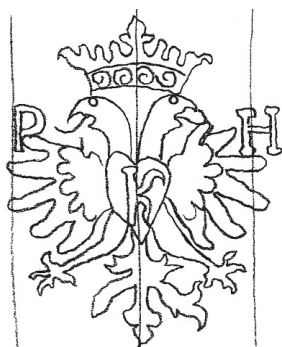
Obr. č. 62 Filigrán z r. 1619

²³³ BUBEN, Milan. *Encyklopedie heraldiky*. Praha, 2003. s. 449. ISBN 80-7277-135-3.

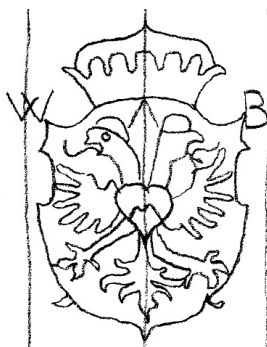
²³⁴ Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2011-12-19].

URL: <<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=65913>>.

Na korespondenci datované do roku 1620 byly nalezeny tři druhy filigránů. První filigrán²³⁵ vykresluje rozkřídleného orla se srdcovitým štítem, jehož součástí je písmeno K. Po stranách křídel má iniciály PH a hlavy zdobí koruna.^{Obr. č. 63} Dále je vyobrazen orel se srdcem na hrudi, jenž má uvnitř písmeno M. Na hlavách jsou svatozáře a celý motiv je umístěn v renesančním štítu, po jehož stranách jsou iniciály WB. Vrchol štítu zdobí koruna.^{Obr. č. 64} Poslední filigrán²³⁶ tohoto období představuje orla na hrudi s písmenem M a po stranách s iniciálami MM. Hlavy zdobí společná koruna.^{Obr. č. 65}

Obr. č. 63 Filigrán z r. 1620

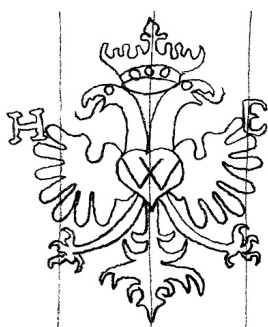

Obr. č. 64 Filigrán z r. 1620

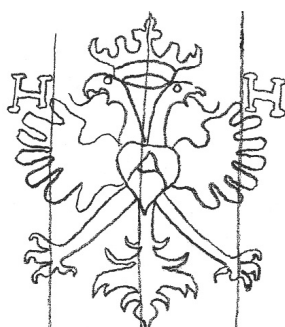

Obr. č. 65 Filigrán z r. 1620

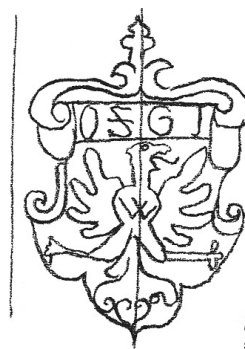
Poslední filigrány, které se objevují na datované korespondenci z roku 1621, jsou celkem tři. První představuje orla s písmenem W na hrudi v srdcovitém štítě a po bocích má iniciály HE.^{Obr. č. 66} Druhý filigrán znázorňuje orla na hrudi s písmenem A, po jehož stranách se nacházejí iniciály HH.^{Obr. č. 67} Třetí filigrán vykresluje orlici s písmenem W na těle a celý motiv je umístěný do zdobeného štítu s nápisem IGZO.^{Obr. č. 68}

Obr. č. 66 Filigrán z r. 1621

Obr. č. 67 Filigrán z r. 1621

Obr. č. 68 Filigrán z r. 1621

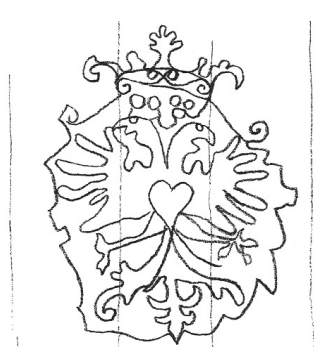
²³⁵ Briquet online [cit. 2013-5-20].

URL:<http://www.ksbm.oeaw.ac.at/wz/wzma.php?refnr=AT8500-11132_24>.

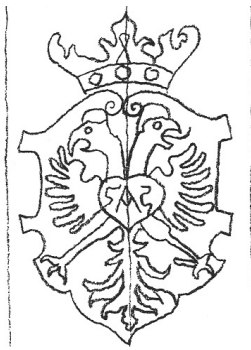
²³⁶ Wasserzeichen – Informationssystem [cit. 2013-5-19].

URL:<<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=103813>>.

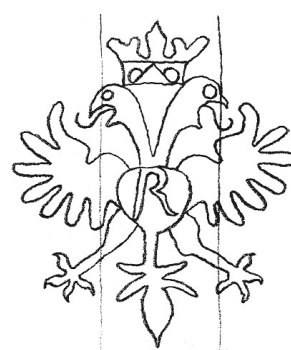
Poslední soubor filigránů byl nalezen v nedatované korespondenci. První variantou filigránu je orel s hrudí ve tvaru srdce. Je v nepravidelném korunovaném štítu.^{Obr. č. 69} Dále se objevuje orel se svatozářemi na hlavách a se srdcovitým štítem na hrudi. V něm je umístěno písmeno A a vedle písmena neidentifikovatelných tvarů. Orel je umístěn v renesančním štítu zdobeném stínkami a korunou.^{Obr. č. 70} Další průsvitka představuje rozkřídleného orla, který má na hrudi písmeno R.^{Obr. č. 71} Čtvrtý filigrán zobrazuje orla na prsou nesoucí písmeno T. Celý motiv je umístěný v oválném štítu.^{Obr. č. 72} Předposlední obrázek popisuje orla se španělským štítem na hrudi, v němž je písmeno K a po stranách křídel jsou iniciály HP.^{Obr. č. 73} Na posledním znaku je znázorněn orel s normanským štítem na hrudi a písmenem R. Z vnější strany orla je kruh s nápisem M HANS SCHAHOMAR.^{Obr. č. 74}

Obr. č. 69 Filigrán bez datace

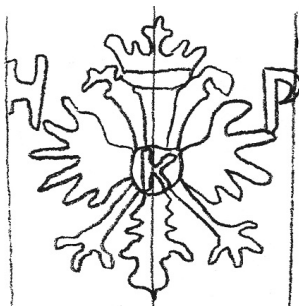
Obr. č. 70 Filigrán bez datace

Obr. č. 71 Filigrán bez datace

Obr. č. 72 Filigrán bez datace

Obr. č. 73 Filigrán bez datace

Obr. č. 74 Filigrán bez datace

9.1 Index vyobrazených filigránů

Obr. č. 1 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 351

Obr. č. 2 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 159

Obr. č. 3 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 299

Obr. č. 4 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 62, folio 166

Obr. č. 5 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 70, folio 15

Obr. č. 6 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 79, folio 143

Obr. č. 7 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 80, folio 28

Obr. č. 8 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 246

Obr. č. 9 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 344

Obr. č. 10 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 87, folio 243

Obr. č. 11 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 153

Obr. č. 12 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 92, folio 44

Obr. č. 13 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 326

Obr. č. 14 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 360

Obr. č. 15 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 93

Obr. č. 16 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 63

Obr. č. 17 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 555

Obr. č. 18 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 75

Obr. č. 19 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 158

Obr. č. 20 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 113, folio 1

Obr. č. 21 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 283

Obr. č. 22 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 154

Obr. č. 23 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 109

Obr. č. 24 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 7

Obr. č. 25 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 217

Obr. č. 26 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 3

Obr. č. 27 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 304

Obr. č. 28 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 24

Obr. č. 29 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 270

Obr. č. 30 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 5, sign. 14, inv. č. 488, folio 3

Obr. č. 31 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 10

Obr. č. 32 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 2

Obr. č. 33 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 12

Obr. č. 34 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 19

Obr. č. 35 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 195

Obr. č. 36 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 8

Obr. č. 37 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 46

Obr. č. 38 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 38

Obr. č. 39 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 29

Obr. č. 40 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 107

Obr. č. 41 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 134

Obr. č. 42 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 136

Obr. č. 43 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 233

Obr. č. 44 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 278

Obr. č. 45 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 119, folio 21

Obr. č. 46 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 5

Obr. č. 47 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 93

Obr. č. 48 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 116

Obr. č. 49 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 194

Obr. č. 50 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 22

Obr. č. 51 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 59

Obr. č. 52 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 232

Obr. č. 53 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 304

Obr. č. 54 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 320

Obr. č. 55 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 470

Obr. č. 56 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 744

Obr. č. 57 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 45

Obr. č. 58 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 67

Obr. č. 59 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 146

Obr. č. 60 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 415

Obr. č. 61 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 464

Obr. č. 62 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 92

Obr. č. 63 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 34

Obr. č. 64 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 38

Obr. č. 65 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 240

Obr. č. 66 - ZAOpO, fond AO, kn. č. 125, folio 9

Obr. č. 67 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 77

Obr. č. 68 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 87

Obr. č. 69 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488, folio 43

Obr. č. 70 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 32

Obr. č. 71 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 40

Obr. č. 72 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 45

Obr. č. 73 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 87

Obr. č. 74 - ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 93

10 Závěr

Moje diplomová práce s názvem „Filigrány moravských papíren na základě nových zjištění využití papíru v kanceláři olomouckých biskupů“ čerpá informace z fondu Arcibiskupství Olomouc, uloženém v olomoucké pobočce Zemského archivu v Opavě. Součástí tohoto fondu jsou kartony s volnou korespondencí zachycující spisy z kanceláře olomouckých biskupů a také „kopiáře“, což jsou knihy, do nichž si biskupové zapisovali svoji korespondenci. Tento materiál jsem se rozhodla zpracovat z trochu jiného pohledu. Jelikož pracuji jako restaurátorka papíru, velice mne zajímá otázka: Proč se více badatelů nezajímá o budoucnost filigránů? Ze své praxe vím a také jsem se o tom během bádání ve fondu přesvědčila, že ruční papír a tudíž i filigrány přicházejí postupem času k velkým ztrátám. Je to buď příčinou špatného uložení papíru v nevyhovujících podmínkách, nebo samotnou psací látkou. V prvním případě za to mohu většinou vlhké prostory, v nichž se tvoří plísně a dřevokazné houby nebo materiál napadají různí živočichové. Tento problém se však v dnešních dobách většinou nevyskytuje a to z toho důvodu, že jsou deponáři opatřeny klimatizací a památky jsou uloženy v optimálních klimatických podmínkách. Poškozené listy však mohou být poničeny již z minulosti, kdy se na tato opatření nebral zřetel. Jednak zde může docházet až ke ztrátě papírové podložky, ale také i k vypadnutí části filigránu. Dále se může jednat o nečitelnost filigránů způsobenou dříve používanou psací látkou, železagalovým inkoustem. Ten je velice intenzivní, a v případě oboustranného popsání folia, dochází k nečitelnosti struktury papíru, a tudíž i filigránu. Filigrán tak v textu zcela zaniká nebo jsou rozpoznatelné jen jeho části. Vzhledem k těmto problémům s ručním papírem jsem se rozhodla udělat tento průzkum.

Nejdříve bylo nutné si rozmyslet, jak bude práce vypadat. Jelikož je ve výše zmiňovaném fondu velké množství materiálu, rozhodla jsem se zpracovat období, ve kterém se ruční papír nejvíce používal a kdy byla největší produkce ručních papíren. Začala jsem kanceláří olomouckého biskupa Stanislava Thurza, tedy zhruba kolem roku 1520 a skončila rokem 1621, za episkopátu Františka Dietrichštejna. V této době již mnoho papíren končilo svoji výrobu a nastala politicky nejistá doba.

Cílem mé diplomové práce bylo co nejlépe provést komplexní dokumentaci, založenou na kresbě a fotodokumentaci. Zvolila jsem si složitější způsob vytvoření kresby filigránu i přes její náročnost jako prostředek optimálnější prezentace díla. Pro tento postup jsem se rozhodla hlavně z důvodů lepšího zachycení jednotlivých detailů a tvarů

a mimo jiné i pro lepší názornost. Na kresbě je kromě samotného filigránu zakreslena i osnova síta, díky němuž se dají velikosti filigránů a jejich umístění navzájem porovnávat. Snažila jsem se o co nejpřesnější zpracování filigránů oproti jiným autorům zabývajících se touto tematikou, kteří mnohdy ve svých odborných článcích filigrány ani neuvádějí. Také není u většiny znaků znázorněna hlavní osnova síta, která je pro umístění filigránu velmi důležitá. Je zde jen uveden samotný znak, který je bez osnovy neúplný. Proto jsem se tomuto nedostatku snažila předejít a v dokumentaci zachytit vše, co je součástí filigránu. Další výhodou kresebné dokumentace je, že jsou filigrány zakresleny v poměru 1:1 a jsou k dispozici jak v psané, tak v digitalizované podobě. Oproti ostatním autorům je v mém případě uvedeno mnohonásobně větší počet filigránů, než jaký uvádějí výše zmiňovaní čeští autoři.

Po prozkoumání mnoha odborných článků a příspěvků k této tematice v českých zemích jsem zjistila, že se žádná z nich nezabývá chronologickým setříděním filigránů podle papíren, ve kterých vznikaly. I toto byla moje náplň práce. Všechny filigrány z vybraného materiálu jsem obkreslila na pauzovací papír. Ve volné korespondenci se nacházela korespondence odeslaná i došlá, a proto ji bylo nutné roztrždit. Pracovala jsem z korespondencí odeslanou, jelikož ta vznikala v biskupské kanceláři a používala papír převážně z moravských ručních papíren. Díky tomuto rozdělení jsem se seznámila i s filigrány pocházejících ze zahraničních papíren, hlavně z Itálie. Celkem jsem obkreslila 2130 filigránů. Ty jsem rozdělila podle papíren, ve kterých vznikaly. U každé papírny jsem poté průsvitky chronologicky seřadila od nejstaršího po nejmladší. Také jsem se snažila podle dochovaných pramenů o historii jednotlivých papíren identifikovat papírníka podle zobrazených iniciál na filigránu. Zabývala jsem se okrajově i historií a vývojem jednotlivých papíren. Je zde uveden heraldický popis filigránů a naznačená hlavní osnova síta.

Každý filigrán jsem nafotila, aby byla vidět jeho přesná podoba včetně síta a osnovy rámu. Z fotografií je patrné, že je některý filigrán špatně čitelný, a to již z výše zmiňovaného problému, používání železagalového inkoustu. Fotografie jednotlivých filigránů jsou uvedeny včetně rozměrů, místa uložení a datace korespondence v obrazových přílohách.

Z pořízených kreseb na pauzovacím papíře jsem vybrala základní druhy filigránů. Ty jsem naskenovala a graficky upravila na tzv. náhledy a umístila do textu. Tento krok jsem udělala z toho důvodu, aby vznikla lepší představa o tom, jak se filigrány postupně

vyvíjely a jakou měly podobu. Jelikož se jednalo o velké množství nalezených filigránů, nebylo je bohužel možné do této práce všechny zařadit. Proto jsem uvedla jen nejvíce frekventované papírny na území Moravy, od nichž si biskupská kancelář papír nejčastěji odebírala.

U filigránů je ve většině případů uváděn rok nebo rozmezí let. Ty však slouží, jen k orientaci, neboť tato datace určuje, kdy byla korespondence napsána. Rok se však nemusí shodovat s dobou, kdy byl papír s filigránem vyroben. Datace filigránu je zmiňována jen u některých typů již z výroby papíru. S tímto případem se setkáváme jen z produkce olomoucké městské papírny, kdy je uváděn letopočet přímo na filigránu (viz obr. č. 5, 12, 14 – 17, 20, 21, 24, 28, 30, 31, 34, 35, 38).

Je velký předpoklad, že si papírna dělala zásoby papíru nebo že si kancelář kupovala větší množství papíru, a z něho pak čerpala několik let. Z průzkumu jsem zjistila, že si biskupská kancelář nepoživovala jen papír z regionálních papíren (Olomouc, Litovel, Velké Losiny, Šumperk a dalších), ale také z papíren zahraničních. K tomuto zjištění mi pomohly internetové databáze zahraničních institucí, které se tímto výzkumem zabývají. Nalezla jsem zde velké množství digitalizovaných filigránů.

Během bádání se mi podařilo objevit i filigrány, jenž nebyly publikovány v odborných člancích a knihách nebo se o nich dochovaly jen krátké příspěvky. Jednalo se o filigrány označující papírnu ve Valšovském Dolu nacházející se na sovineckém panství. Z literatury jsem se dočetla, že existovala, ale byla zobrazena jen malá část jejích znaků. Také jsem našla nové filigrány, které se mi v žádných databázích a odborných publikacích nepodařilo dohledat, a tak se domnívám, že se jedná o papírnu, která pravděpodobně působila jen krátce, a nejsou o ní v literatuře žádné záznamy. O její existenci nám napovídají doložené filigrány, podle nichž se dá mnohé vyčíst. A to je důkaz toho, že nám filigrány mohou hodně napovědět.

Přínos své diplomové práci spatřuji v tom, že mnohem lépe a pečlivěji dokumentuje nalezené filigrány, než jak je ve svých člancích a příspěvcích publikovali badatelé v minulosti (viz Čermák, Šilhan, Hekele atd.). Dále se mi podařilo objevit nové filigrány, které jsem u žádného z výše zmiňovaných autorů nenalezla a tak jsem doplnila pomyslnou řadu již filigránů známých, do mnohem komplexnější řady. Mimo jiné jsem vytvořila ucelenou sbírku digitalizovaných fotografií filigránů, jenž zachycují originální podobu jednotlivých znaků. Touto prací jsem vytvořila pomůcku k zdokumentování vývoje produktů několika moravských papíren. Výsledek bude použitelný jak pro historické práce,

kteře se zaměřují na dokumentaci jinak nedatovaných dokumentů, tak pro práci restaurátorů, kdy lze využít rámcového datování papíru k přesnému určení složení papíroviny, kterou používala ruční papírna k výrobě historického papíru.

Celkově tak vznikla dokumentace dědictví minulosti v podobě papíru, kterému nebývá vždy přisuzována dostatečná míra pozornosti a vzhledem k tomu, že v dřívějších dobách zaniklo velké množství materiálu je potřeba důsledně zkoumat veškeré pozůstatky tohoto unikátního národního dědictví. Domnívám se, že filigranologie je věda, která je na ústupu a v současné době by měl ve zvýšené míře probíhat průzkum lokálních papíren a jejich filigránů, které dále mohou identifikovat doposud neurčené filigrány ve velkých dílech jako je Briquet či Piccard. Moji snahou vznikl jakýsi katalog průsvitek rozdělených podle papíren a podle data, ve kterém byly vytvořeny. Jelikož je jich opravdu velké množství, zaslouží si dostat se do povědomí širší badatelské veřejnosti, které může použít zejména při datování písemností. Ráda bych v této disciplíně pokračovala i v budoucnu a svoji sbírku rozšířila o nově zjištěné poznatky. Tento obor mi připadá velice zajímavý a často dosti opomíjený, i když je k datování papíru velice důležitý a nenahraditelný. Pokud se přístup k němu nezlepší, zaniknou tak cenné informace, jenž nám dokládají existenci ručních papíren, kterých bylo v dřívějších dobách velké množství na území Čech. Proto si myslím, že je důležité filigranologie dále rozvíjet a modernizovat.

11 Resumé

My diploma paper is entitled „watermarks of Moravian mills on the basis of new findings by using paper in the office of the Olomouc bishops”. It draws information from the fund Archdiocese of Olomouc, which is stored in Olomouc branch of the Provincial Archives in Opava. Part of this funds are boxes with loose correspondence, writings depicting the office of the Olomouc bishops and also, special books", which are books in which the bishops wrote down their correspondence. I have decided to elaborate this material with a different point of view. Since I work as a restorer of paper, I am very interested in the question. Why aren't more researchers interested in the future of the Watermarks? From my experience, and I know about it, during research in the fund convinced that handmade paper and thus watermarks come over time to large losses. It is either due to poor storage of paper in substandard conditions. For example, wet areas in which they can develop mold, fungi or decaying material can be attacked by different creatures. This problem, however, in the present times is most occurred. And for this reason they are provided with air depository and so the papers are stored in optimal conditions. Damaged leaves may be damaged already from the past, when these measures were not taken into account. In this case, this leads to loss of paper or the pads which leads to loosening of the watermark. Another problem that I frequently faced was due to illegibility watermarks. Previously used writing material ferogal ink, which is pretty intense. In the event that describes both sides of the sheet, is unreadable paper structure and watermark. The watermarks in the text completely disappears or is detectable only in part. I also know a case, when the ink began to make distortions in the image of the watermarks . Given these problems with manual paper I decided to do this survey. First, it was necessary to consider how the work will look like. While in the above mentioned fund a large amount of material, I decided to compile the period in which the handmade paper was used the most and when it was the largest production of small paper mills. I began offices Olomouc Bishop Stanislav Thurzo, roughly around 1520 and I ended the year 1621 for the episcopate Francis Dietrichštejn. At this time, many paper mills ended its production and it were politically uncertain times.

The goal of my diploma work was to ensure to make the best, complete and challenging documentation based on the draws and foto-documentation. I have chosen the harder way to make a draw of the filigree even for its challenging drawing, as an aplice of optimal presentation of the work. For this advancement I chose mainly by of better

several details and shapes and among others for a better view. On the picture there is instead of a filigree shown even a draft screen thanks which the measures of the filigree and their localization can be confronted. I tried for the best manipulation of the filigree instead of other authors who were engaged by this theme, who didn't even mention the filigrees in their topics. The drawing is plotted additionally to the filigree and warp mesh, which can be compared due to the size and location of the Filigree. I tried the most accurate processing of the Filigree compared to other authors dealing with this subject matter. Also not shown for most characters. Main warp sieves for placement filigree are very important. It is only mentioned by the character that is incomplete without an outline. That's why I tried to avoid this lack of documentation and capture everything that is part of filigree. Another advantage of drawing documentation is that the filigrees are plotted in a ratio of 1:1 and are available both in written and in digital form. Compared to other authors in my case stated many times more filigree than the above-mentioned are reported by Czech authors.

After examination of numerous articles and papers on this topic in the Czech Republic, I found that none of them deal chronological classification of watermarks by paper mills in which they were originated. And even this was my job. All watermarks of selected material I repainted on the tracing paper. In the free correspondence i have found correspondence sent and received. It was necessary to categorize it. I worked from correspondence sent because it originated in the episcopal office paper used mainly in small Moravian mills. With this division, I met with watermarks from foreign mills, mainly from Italy. Overall I copied 2130 watermarks that I was trying to divide by paper mills in which they were originated. For each mill I lined up the repaintings chronologically from oldest to youngest, and I tried that accordingly to the traditional sources of the history of watermarks paper mills identified by the initials displayed, which belonged to paper. I have dealt with marginally history and development of the individual mills. There is a featured heraldic description watermarks and outlined the main outline sieve.

Each watermark I took to see is in the exact form, including screens and an outline frame. On the images you can see that some watermarks are hard to read because of the above-mentioned problem. That is the use of ferogal ink for writing. A photo of watermarks includes their size and storage location shown in the image attachments. I have scanned and graphically modified on the thumbnail and then placed them into the text.

This step I did because that was a better idea about how watermarks gradually developed. Since there was so big amount of found watermarks, it was unfortunately not possible to do all this work. Therefore, here are just the most frequented mills in Moravia, from which paper episcopal office usually collects.

The watermarks in most cases are placed within a year or years. However, they are used only for orientation, as it is dated and the correspondence may not coincide with the time when the paper was made with watermark. Date watermarks are mentioned only in some types of paper production already. In this case we see only the production of Olomouc urban paper mill, where it was placed directly on the year watermark (figure 5, 12, 14-17, 20, 21, 24, 28, 30, 31, 34, 35, 38).

It is a big assumption that the mill made the paper stock or that the agency bought more paper and then drew him a few years. The research I found that the Episcopal office paper purchased only from regional mills (Olomouc, Litovel, Losiny, Šumperk and others) but also had a supply of handmade paper, produced from abroad. This finding helped me make the online database of foreign institutions, which are also involved in this research. I found here a large number of digitized watermarks.

During the research I was able to discover watermarks that I wasn't able to find in articles and books i have found. They were watermarks that marked the paper mill in Valšovský Důl, located on the Sovinecko estate. From the literature I've only read that it existed, but was never shown its watermark. I also found a new watermarks that were in databases and scientific publications which could not be traced and so I think that this is a paper mill, which probably worked only briefly and not any of her records. It's existence, suggests documented watermarks, according to which much can be read. And that is the proof that watermarks can tell us many things.

Contribution of my diploma paper, I see much better and more carefully documented found filigrees are in their articles and papers published by researchers in the past (Čermák, Šilhan, Hekele etc.). In addition, I was able to discover new filigrees that are in any of the above mentioned authors did not find, so I added an imaginary number Filigree already known to a much more complex series. Among other things, I created a comprehensive collection of digitized photographs of filigree, which captures the original shape of the characters. I created this work tool to document the development of several products of Moravian mills. The result will be applicable to both historical works that focus on documentation or not dated documents and restoration work, which can use the

framework dating paper for determining the exact composition of the paper, which used a hand mill for the production of historical paper.

Overall, a documentation of the past in the form of paper, which is not always attributed to a sufficient degree of attention and due to the fact that in earlier times disappeared much material is needed to thoroughly examine all remnants of this unique heritage. I think that filigranologi is a science that is in decline and currently should increasingly be exploration of local mills and filigree, which further help to identify previously unknown filigrees in large parts like Briquet and Piccard. My goal was to sort of catalog of watermarks divided by paper mills and the date in which they were created. Since there are really great multitudes, he deserves to be in the consciousness of a wider research public, which can be used particularly for dating documents. I would like to continue in this discipline in the future and his collection expanded to include newly discovered knowledge. This field seems very interesting and often quite neglected, although to date the paper is very important and irreplaceable. If you access this field it does not improve, disappear valuable information that will prove the existence of small mills, which were in earlier times many throughout Bohemia. So I think it is very important to do this study to further develop and modernize.

12 Seznam pramenů a literatury

Prameny:

Stanislav Thurzo z Bethlenfalvy:

Zemský archiv Opava pobočka Olomouc (ZAOpO), fond Arcibiskupství Olomouc (AO), kniha č. 35 - 40

Jan Dubravius z Doubravky a Hradiště:

ZAOpO, fond AO, kn. č. 41 - 43

Marek Khuen:

ZAOpO, fond AO, kn. č. 44 - 54

Vilém Prusinovský a Jan Grodecký:

ZAOpO, fond AO, kn. č. 55 - 72

Tomáš Albín z Helfenburku:

ZAOpO, fond AO, kn. č. 73 - 76

Jan Mezoun z Telče:

ZAOpO, fond AO, kn. č. 77 - 82

Stanislav Pavlovský z Pavlovic:

ZAOpO, fond AO, kn. č. 83 - 112

František z Dietrichsteina:

ZAOpO, fond AO, kn. č. 113 - 125

Volná korespondence, kartony:

Stanislav Thurzo z Bethlenfalvy:

Zemský archiv Opava pobočka Olomouc (ZAOpO), fond Arcibiskupství Olomouc (AO), karton č. 1, sign. 1, inv. č. 475

Jan Dubravius z Doubravky a Hradiště:

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 2, inv. č. 476

Marek Khuen:

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 3, inv. č. 477

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 4, inv. č. 478

Vilém Prusinovský z Víckova:

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 5, inv. č. 479

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 6, inv. č. 480

Jan Grodecký z Brodu:

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 7, inv. č. 481

Tomáš Albín z Helfenburku:

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 8, inv. č. 482

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 9, inv. č. 483

Jan Mezoun z Telče:

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 10, inv. č. 484

ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 11, inv. č. 485

Stanislav Pavlovský z Pavlovic:

ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486

ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487

František z Dietrichštejna:

ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488

ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488

ZAOpO, fond AO, kt. č. 5, sign. 14, inv. č. 488

ZAOpO, fond AO, kt. č. 6, sign. 14, inv. č. 488

ZAOpO, fond AO, kt. č. 7, sign. 14, inv. č. 488

ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488

ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489

ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489

ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489

ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489

ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489

ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489

ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489

ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489

ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489

Inventáře archivních fondů:

Bistřický, Jan - Kouřil, Miloš. *Arcibiskupská konsistoř v Olomouci (1202) 1452 – 1950*. Olomouc, 1961 - 1965.

Bistřický, Jan - Kalistová, Jitka – Kouřil, Miloš - Králíková, Marie - Roubic, Antonín. *Metropolitní kapitula Olomouc 1131 – 1950*. Olomouc, 1967.

Kalistová, Jitka – Kouřil, Miloš - Králíková, Marie - Roubic, Antonín. *Arcibiskupství Olomouc 1144 – 1961*. Olomouc, 1970.

Kalistová, Jitka – Kouřil, Miloš - Roubic, Antonín – Řiháková, Helena. *Ústřední ředitelství arcibiskupských statků (1144) 1465 – 1951*. Olomouc, 1974.

Literatura:

BALCÁREK, Pavel. Kancelář kardinála Ditrichštejna a správa biskupských statků před Bílou Horou. In *Sborník archivních prací* 28, 1978, č. 1, s. 66 – 126. ISSN 0036-5246.

BALCÁREK, Pavel. *Kardinál František z Dietrichštejna: 1570 – 1636: gubernátor Moravy*. České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-86829-30-2.

BALCÁREK, Pavel a MLČÁK, Leoš. *Kardinál František z Dietrichštejna (1570-1636): prelát a politik neklidného věku*. Olomouc, 2008. ISBN 978-80-87149-06-5.

BALETKA, Tomáš. Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497 – 1540), jeho kancelář a správa biskupských statků. In *Sborník archivních prací* 54, 2004, č. 1, s. 66 – 126. ISSN 0036-5246.

BOLDAN, Kamil. Filigranologie a datace nejstarších českých tisků. In *Minulosti západočeského kraje* 47, 2011. s. 28 – 59. ISBN 978-80-86971-40-7.

BRIQUET, Charles-Moïse. *Les Filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*. Paris, 1907. 4 sv.

BUBEN, Michal - Pokorný, Pavel - Čech, Zdirad. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha, 2000. ISBN 80-902811-0-9.

BUBEN, Milan. *Heraldika*. Praha, 1986.

BUBEN, Milan. *Encyklopedie heraldiky*. Praha, 2003. ISBN 80-7277-135-3.

BURIAN, Václav. Filigrány olomoucké papírny v 16. století. In *Sborník studijního a lidovýchovného ústavu kraje Olomouckého, oddíl B – společenské vědy*, svazek II/1954, s. 123 - 124.

ČERMÁK, Miloslav. Nově zjištěné filigrány olomoucké městské papírny. In *Sborník okresního archivu v Olomouci*, 1978. s. 111 - 112.

ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci. In *Sborník okresního archivu v Olomouci*, 1980, s. 155 - 160.

ČERMÁK, Miloslav. Městská papírna v Olomouci (1505 – 1785). In *Vlastivědný věstník moravský* 30, 1978. s. 36 – 48. ISSN 0323-2581.

FLODR, Miroslav. *Filigranologie: Úvod do studia filigránů*. Brno, 1974.

GAJDOŠÍK, Petr. Další nově zjištěné filigrány olomoucké papírny. In *Olomoucký archivní sborník* 9, 2011, s. 65 - 69. ISSN 1214-4711. ISBN 978-80-86388-92-2.

JAKUBEC, Ondřej (ed.). *Stanislav Pavlovský z Pavlovic (1579 - 1598): Biskup a mecenáš umírajícího věku*. Olomouc, 2009. ISBN 978-80-87149-12-6.

JAKUBEC, Ondřej. *Kulturní prostředí a mecenáš olomouckých biskupů potridentské doby: umělecké objednávky biskupů v letech 1553 - 1598, jejich význam a funkce*. Olomouc, 2003. ISBN 80-244-0679-9.

HEKELE, František. Zaniklé severomoravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 12, 1957, s. 230 - 234. ISSN 0323-2581.

HLOBIL, Ivo a PETRŮ, Eduard. *Humanismus a raná renesance na Moravě*. Praha, 1992. ISBN 80-200-0385-1.

KADLEC, Ján. *Kříže pod křídly sovy. Místopisný průvodce po obcích Sovineckého panství s katalogem nápisů vybraných drobných památek*. Olomouc, 2011. 101 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická. Vedoucí práce Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D.

KRISTEN, Zdeněk. Listy poselací a jejich registra v královské kanceláři české až do Bílé Hory. In *Časopis archivní školy*, 5, 1927, s. 1 – 109.

LETOŠNÍK, Václav. Registra otevřených listů české kanceláře. In *Časopis archivní školy*, 3, 1926, s. 36 – 63.

MATZKE, Josef. *Das Bistum Olmütz von 1281 - 1578: (vom Spätmittelalter bis zur Renaissance)*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1975. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus.

MATZKE, Josef. *Die Olmützer Fürstbischöfe*. Königstein/Taunus: Sudetendeutsches Priesterwerk, 1974. Schriftenreihe des Sudetendeutschen Priesterwerkes Königstein/Taunus.

MYŠKA, Milan, ed. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1993, sešit 1. ISBN 80-85819-05-8.

MYŠKA, Milan, ed. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1999, sešit 12. ISBN 80-70-42-534-2.

PALÁT, Jiří. Filigrány, obchodní značky papírnické. In *Zpravodaj Klubu genealogů a historiků Ostrava...*, roč. 5, 1982, s. 4 - 8.

PAPROCKÝ Z DOBRÉ VOLE, Bartoloměj. *Zrcadlo slavného Margkrabství Moravského*. Olomouc, 1593, faksimile Ostrava, 1993. ISBN 80-900647-1-X.

PICCARD, Gerhard. *Die Wasserzeichenkartei Piccard im Hauptstaatsarchiv Stuttgart. Findbücher I – XVII*. Stuttgart 1961 – 1997.

PINKAVA, Viktor. *Historische Daten über die Papiermühle in Littau*. Litovel, 1942.

POJSL, Miloslav. *Olomoučtí biskupové a arcibiskupové a jejich pohřební místa*. Uherské Hradiště, 2013. ISBN 978-80-86157-36-8.

ROUBIC, Antonín. Správa statků olomouckého (arci)biskupství od 16. století. In *Sborník archivních prací* 31, 1981, č. 2., s. 418 - 476. ISSN 0036-5246.

SEDLÁČEK, Richard. Papírenské muzeum ve Velkých Losinách. In *Vlastivědné zajímavosti* č. 239. Šumperk, 1992.

SEDLÁČEK, Richard. *Ruční papírna ve Velkých Losinách 1596 - 1996: kapitoly z dějin papírenské manufaktury*. Velké Losiny, 1996.

SEICHTROVÁ, Hana. Pečeti městeček a obcí bývalého sovineckého panství. In *Olomoucký archivní sborník* 10, 2012, s. 73 – 92. ISSN 1214-4711. ISBN 978-80-86388-98-4.

SKÝBOVÁ, Anna. Arcibiskupská kancelář v Praze v letech 1561 – 1580. In *Sborník archivních prací* 19, 1969, č. 2, s. 457 – 494. ISSN 0036-5246.

SPÁČIL, Vladimír. *Písaři a kanceláře města Olomouce do roku 1786*. Olomouc, 2001. ISBN 80-238-7758-5.

SPURNÝ, František. Papír a krása (Minulost a přítomnost velkolosinské papírny). In *Vlastivědné zajímavosti* č. 14. Šumperk, 1970.

SPURNÝ, František - Sedláček, Richard. Velkolosinská papírna. In *Vlastivědné zajímavosti* č. 238. Šumperk, 1992.

ŠILHAN, Jindřich. Chyby vlastivědné literatury. In *Vlastivědný věstník moravský* 13, 1958, s. 59 – 62. ISSN 0323-2581.

ŠILHAN, Jindřich. Kdy vznikla losinská papírna? In *Časopis Společnosti přátel starožitností*, 70, 1962. s. 141 - 145. ISSN 1210-924X.

ŠILHAN, Jindřich. Městské papírny v Litovli. In *Práce Vlastivědného ústavu v Olomouci* 8, 1965, s. 3 - 27.

ŠILHAN, Jindřich. Městská papírna v Olomouci. In *Vlastivědný věstník moravský* 31, 1979, s. 284 - 297. ISSN 0323-2581.

ŠILHAN, Jindřich. Papírna v Dlouhé Loučce do poloviny 18. století. In *Časopis Společnosti přátel starožitností*, 68, 1960. s. 83 - 90. ISSN 1210-924X.

ŠILHAN, Jindřich. Staré moravské papírny. In *Vlastivědný věstník moravský* 14, 1959, s. 196 – 197. ISSN 0323-2581.

ŠPLÍCHAL, Václav a VÍTEK, Miloslav. *Papír a ruční papírny v Jihlavě a kraji Vysočina*. Jihlava, 2010. ISBN 978-80-7415-036-4.

ŠTĚPÁN, Jan. *Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského z Pavlovic v letech 1579 - 1598*. Olomouc, 2009. ISBN 80-85973-80-4.

VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2006. ISBN 80-7277-312-7.

ZELENKA, Aleš. *Die Wappen der böhmischen und mährischen Bischöfe*. Řezno, 1979.

ZUMAN, František. *České filigrány XVI. století*. Praha, 1930.

ZUMAN, František. *České filigrány XVII. století: část I. obrazová*. Praha, 1927.

ZUMAN, František. *České filigrány XVII. století: část II. textová*. Praha, 1931.

ZUMAN, František. *České filigrány XVIII. století: část I. textová*. Praha, 1932.

ZUMAN, František. *České filigrány XVIII. století: část II. obrazová*. Praha, 1932.

ZUMAN, František. *České filigrány z první polovice XIX. století: část I. textová*. Praha, 1934.

ZUMAN, František. *České filigrány z první polovice XIX. století: část II. obrazová*. Praha, 1934.

Internetové zdroje:

WZMA - Wasserzeichen des Mittelalters (Alois Haidinger, Maria Stieglecker, unter Mitarbeit von Franz Lackner) [cit. 2011-12-19].

URL:<<http://www.ksbm.oeaw.ac.at/wz/wzma.php>>.

Hauptstaatsarchiv Stuttgart [cit. 2011-12-19].

URL:<<http://www.piccard-online.de/start.php>>.

Wasserzeichen – Informationssystem [cit. 2013-5-19].

URL:<<http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/index.php>>.

The Thomas L. Gravell watermark archive [cit. 2013-5-19].

URL:<<http://www.gravell.org>>.

Watermarks in Incunabula printed in the Low Countries (WILC) [cit. 2011-12-19].

URL: <<http://www.watermark.kb.nl>>.

Briquet online [cit. 2013-5-20].

URL: <http://www.ksbm.oeaw.ac.at/_scripts/php/BR.php>.

BERNSTEIN THE MEMORY OF PAPER [cit. 2013-5-17].

URL:<http://www.memoryofpaper.eu:8080/BernsteinPortal/appl_start.disp>.

Austrian Academy of Sciences, Österreichische Akademie der Wissenschaften [cit. 2013-5-17]. URL:<<http://www.oeaw.ac.at/>>.

Graz University of Technology [cit. 2013-5-17].

URL:<http://portal.tugraz.at/portal/page/portal/TU_Graz>.

Laboratoire de Médiévistique Occidentale de Paris [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://lamop.univ-paris1.fr/archives/>>.

Deutsche Digitale Bibliothek Beta [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/>>.

Instituto Universitario Olandese di Storia dell'arte Firenze [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://www.niki-florence.org/>>.

Koninklijke Bibliotheek Nationale bibliotheek van Nederland [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://www.kb.nl/>>.

University of Liverpool [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://www.liv.ac.uk/>>.

Delft University of Technology [cit. 2013-5-17].

URL:<<http://www.tudelft.nl/>>.

Národní knihovna České Republiky [cit. 2013-5-17].

URL:<http://wwwold.nkp.cz/restauratori/2011/Benesova_Boldan_2011.pdf>.

Národní knihovna České Republiky [cit. 2013-5-17].

URL:<http://wwwold.nkp.cz/restauratori/2011/Novotny_2011_metodika.pdf>.

13 Obrazové přílohy

13.1 Portrétní galerie olomouckých biskupů

Obr. č. 1 Stanislav Thurzo

Obr. č. 2 Jan Dubravius

Obr. č. 3 Marek Khuen

Obr. č. 4 Vilém Prusinovský

Obr. č. 5 Jan Grodecký

Obr. č. 6 Tomáš Albín z Helfenburku

Obr. č. 7 Jan Mezoun z Telče

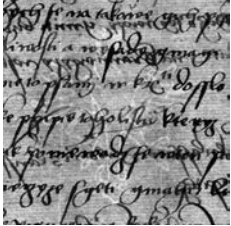
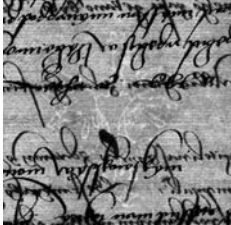
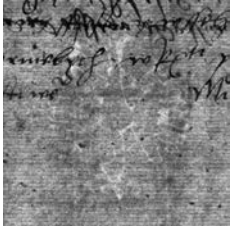
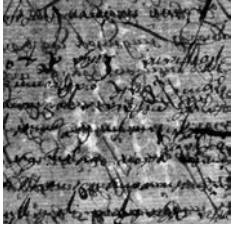

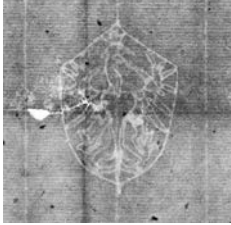

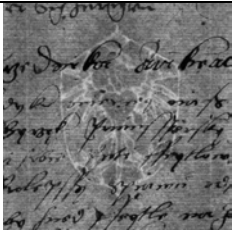
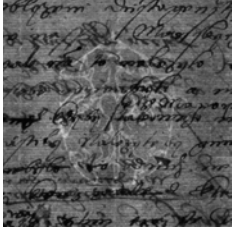
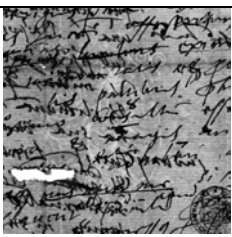
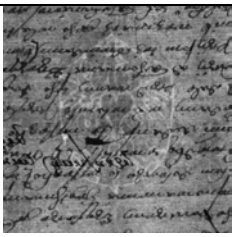
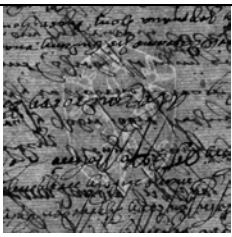

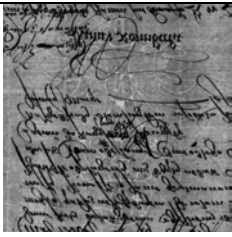
Obr. č. 8 Stanislav Pavlovský

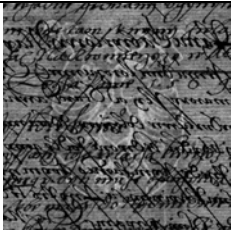
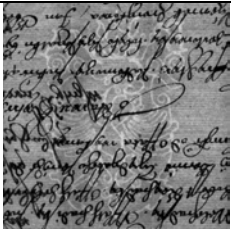

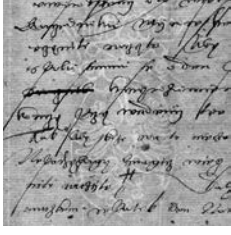
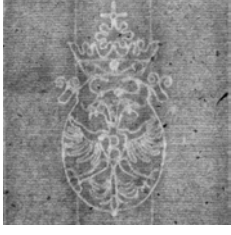
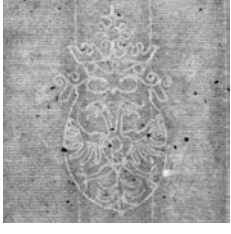
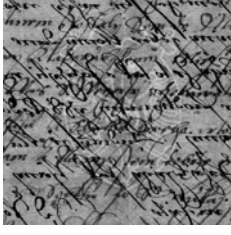

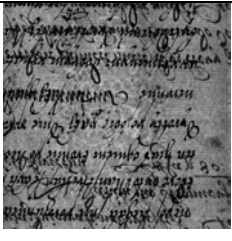
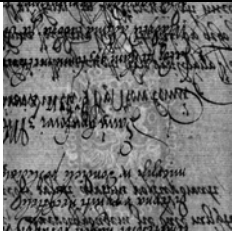
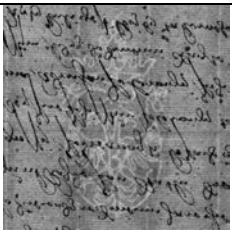
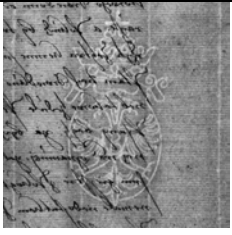

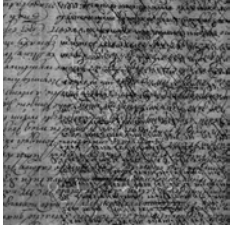
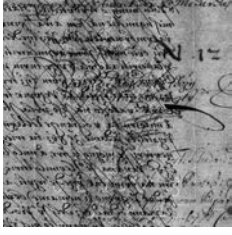
Obr. č. 9 František Dietrichštejn

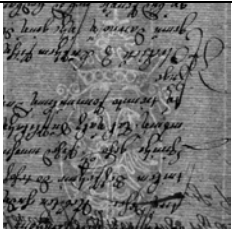
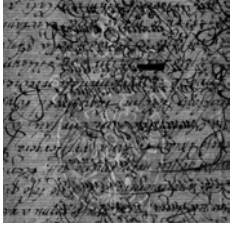
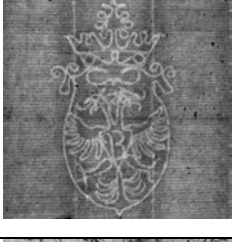
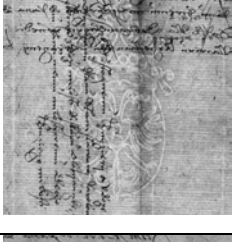
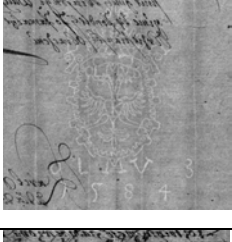
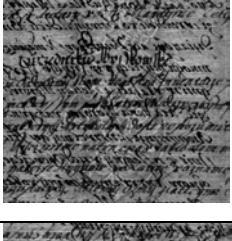
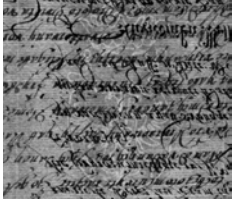
13.2 Fotografie filigránů olomoucké městské papírny

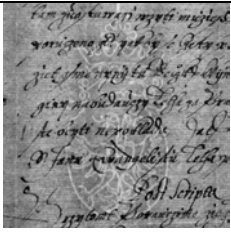
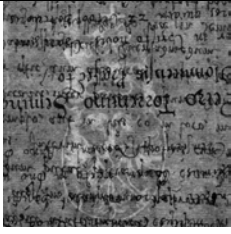
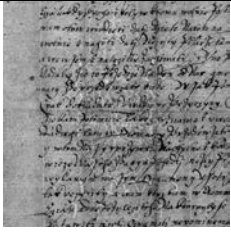
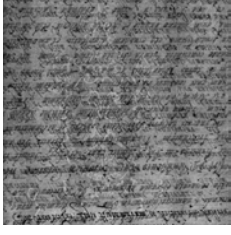

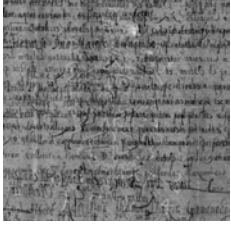
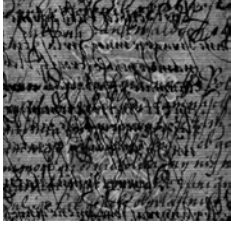
Místo uložení	Datace korespondence	Rozměry	Fotografie filigránu
ZAOpO, fond AO, kn. č. 38, folio 13	1535	v: 52 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 38, folio 29	1535	v: 53 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 39, folio 2	1540	v: 57 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 39, folio 3	1540	v: 53 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 39, folio 25	1540	v: 56 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 4, inv. č. 478, folio 88	4. 10. 1555	v: 58 mm, š: 40 mm	

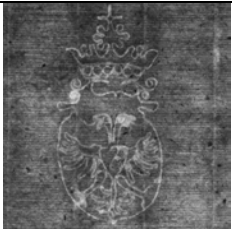

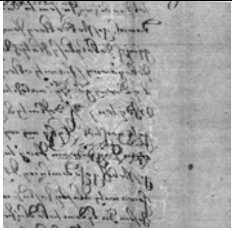
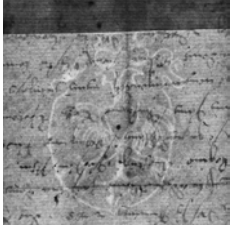
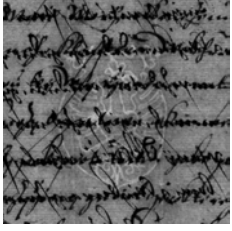
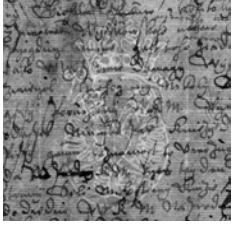
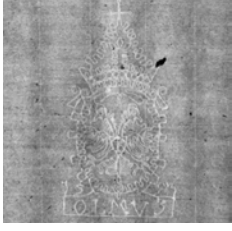
ZAOpO, fond AO, kn. č. 50, folio 17	1560	v: 52 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 50, folio 96	1560	v: 52 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 6, inv. č. 480, folio 73	1560	v: 60 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 51, folio 9	1561	v: 52 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 53, folio 138	1563	v: 52 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 53, folio 166	1563	v: 53 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 62, folio 115	1568	v: 110 mm, š: 78 mm	

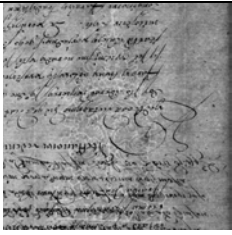

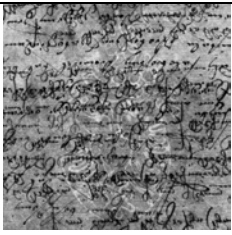
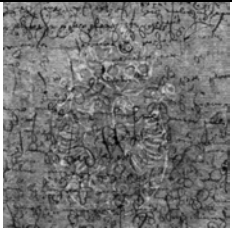
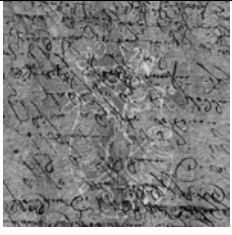
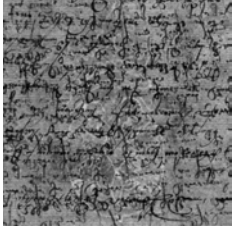
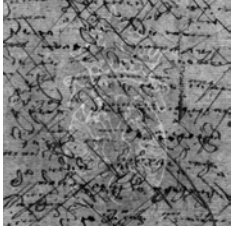
ZAOpO, fond AO, kn. č. 64, folio 105	1569	v: 61 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 68, folio 205	1571	v: 76 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 7, inv. č. 481, folio 12	23. 6. 1573	v: 82 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 7, inv. č. 481, folio 53	1. 1. 1574	v: 84 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 73, folio 109	1574	v: 84 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 11, inv. č. 485, folio 212	13. 2. 1576	v: 82 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 83, folio 5	1579	v: 50 mm, š: 38 mm	

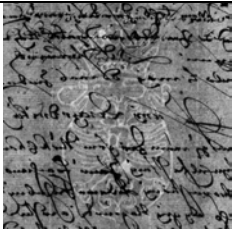

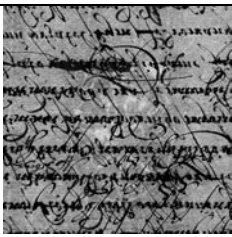
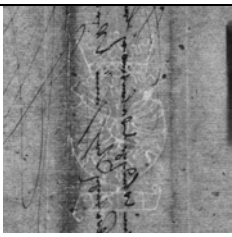
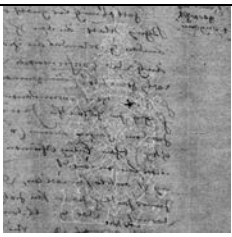
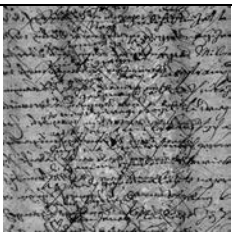
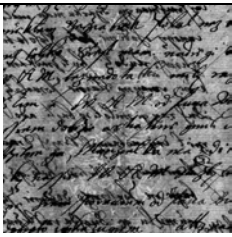
ZAOpO, fond AO, kn. č. 87, folio 1	1580	v: 76 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 87, folio 19	1580	v: 77 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 111	1580	v: 83 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 190	11. 4. 1580	v: 86 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 294	30. 8. 1580	v: 115 mm, š: 67 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 91, folio 10	1581	v: 125 mm, š: 73 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 383	8. 6. 1581	v: 115 mm, š: 68 mm	

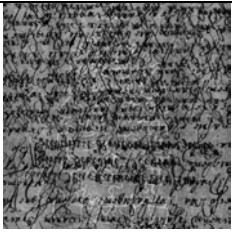
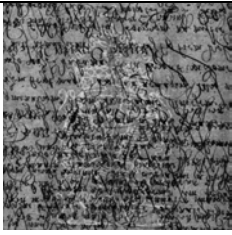

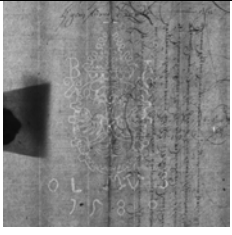

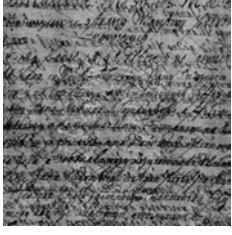
ZAOpO, fond AO, kn. č. 93, folio 18	1583	v: 85 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 93, folio 21	1583	v: 84 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 93, folio 46II	1583	v: 83 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 215	26. 1. 1584	v: 85 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 216	27. 1. 1584	v: 116 mm, š: 78 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 95, folio 267	1585	v: 87 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 95, folio 275	1585	v: 89 mm, š: 43 mm	

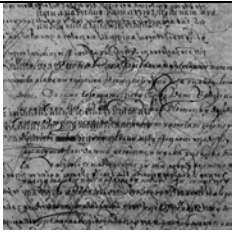

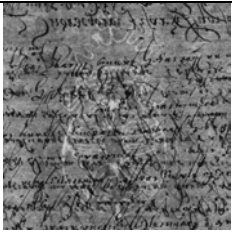
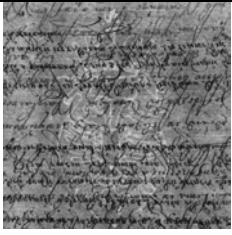
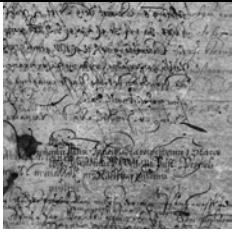
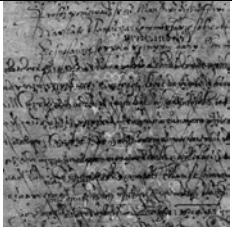
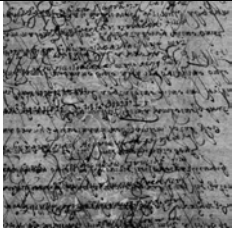
ZAOpO, fond AO, kn. č. 95, folio 309	1585	v: 90 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 97, folio 127	1586	v: 89 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 536	28. 12. 1586	v: 124 mm, š: 73 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 267	1587	v: 123 mm, š: 78 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 279	1587	v: 90 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 325	1587	v: 52 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 100, folio 226	1587	v: 85 mm, š: 45 mm	

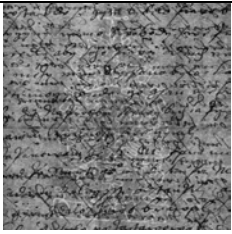
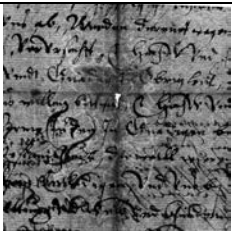
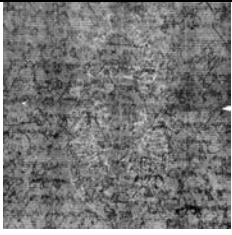
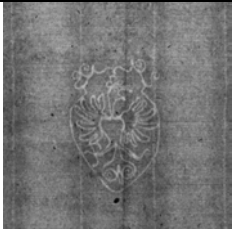
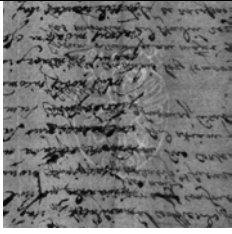
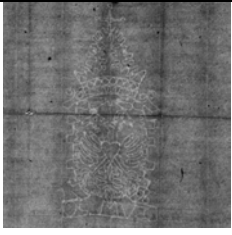
ZAOpO, fond AO, kn. č. 100 předsádka	1587	v: 90 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 12	27. 2. 1587	v: 115 mm, š: 70 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 184	12/1588	v: 119 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 125	17. 5. 1589	v: 91 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 105, folio 140	1592	v: 46 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 255	15. 3. 1592	v: 85 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 106, folio 68a	1594	v: 120 mm, š: 64 mm	

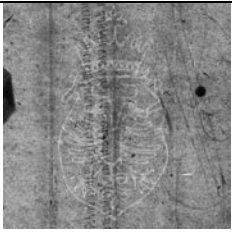
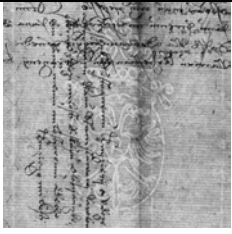

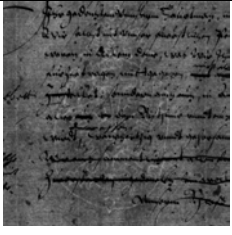
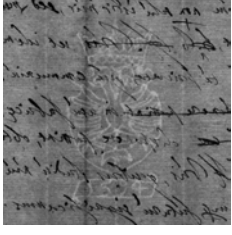
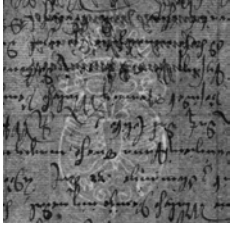
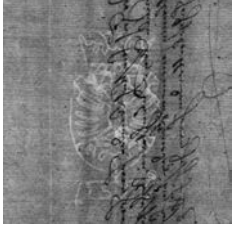
ZAOpO, fond AO, kn. č. 106, folio 277	1594	v: 121 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 106, folio 278	1594	v: 120 mm, š: 57 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 15	1594	v: 84 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 21	1594	v: 81 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 55	1594	v: 86 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 63	1594	v: 89 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 91	1594	v: 83 mm, š: 38 mm	

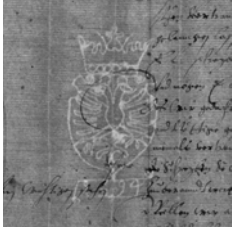

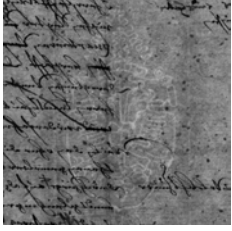
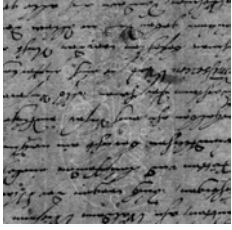
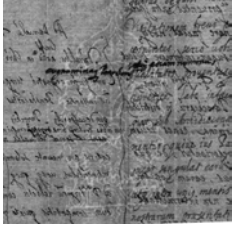
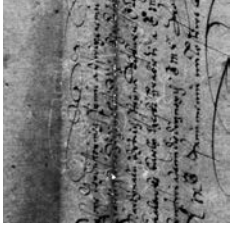
ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 205	1594	v: 95 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 107, folio 207	1594	v: 95 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 369	11. 6. 1594	v: 48 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 375	29. 8. 1594	v: 72 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 390	1595	v: 120 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 394	5. 4. 1595	v: 116 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 351	1596	v: 100 mm, š: 48 mm	

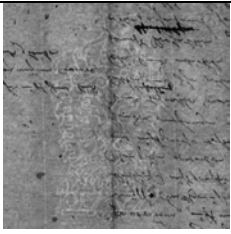
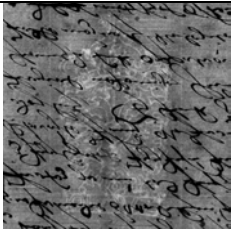
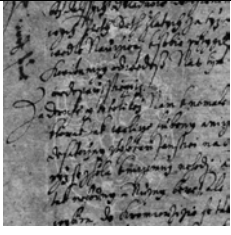

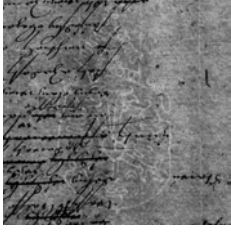
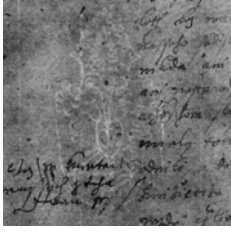
ZAOpO, fond AO, kn. č. 111, folio 111	1597	v: 123 mm, š: 67 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 111, folio 217	1597	v: 108 mm, š: 57 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 111, folio 223	1597	v: 110 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 111, folio předsádka	1597	v: 120 mm, š: 68 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 501	1. 4. 1597	v: 123 mm, š: 73 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 111a, folio 2	1597	v: 105 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 111a, folio 4	1597	v: 105 mm, š: 53 mm	

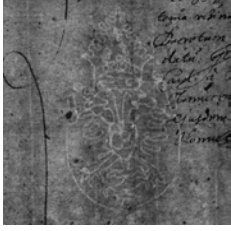
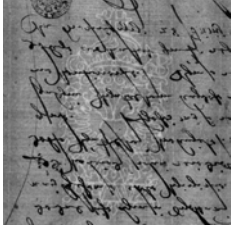
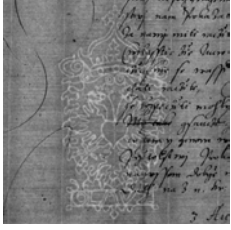
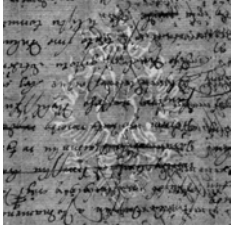
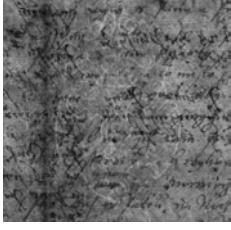
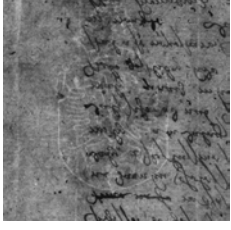
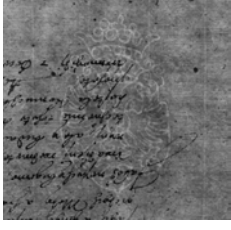
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 5	1598	v: 126 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 16	1598	v: 115 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 19	1598	v: 97 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 20	1598	v: 97 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 32	1598	v: 126 mm, š: 61 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 94	1598	v: 114 mm, š: 59 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 96	1598	v: 109 mm, š: 58 mm	

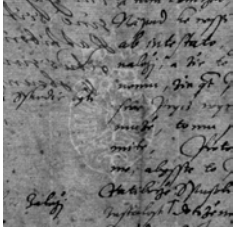
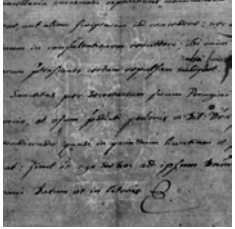

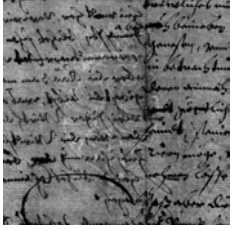
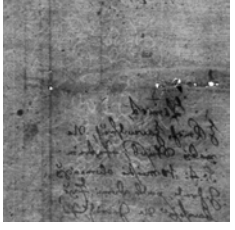
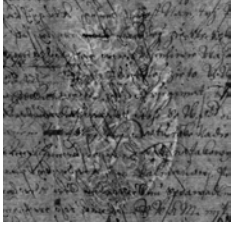
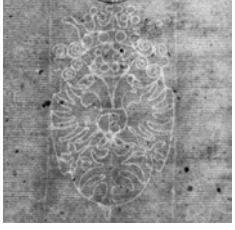
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 551	4. 3. 1598	v: 90 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 403	2. 7. 1598	v: 108 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 246	20. 12. 1599	v: 93 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 122	1600	v: 100 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 126	2. 3. 1601	v: 50 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 127	2. 3. 1601	v: 47 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 144	26. 6. 1601	v: 130 mm, š: 60 mm	

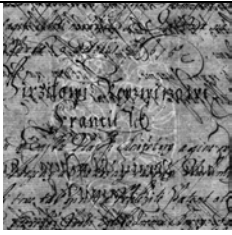

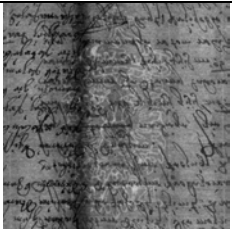
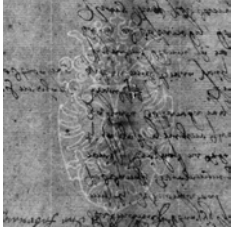
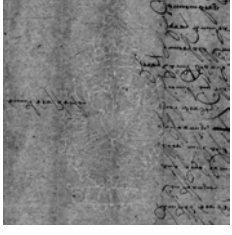

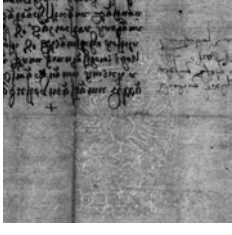
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 246	28. 2. 1602	v: 100 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 215	15. 7. 1602	v: 85 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 372	24. 10. 1602	v: 72 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 429	31. 12. 1602	v: 88 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 1	1603	v: 71 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 261	19. 2. 1603	v: 93 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 35	7. 5. 1603	v: 70 mm, š: 36 mm	

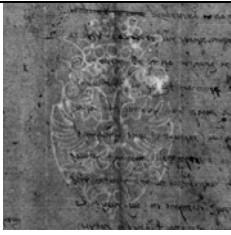
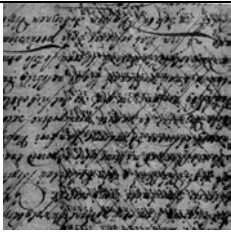
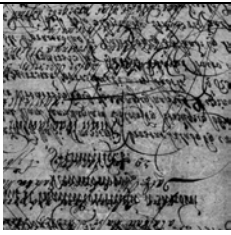
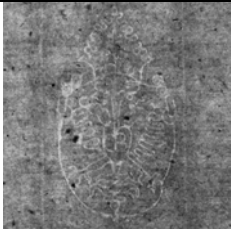

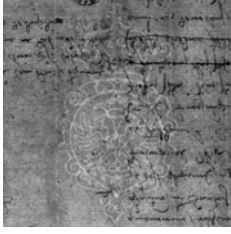

ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 189	19. 9. 1603	v: 70 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 114, folio 91	1605	v: 89 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 5, sign. 14, inv. č. 488, folio 47	28. 8. 1605	v: 89 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 176	17. 2. 1606	v: 90 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 145	13. 3. 1606	v: 86 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 116	8. 5. 1606	v: 103 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 5, sign. 14, inv. č. 488, folio 43	1. 10. 1606	v: 87 mm, š: 51 mm	

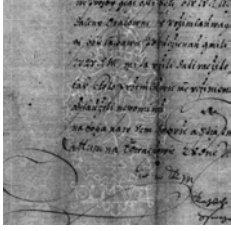
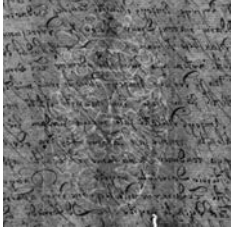

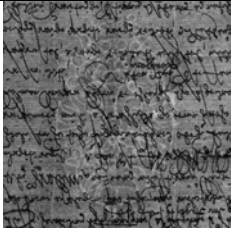
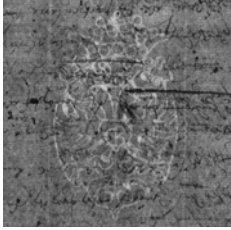
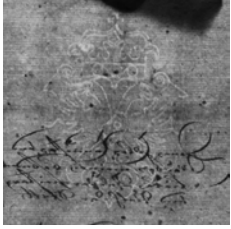
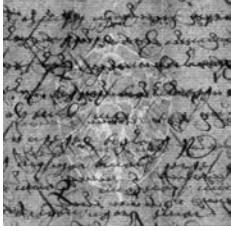
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 361	1. 2. 1607	v: 89 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 356	3. 2. 1607	v: 98 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 202	20. 6. 1607	v: 100 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 99	5. 9. 1607	v: 88 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 53	31. 7. 1608	v: 86 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 22	22. 1. 1610	v: 88 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 20	11. 3. 1610	v: 85 mm, š: 46 mm	

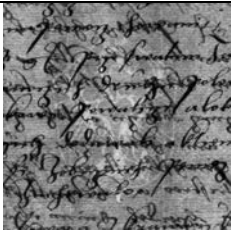
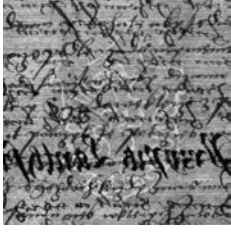
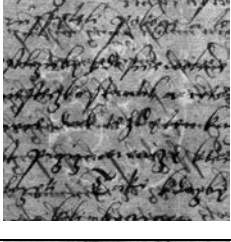
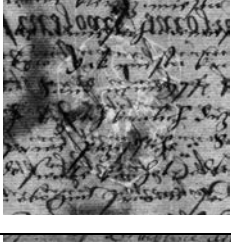
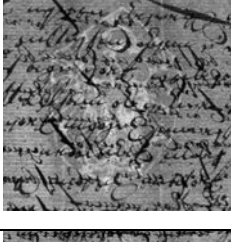

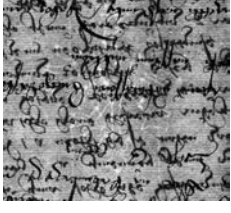
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 8	7. 10. 1610	v: 88 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 123	25. 6. 1611	v: 102 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 133	3. 8. 1611	v: 105 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, 1612, folio 4	10. 4. 1612	v: 82 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, 1612, folio 5	12. 4. 1612	v: 90 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, 1612, folio 9	14. 4. 1612	v: 88 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 173	7. 12. 1612	v: 83 mm, š: 50 mm	

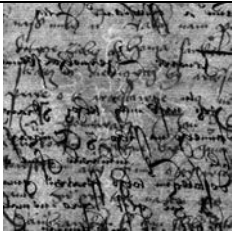

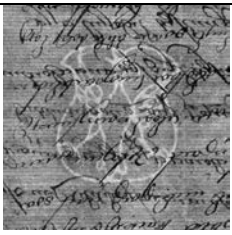
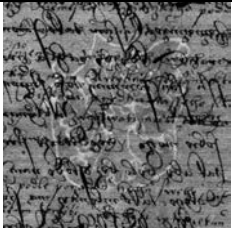
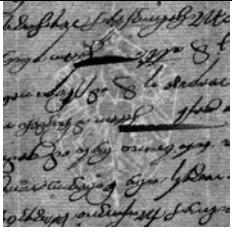
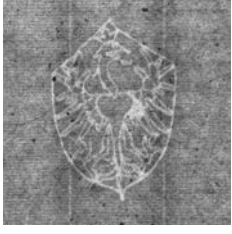
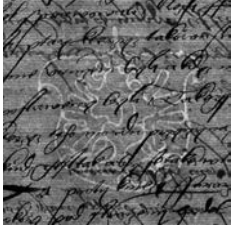
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 23	20. 4. 1613	v: 62 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 109	9. 7. 1613	v: 91 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 49	28. 1. 1614	v: 93 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 78	1. 3. 1614	v: 62 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 284	24. 10. 1614	v: 86 mm, š: 65 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 328	8. 12. 1614	v: 89 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 119, folio 113	1615	v: 92 mm, š: 52 mm	

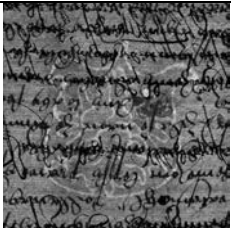
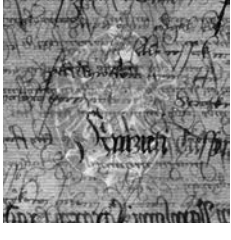
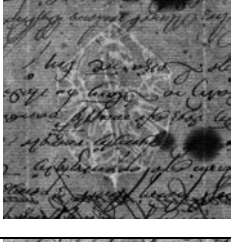
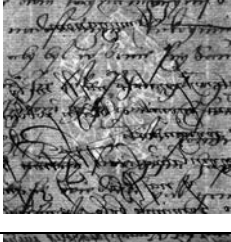
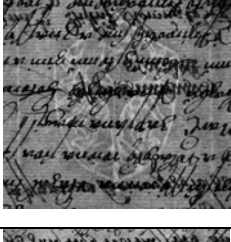
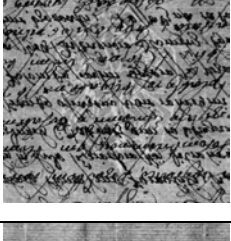
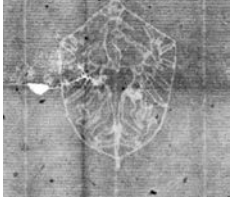
ZAOpO, fond AO, kn. č. 119, folio 121	1615	v: 86 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 83	1/1615	v: 110 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 98	29. 1. 1615	v: 104 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 48	3. 2. 1615	v: 90 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 303	28. 4. 1616	v: 108 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 191	12. 6. 1616	v: 107 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 6, sign. 14, inv. č. 488, folio 96	14. 11. 1616	v: 108 mm, š: 55 mm	

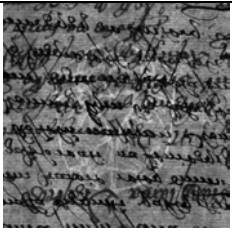

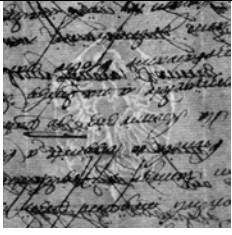
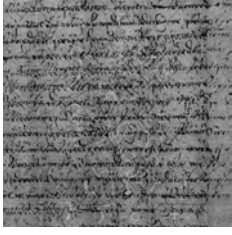
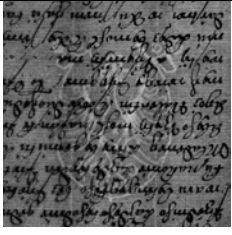
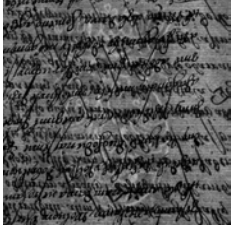
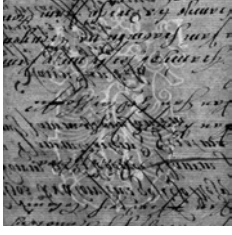
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 69	25. 11. 1616	v: 89 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 123, folio 1	1617	v: 109 mm, š: 92 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 123, folio 9	1617	v: 85 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 124, folio 31	1617	v: 88 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 124, folio 45	1617	v: 88 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 63	27. 1. 1617	v: 105 mm, š: 59 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 6, inv. č. 480, folio 157	27. 1. 1617	v: 108 mm, š: 54 mm	

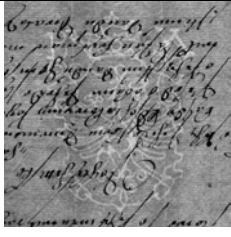
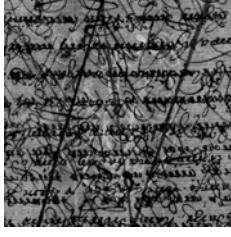
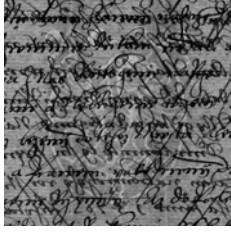
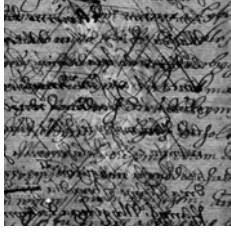
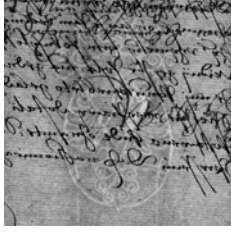

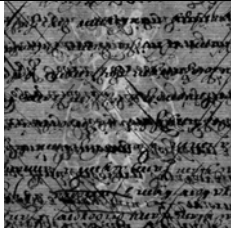
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 6, inv. č. 480, folio 167	23. 2. 1617	v: 108 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 6, sign. 14, inv. č. 488, folio 174	25. 2. 1617	v: 92 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 789	26. 12. 1617	v: 40 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 7, sign. 14, inv. č. 488, folio 371	9. 8. 1618	v: 90 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 53	1619	v: 90 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 103	23. 11. 1621	v: 84 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 35, folio 3	1516 - 1553	v: 58 mm, š: 40 mm	

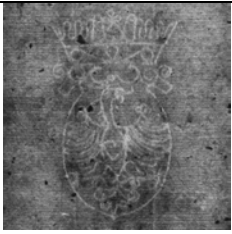
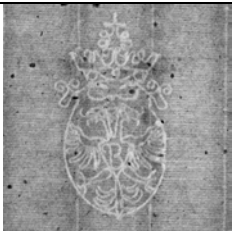

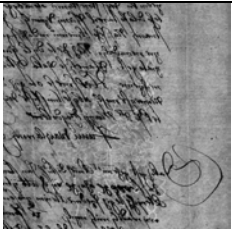
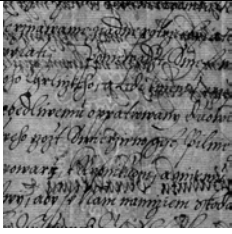
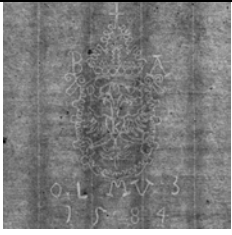
ZAOpO, fond AO, kn. č. 35, folio 6	1516 - 1553	v: 55 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 35, folio 23	1516 - 1553	v: 58 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 35, folio 25	1516 - 1553	v: 52 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 35, folio 34	1516 - 1553	v: 55 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 35, folio 44	1516 - 1553	v: 55 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 35, folio 61	1516 - 1553	v: 55 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 36, folio 23	1532 - 1534	v: 52 mm, š: 45 mm	

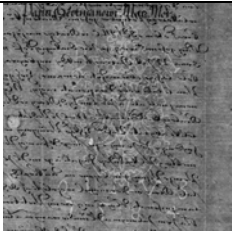
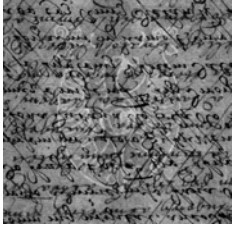
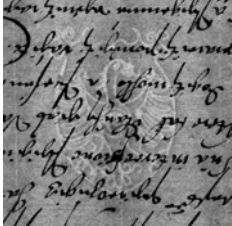

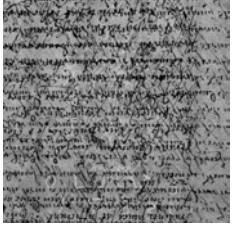
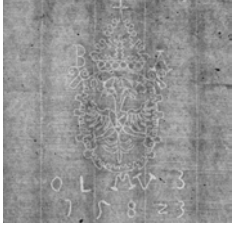

ZAOpO, fond AO, kn. č. 36, folio 24	1532 - 1534	v: 53 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 37, folio 7	1534 - 1542	v: 38 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 37, folio 14	1534 - 1542	v: 38 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 41, folio 101	1442 - 1553	v: 54 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 41, folio 135	1442 - 1553	v: 57 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 41, folio 153	1442 - 1553	v: 57 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 42, folio 2	1545 - 1547	v: 52 mm, š: 52 mm	

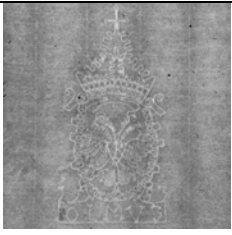
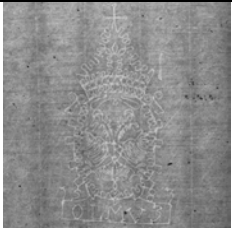
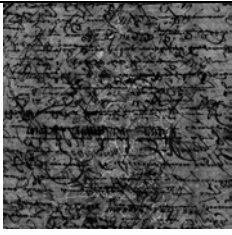
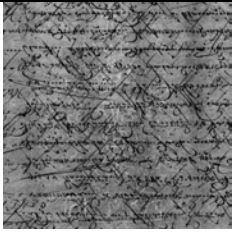
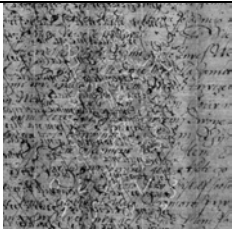
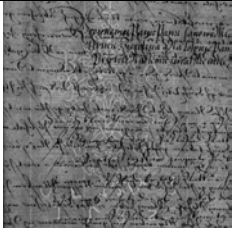

ZAOpO, fond AO, kn. č. 42, folio 19	1545 - 1547	v: 49 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 43, folio 45	1552 - 1553	v: 54 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 44, folio 1	1553 - 1554	v: 56 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 44, folio 26	1553 - 1554	v: 55 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 71	1554 - 1565	v: 57 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 113	1554 - 1565	v: 56 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 141	1554 - 1565	v: 57 mm, š: 39 mm	

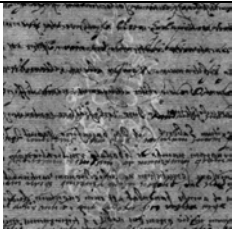
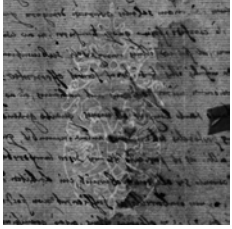
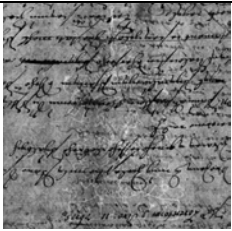
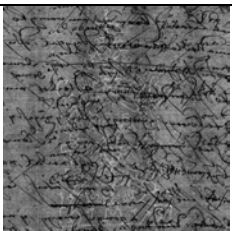
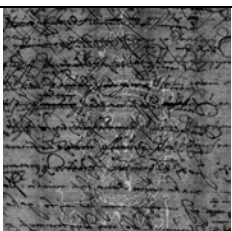

ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 157	1554 - 1565	v: 52 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 175	1554 - 1565	v: 50 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 48, folio 111	1557 - 1558	v: 56 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 77	1565 - 1573	v: 115 mm, š: 69 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 253	1565 - 1573	v: 60 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 289	1565 - 1573	v: 82 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 321	1565 - 1573	77 mm, š: 55 mm	

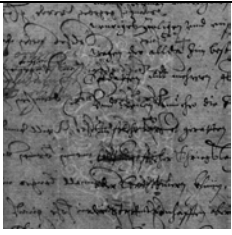
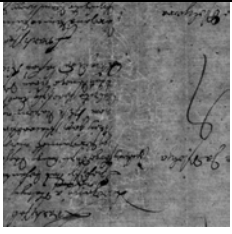
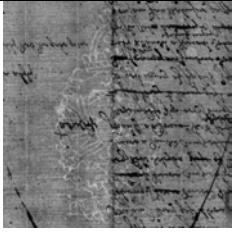
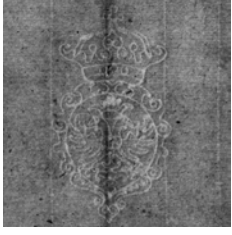
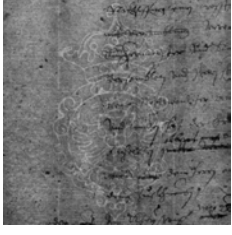

ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 325	1565 - 1573	v: 74 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 89	1568 - 1572	v: 58 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 93	1568 - 1572	v: 58 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 177	1568 - 1572	v: 78 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 67, folio 30	1570 - 1572	v: 79 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 70, folio 15	1572 - 1573	v: 50 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 70, folio 17	1572 - 1573	v: 72 mm, š: 45 mm	

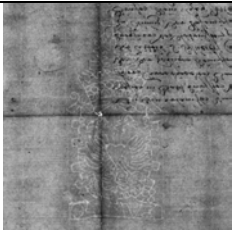
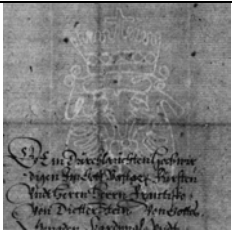
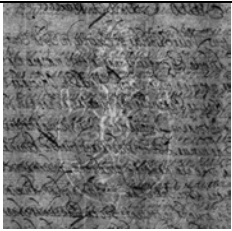
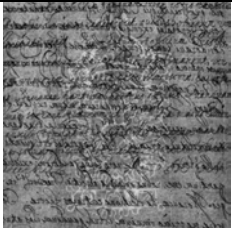

ZAOpO, fond AO, kn. č. 71, folio 5	1572 - 1573	v: 84 mm, š: 49 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 71, folio 13	1572 - 1573	v: 82 mm, š: 41 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 80, folio 36	1577 - 1578	v: 84 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 82, folio 15	1578 - 1579	v: 125 mm, š: 70 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 82, folio 18	1578 - 1579	v: 115 mm, š: 63 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 84, folio 84	1579 - 1580	v: 77 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 85, folio 1	1579 - 1591	v: 121 mm, š: 70 mm	

ZAOpO, fond AO, kn. č. 85, folio 5	1579 - 1591	v: 118 mm, š: 69 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 2	1579 - 1597	v: 50 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 30	1579 - 1597	v: 49 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 38	1579 - 1597	v: 115 mm, š: 75 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 81	1579 - 1597	v: 115 mm, š: 72 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 91	1579 - 1597	v: 122 mm, š: 73 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 92	1579 - 1597	v: 122 mm, š: 74 mm	

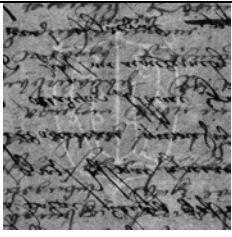
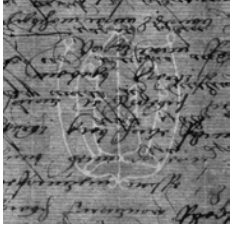
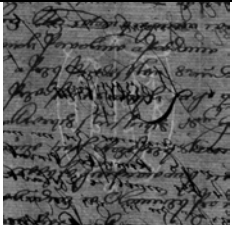
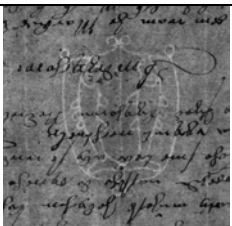
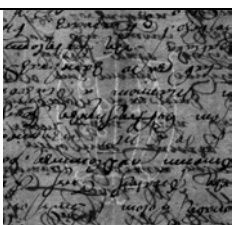
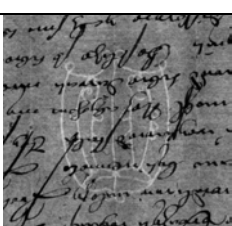
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 158	1579 - 1597	v: 120 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 172	1579 - 1597	v: 120 mm, š: 63 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 309	1579 - 1597	v: 120 mm, š: 62 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 342	1579 - 1597	v: 114 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 92, folio 8	1582 - 1583	v: 117 mm, š: 69 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 92, folio 189	1582 - 1583	v: 122 mm, š: 75 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 92, folio IV	1582 - 1583	v: 115 mm, š: 65 mm	

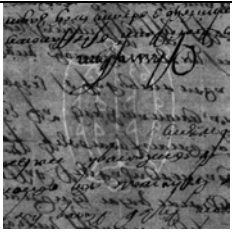
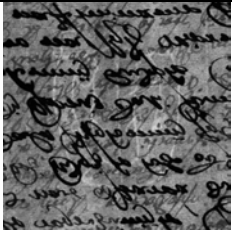
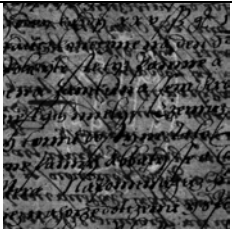
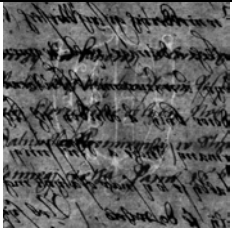
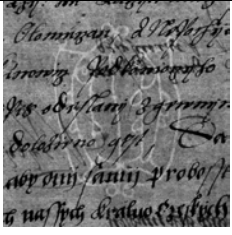
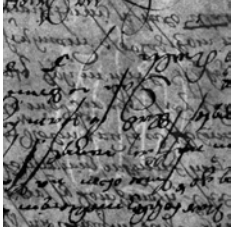
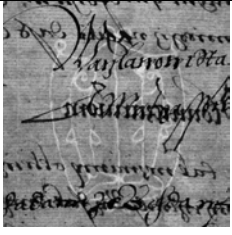
ZAOpO, fond AO, kn. č. 99, folio 3	1587 - 1591	v: 93 mm, š: 41 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 99, folio 88	1587 - 1591	v: 87 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 137	1594 - 1595	v: 120 mm, š: 65 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 143	1594 - 1595	v: 120 mm, š: 63 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 147	1594 - 1595	v: 124 mm, š: 65 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 173	1594 - 1595	v: 97 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 109, folio 80a	1594 - 1595	v: 47 mm, š: 35 mm	

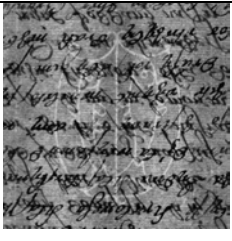
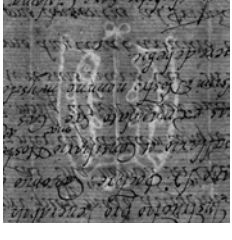
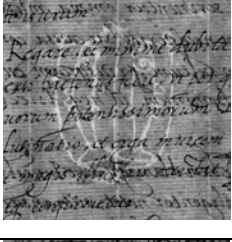
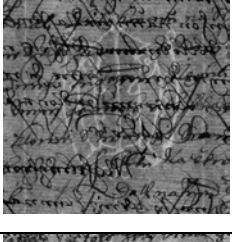
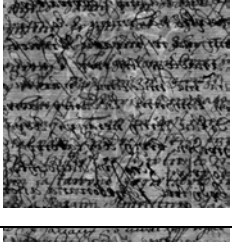
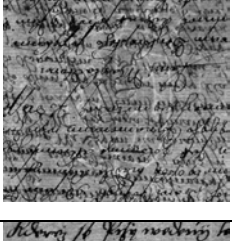
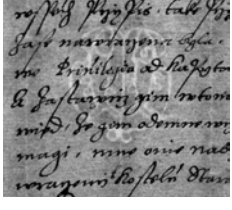
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 26	1599 - 1603	v: 105 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 49	1599 - 1603	v: 110 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 86	1599 - 1603	v: 105 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 98	1599 - 1603	v: 107 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 107	1599 - 1603	v: 106 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488, folio 23	1599 - 1636	v: 93 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488, folio 157	1599 - 1636	v: 115 mm, š: 60 mm	

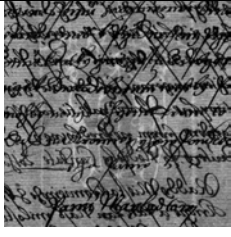
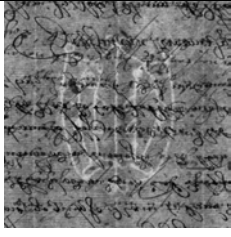
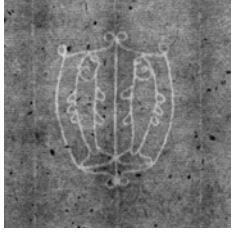

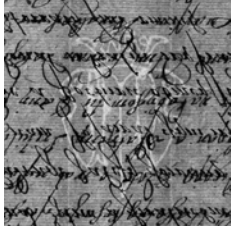

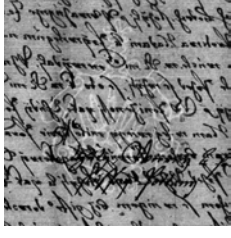
ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488, folio 207	1599 - 1636	v: 127 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488, folio 209	1599 - 1636	v: 85 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 118, folio 21	1612 - 1617	v: 88 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 118, folio 184	1612 - 1617	v: 104 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 118, folio 187	1612 - 1617	v: 117 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 118, předsádka	1612 - 1617	v: 88 mm, š: 49 mm	

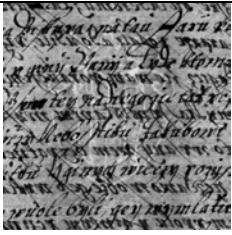
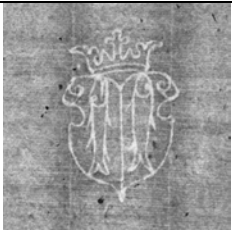
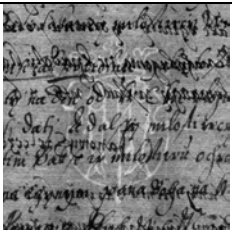
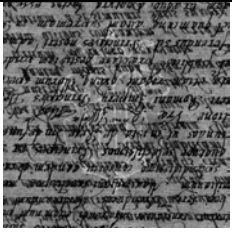
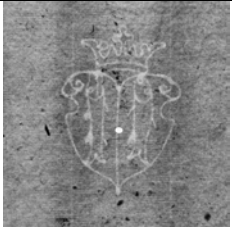
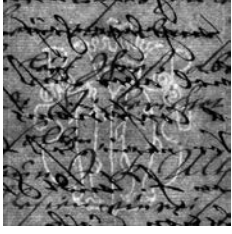
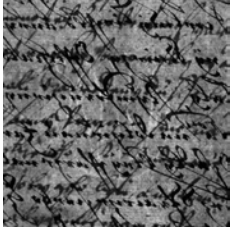
13.3 Fotografie filigránů litovelské papírny

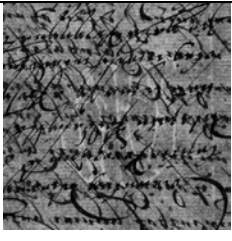
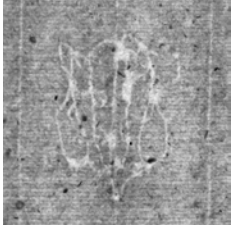

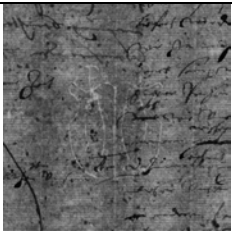
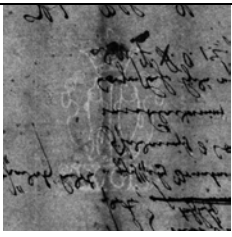
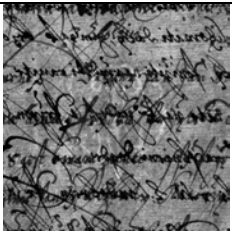
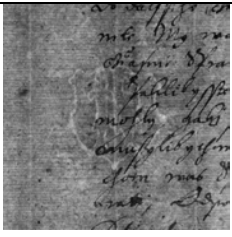
Místo uložení	Datace korespondence	Rozměry	Fotografie filigránů
ZAOpO, fond AO, kn. č. 49, folio 92	1559	v: 54 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 49, folio 117	1559	v: 55 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 50, folio 167	1560	v: 54 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 51, folio 75	1561	v: 54 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 52, folio 90	1562	v: 54 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 52, folio 130	1562	v: 54 mm, š: 39 mm	

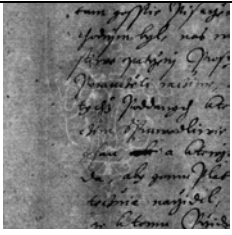
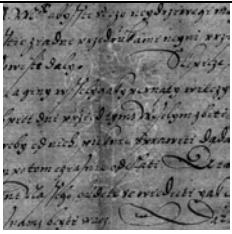
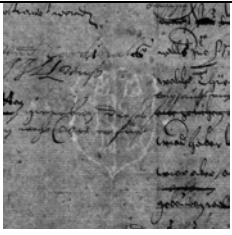
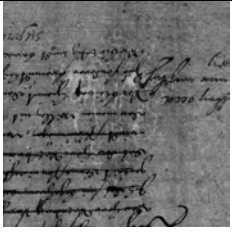
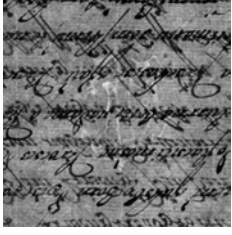
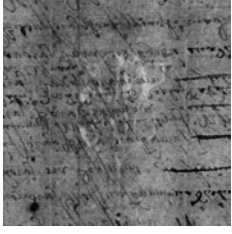
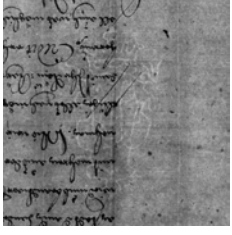
ZAOpO, fond AO, kn. č. 53, folio 114	1563	v: 55 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 54, folio 96	1564	v: 53 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 54, folio 140	1564	v: 54 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 58, folio 232	1566	v: 54 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 58, folio 244	1566	v: 53 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 60, folio 11	1567	v: 53 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 60, folio 108	1567	v: 54 mm, š: 39 mm	

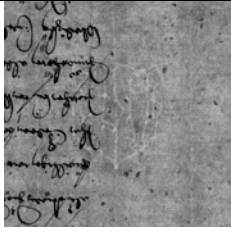
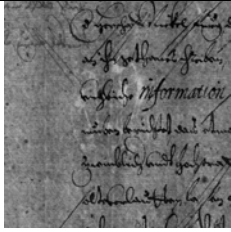
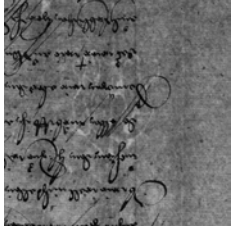
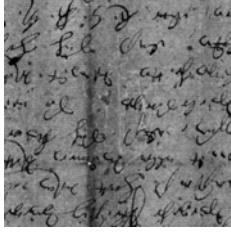
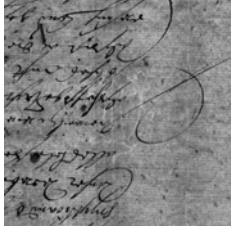
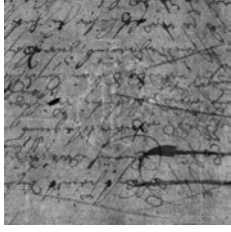
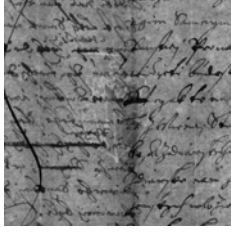
ZAOpO, fond AO, kn. č. 60, folio 176	1567	v: 53 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 65, folio 77	1569	v: 54 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 65, folio 79	1569	v: 54 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 66, folio 168	1570	v: 54 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 66, folio 222	1570	v: 70 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 66, folio 233	1570	v: 73 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 69, folio 41	1572	v: 36 mm, š: 32 mm	

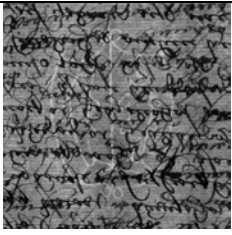
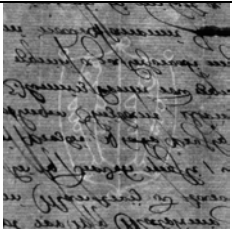
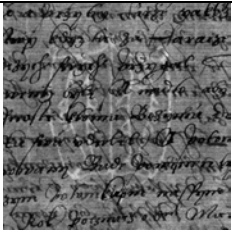
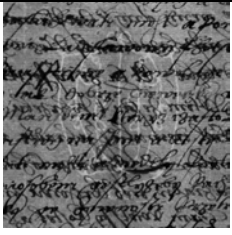
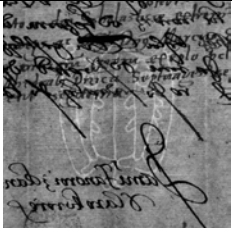
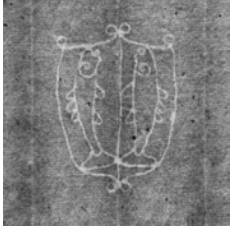
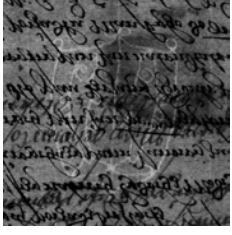
ZAOpO, fond AO, kn. č. 69, folio 111	1572	v: 73 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 75, folio 7	1575	v: 55 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 75, folio 51	1575	v: 53 mm, š: 41 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 79, folio 134	1577	v: 50 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 87, folio 149	1580	v: 50 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 87, folio 168	1580	v: 50 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 195	21. 12. 1583	v: 63 mm, š: 52 mm	

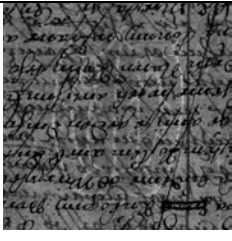
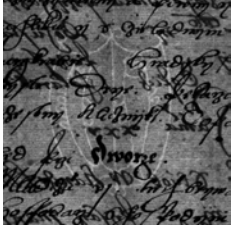
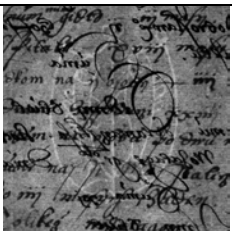
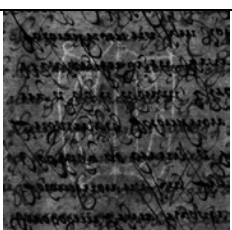
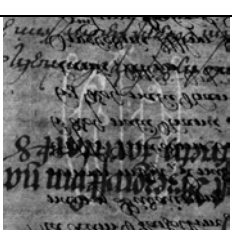
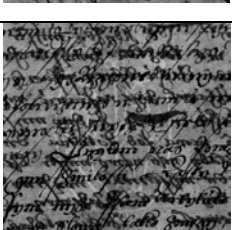
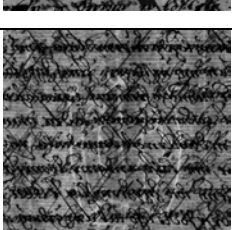
ZAOpO, fond AO, kn. č. 96, folio 2	1586	v: 50 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 96, předsádka	1586	v: 50 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 96, folio 114	1586	v: 50 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 202	1587	v: 49 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 101, folio I	1588	v: 51 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 156	3. 9. 1604	v: 55 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 114, folio 1	1605	v: 39 mm, š: 35 mm	

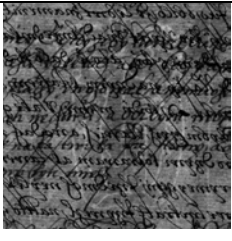
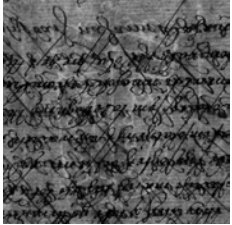
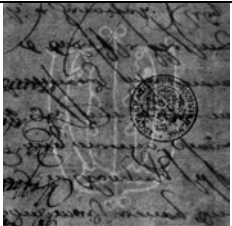
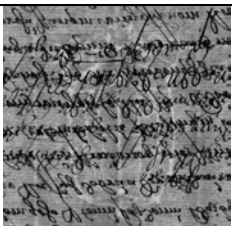
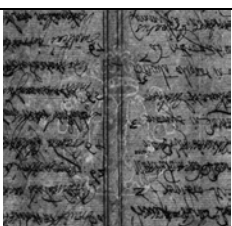
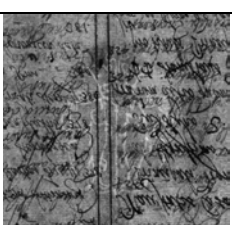
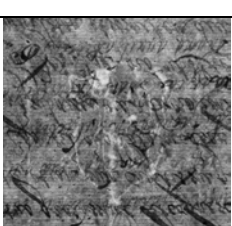
ZAOpO, fond AO, kn. č. 114, folio 8	1605	v: 36 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 114, folio 93	1605	v: 42 mm, š: 32 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 116, folio 3	1606	v: 67 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 232	27. 5. 1607	v: 45 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 49	12. 7. 1608	v: 60 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 117, folio 3	1610	v: 36 mm, š: 33 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 5	1610	v: 36 mm, š: 30 mm	

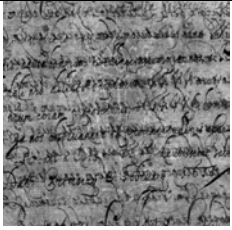
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 9	1610	v: 65 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 15	1610	v: 60 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 163	12. 5. 1614	v: 40 mm, š: 32 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 211	9. 6. 1614	v: 63 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 120, folio 17	1615	v: 33 mm, š: 26 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 289	5/1615	v: 42 mm, š: 31 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 123	29. 12. 1615	v: 66 mm, š: 38 mm	

ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 350	10. 3. 1616	v: 38 mm, š: 32 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 253	6. 4. 1616	v: 40 mm, š: 32 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 257	8. 4. 1616	v: 44 mm, š: 31 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 19	17. 12. 1616	v: 40 mm, š: 24 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 296	11. 4. 1617	v: 32 mm, š: 26 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 360	27. 4. 1617	v: 39 mm, š: 25 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 631	1. 10. 1617	v: 40 mm, š: 25 mm	

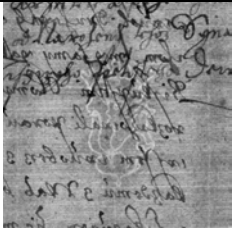
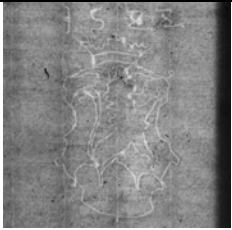
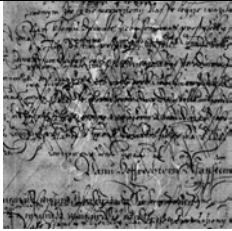

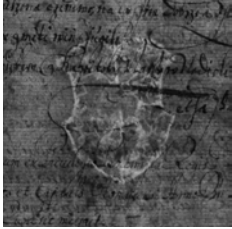
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 137	1554 - 1565	v: 54 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 181	1554 - 1565	v: 54 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 199	1554 - 1565	v: 54 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 305	1554 - 1565	v: 54 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 363	1554 - 1565	v: 53 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 45, folio 369	1554 - 1565	v: 54 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 5	1565 - 1573	v: 54 mm, š: 39 mm	

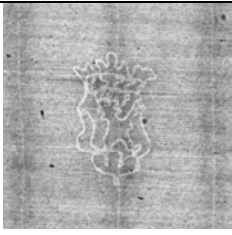

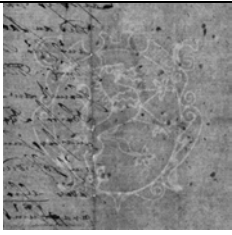
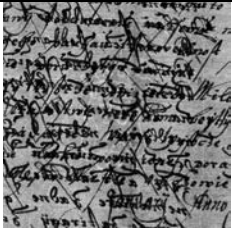
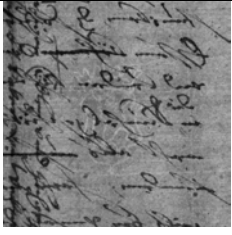

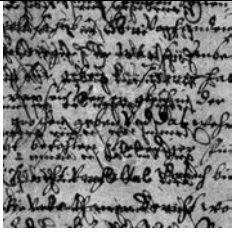
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 39	1565 - 1573	v: 54 mm, š: 38 mm	 A small rectangular image showing a fragment of a handwritten manuscript page. The text is written in a dense, cursive script, likely from the 16th or 17th century. The ink is dark on a light background.
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 105	1565 - 1573	v: 52 mm, š: 37 mm	 A small rectangular image showing a fragment of a handwritten manuscript page. The text is written in a dense, cursive script, likely from the 16th or 17th century. The ink is dark on a light background.
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 107	1565 - 1573	v: 53 mm, š: 38 mm	 A small rectangular image showing a fragment of a handwritten manuscript page. The text is written in a dense, cursive script, likely from the 16th or 17th century. The ink is dark on a light background.
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 3	1565 - 1573	v: 54 mm, š: 37 mm	 A small rectangular image showing a fragment of a handwritten manuscript page. The text is written in a dense, cursive script, likely from the 16th or 17th century. The ink is dark on a light background.
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 41	1565 - 1573	v: 54 mm, š: 37 mm	 A small rectangular image showing a fragment of a handwritten manuscript page. The text is written in a dense, cursive script, likely from the 16th or 17th century. The ink is dark on a light background.
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 95	1565 - 1573	v: 51 mm, š: 36 mm	 A small rectangular image showing a fragment of a handwritten manuscript page. The text is written in a dense, cursive script, likely from the 16th or 17th century. The ink is dark on a light background.
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 225	1565 - 1573	v: 54 mm, š: 37 mm	 A small rectangular image showing a fragment of a handwritten manuscript page. The text is written in a dense, cursive script, likely from the 16th or 17th century. The ink is dark on a light background.

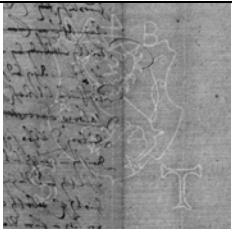
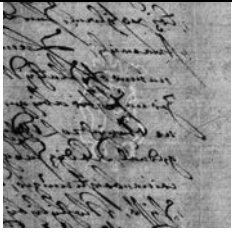
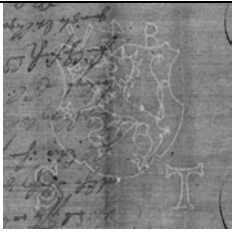
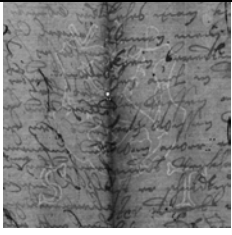
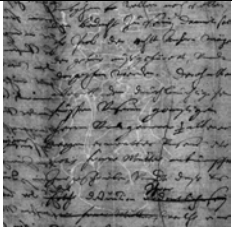
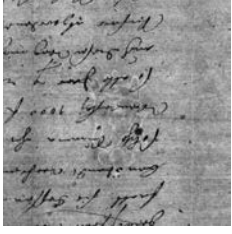
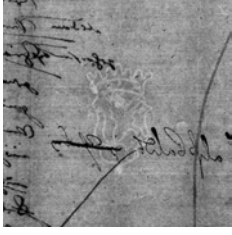
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 229	1565 - 1573	v: 70 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 233	1565 - 1573	v: 73 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 61, folio 1	1567 - 1569	v: 53 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 171	1568 - 1572	v: 69 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 85, folio 448	1579 - 1591	v: 49 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 85, folio 554	1579 - 1591	v: 50 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 118, folio 40	1612 - 1617	v: 41 mm, š: 28 mm	

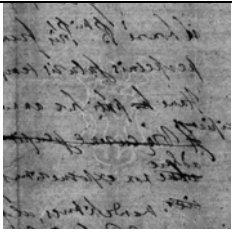
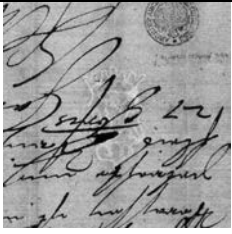
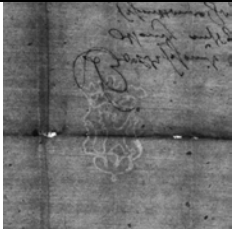

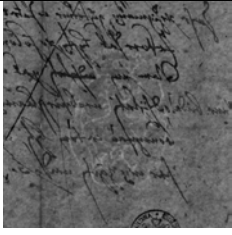
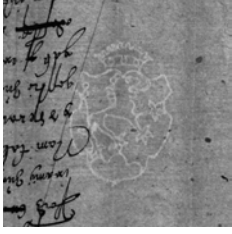
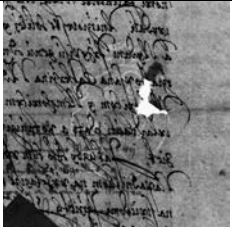
ZAOpO, fond AO, kn. č. 118, folio 146	1612 - 1617	v: 64 mm, š: 37 mm	
--	-------------	--------------------	---

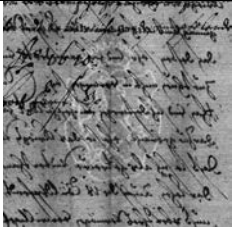

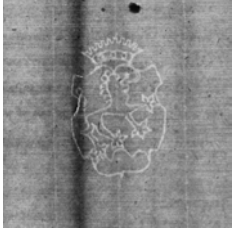
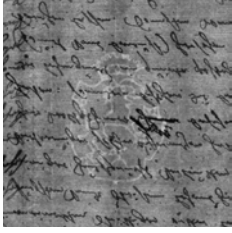
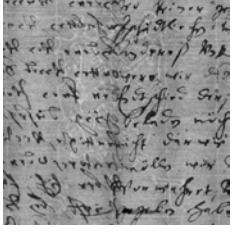
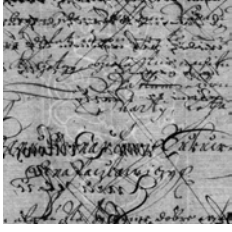
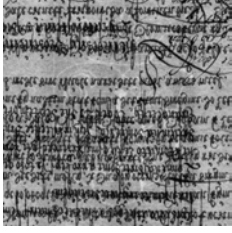
13.4 Fotografie filigránů velkolosinské papírny

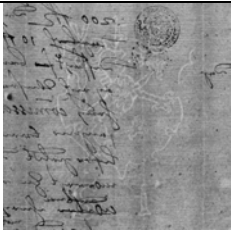
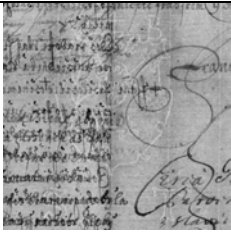
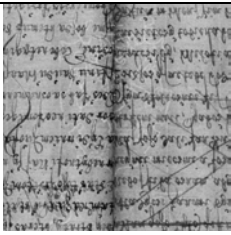
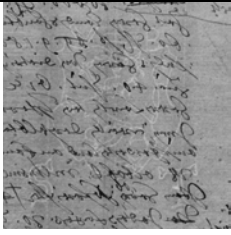
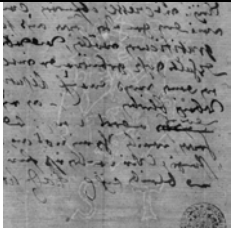
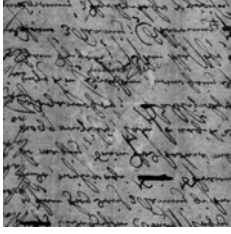
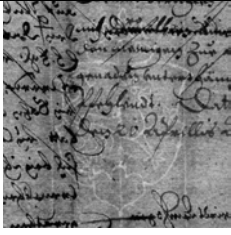
Místo uložení	Datace korespondence	Rozměry	Fotografie filigránů
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 2	1598	v: 37 mm, š: 22 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 61	1598	v: 113 mm, š: 66 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 71	1598	v: 117 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 141	1598	v: 49 mm, š: 41 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 143	1598	v: 47 mm, š: 40 mm	

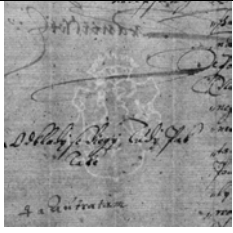
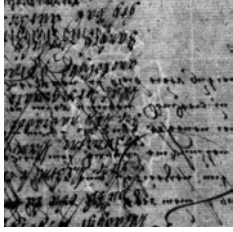
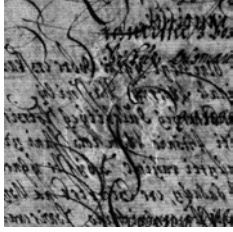
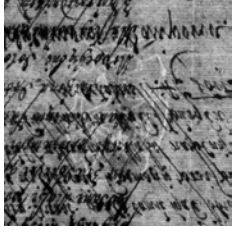
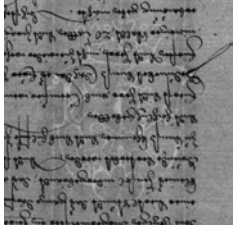
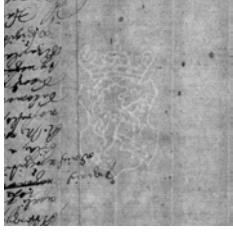
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 147	1598	v: 33 mm, š: 25 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 15	1599 - 1603	v: 65 mm, š: 57 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 100	1599 - 1603	v: 70 mm, š: 63 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 267	5. 1. 1600	v: 34 mm, š: 22 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 140	24. 4. 1601	v: 37 mm, š: 22 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 132	14. 2. 1602	v: 81 mm, š: 70 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 134	24. 2. 1602	v: 39 mm, š: 22 mm	

ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 425	20. 12. 1602	v: 78 mm, š: 70 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 513	1602	v: 40 mm, š: 24 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 269	26. 1. 1603	v: 81 mm, š: 70 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 267	29. 1. 1603	v: 70 mm, š: 72 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 207	11. 7. 1603	v: 116 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 61	13. 8. 1603	v: 37 mm, š: 23 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 196	3. 9. 1603	v: 34 mm, š: 21 mm	

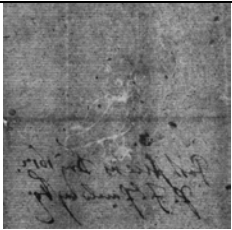
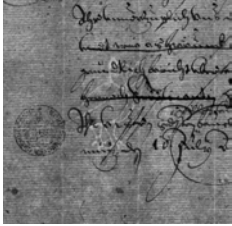
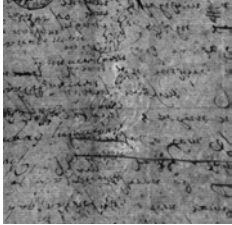
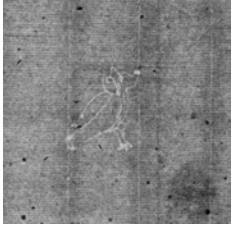

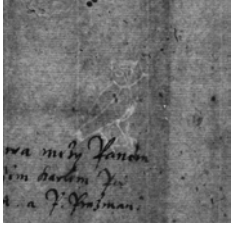
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 186	29. 9. 1603	v: 40 mm, š: 22 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 105	27. 10. 1603	v: 38 mm, š: 22 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 2	1605	v: 40 mm, š: 25 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 51	19. 10. 1607	v: 56 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 26	12. 12. 1607	v: 54 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 18	18. 12. 1607	v: 53 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 5, sign. 14, inv. č. 488, folio 2	1/1608	v: 51 mm, š: 37 mm	

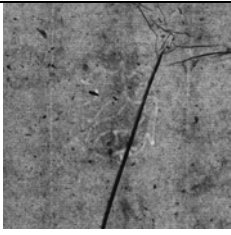
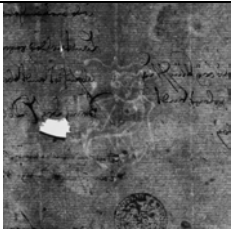
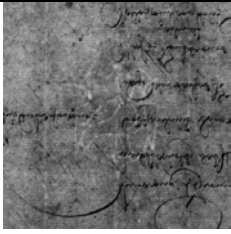
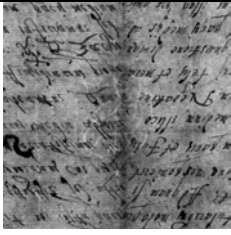
ZAOpO, fond AO, kt. č. 5, sign. 14, inv. č. 488, folio 3	28. 11. 1610	v: 54 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 191	3. 12. 1610	v: 53 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 2	6. 6. 1612	v: 55 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 8	19. 6. 1612	v: 51 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 242	17. 8. 1614	v: 77 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 119, folio 25	1615	v: 86 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 121, folio 31	1615	v: 83 mm, š: 58 mm	

ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 145	9. 7. 1616	v: 86 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 102	9. 10. 1616	v: 90 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 101	12. 10. 1616	v: 70 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 89	27. 10. 1616	v: 78 mm, š: 72 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 47	1. 11. 1616	v: 90 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 454	14. 6 .1617	v: 55 mm, š: 33 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 6, sign. 14, inv. č. 488, folio 289	1. 10. 1617	v: 86 mm, š: 58 mm	

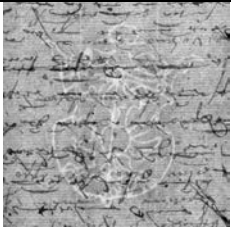
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 761	7. 12. 1617	v: 51 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 123, folio 59	1617	v: 58 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 123, folio 65	1617	v: 53 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 123, folio 72	1617	v: 58 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 7, sign. 14, inv. č. 488, folio 255	11. 6. 1618	v: 87 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 131	1621	v: 59 mm, š: 34 mm	

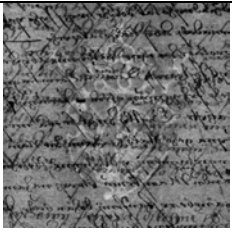
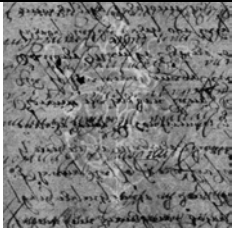
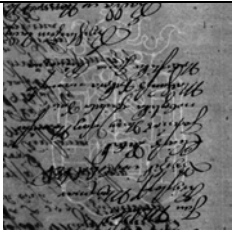
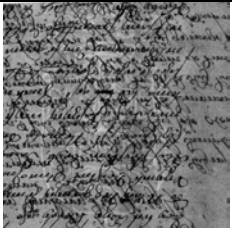
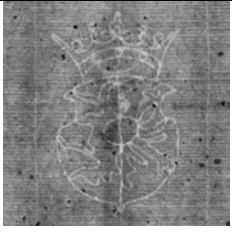
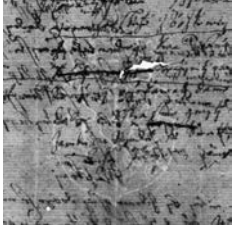
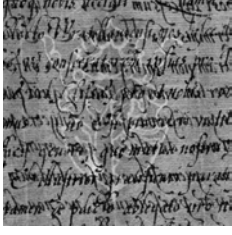
13.5 Fotografie filigránů sovinecké papírny

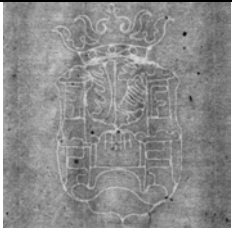

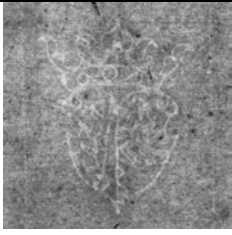

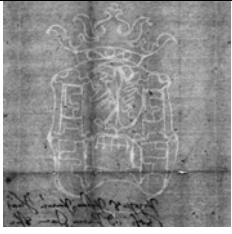
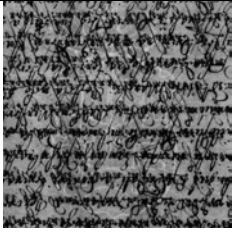
Místo uložení	Datace korespondence	Rozměry	Fotografie filigránů
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 70	4. 6. 1612	v: 37 mm, š: 25 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 107	10. 7. 1612	v: 35 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 11	1/1613	v: 30 mm, š: 28 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 2	3. 10. 1613	v: 33 mm, š: 29 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 147	15. 12. 1613	v: 40 mm, š: 25 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 22	12. 1. 1614	v: 37 mm, š: 25 mm	

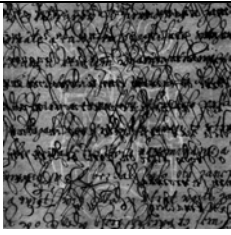
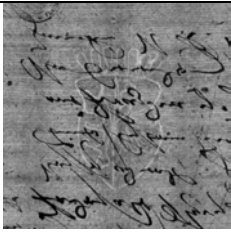
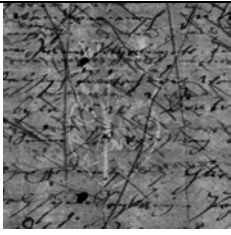

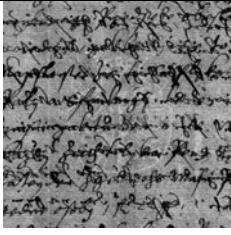
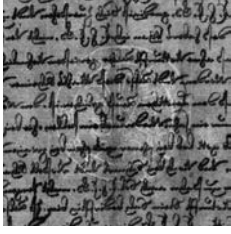

ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 232	26. 7. 1615	v: 40 mm, š: 28 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 112	7. 12. 1615	v: 46 mm, š: 28 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 113	8. 12. 1615	v: 44 mm, š: 29 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 483	24. 12. 1618	v: 39 mm, š: 28 mm	

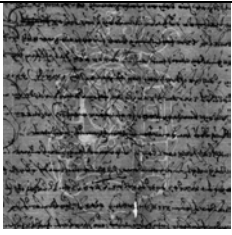
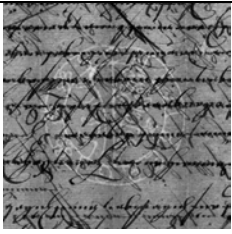
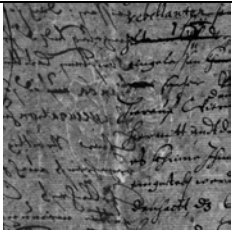
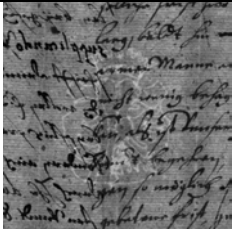
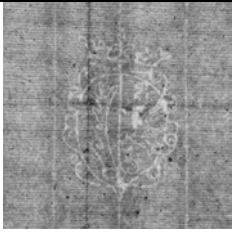
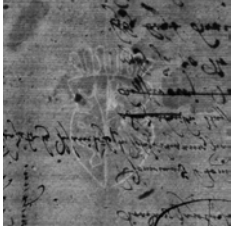

13.6 Fotografie filigránů šumperské papírny

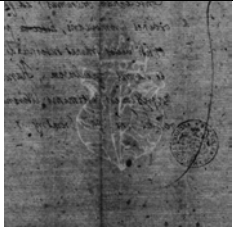
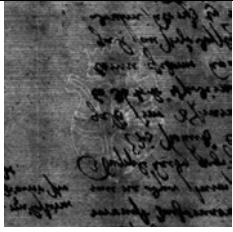
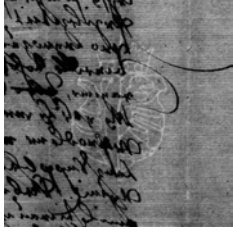
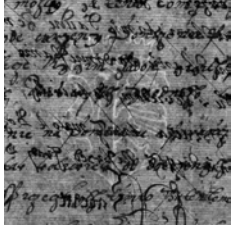

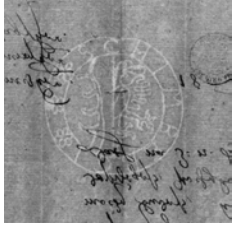
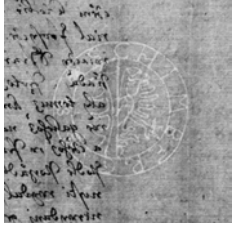
Místo uložení	Datace korespondence	Rozměry	Fotografie filigránů
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 6, inv. č. 480, folio 156	1568	v: 56 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 11, inv. č. 485, folio 218	27. 4. 1576	v: 65 mm, š: 57 mm	

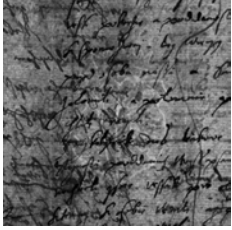

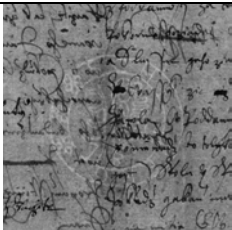
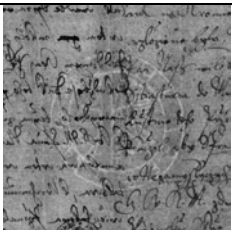
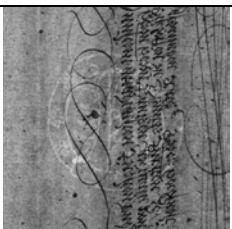
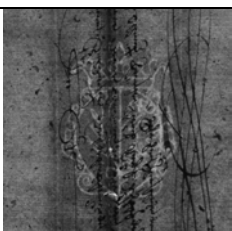
ZAOpO, fond AO, kn. č. 77, folio 10	1576	v: 62 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 77, folio 15	1576	v: 62 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 79, folio 58	1577	v: 92 mm, š: 57 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 79, folio 69	1577	v: 92 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 89, folio 27	1581	v: 70 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 45	23. 1. 1583	v: 70 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 97, folio 6	1586	v: 60 mm, š: 46 mm	

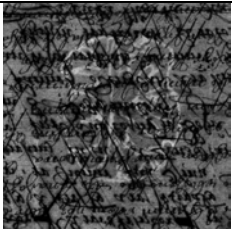
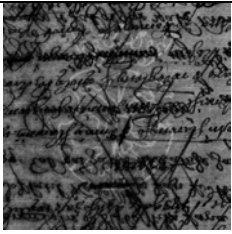

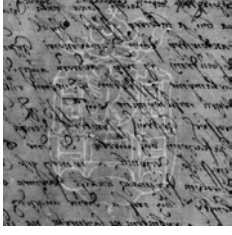
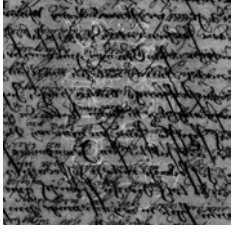
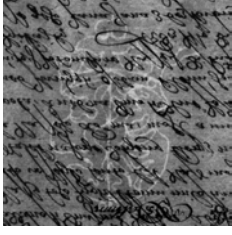
ZAOpO, fond AO, kn. č. 97, folio I	1586	v: 61 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 97, folio V	1586	v: 91 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 197	1587	v: 84 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio I	1587	v: 60 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 204	1588	v: 94 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 525	2. 7. 1597	v: 91 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 111, folio 122	1597	v: 90 mm, š: 52 mm	

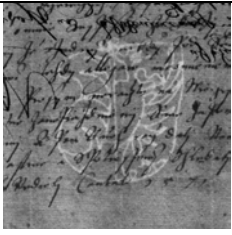
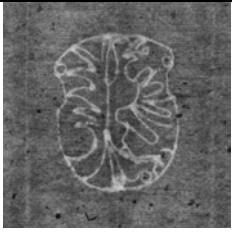
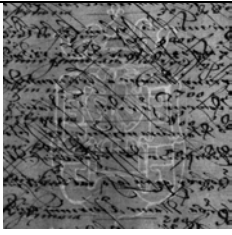
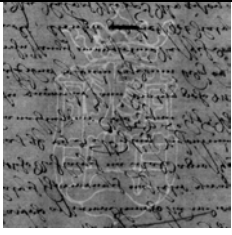

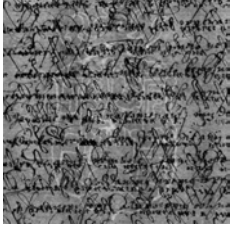
ZAOpO, fond AO, kn. č. 111, folio 155	1597	v: 92 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 131	14. 3. 1601	v: 54 mm, š: 33 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 310	16. 1. 1602	v: 55 mm, š: 32 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 203	22. 7. 1603	v: 54 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 54	31. 7. 1603	v: 50 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 70	9. 9. 1603	v: 54 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 187	28. 9. 1603	v: 52 mm, š: 52 mm	

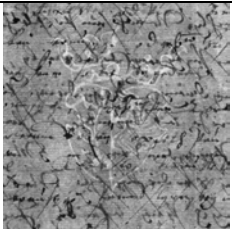
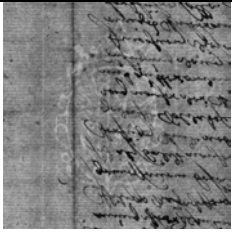
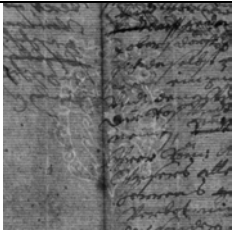
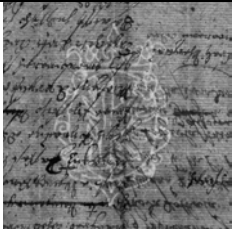
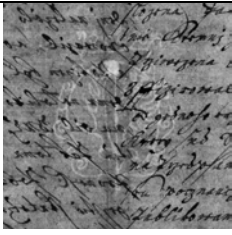
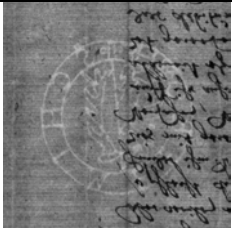
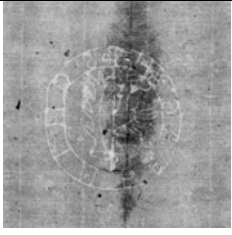
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 168	4. 12. 1603	v: 93 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 179	13. 2. 1606	v: 53 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 168	21. 2. 1606	v: 50 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 136	14. 4. 1606	v: 51 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 348	16. 2. 1607	v: 62 mm, š: 41 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 327	2. 3. 1607	v: 55 mm, š: 33 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 67	4. 11. 1608	v: 57 mm, š: 38 mm	

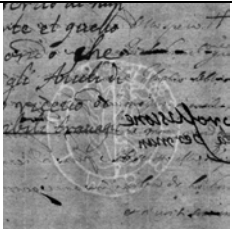

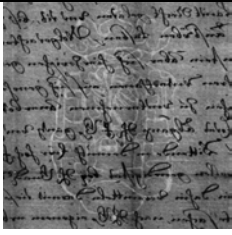
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 74	1. 12. 1608	v: 55 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 31	25. 4. 1610	v: 54 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 28	29. 9. 1610	v: 56 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 117, folio 18	1610	v: 55 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 117, folio 46	1610	v: 55 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 20	18. 2. 1611	v: 51 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 6	18. 1. 1612	v: 51 mm, š: 51 mm	

ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 237	24. 7. 1614	v: 54 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 451	leden 1616	v: 51 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 25	11. 1. 1617	v: 52 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 34	15. 1. 1617	v: 52 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 40	17. 1. 1617	v: 52 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 6, sign. 14, inv. č. 488, folio 160	9. 2. 1617	v: 53 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 7, sign. 14, inv. č. 488, folio 168	23. 2. 1618	v: 66 mm, š: 46 mm	

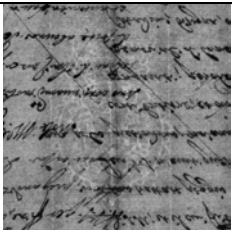
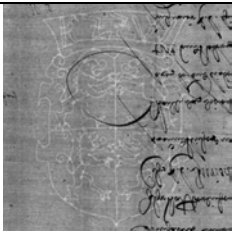

ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 251	1565 - 1573	v: 50 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 271	1565 - 1573	v: 57 mm, š: 41 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 305	1565 - 1573	v: 67 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 315	1565 - 1573	v: 62 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 367	1565 - 1573	v: 93 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 371	1565 - 1573	v: 93 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 343	1565 - 1573	v: 70 mm, š: 63 mm	

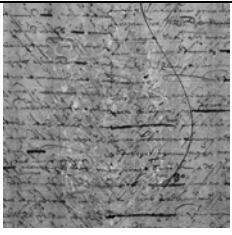
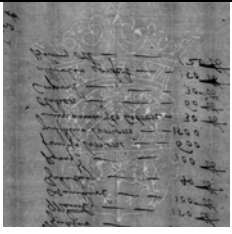
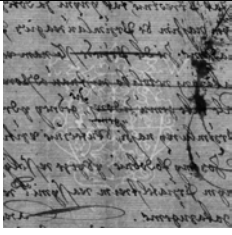
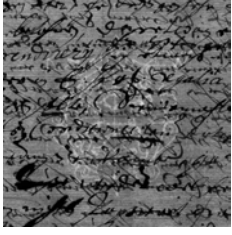

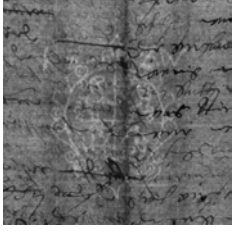
ZAOpO, fond AO, kn. č. 67, folio 18	1570 - 1572	v: 49 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 67, předsádka	1570 - 1572	v: 50 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 70, folio 54	1572 - 1573	v: 92 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 70, folio 58	1572 - 1573	v: 94 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 71, folio 1	1572 - 1573	v: 62 mm, š: 41 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 319	1579 - 1597	v: 91 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 329	1579 - 1597	v: 91 mm, š: 52 mm	

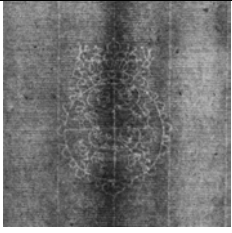
ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 167	1594 - 1595	v: 57 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 5	1599 - 1603	v: 67 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 14	1599 - 1603	v: 64 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 20	1599 - 1603	v: 69 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 24	1599 - 1603	v: 66 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 42	1599 - 1603	v: 54 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 63	1599 - 1603	v: 54 mm, š: 51 mm	

ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 78	1599 - 1603	v: 55 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488, folio 137	bez datace	v: 53 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488, folio 152	bez datace	v: 91 mm, š: 54 mm	

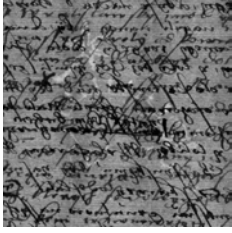
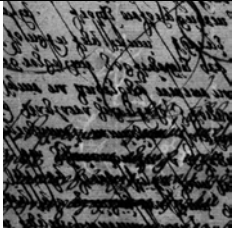
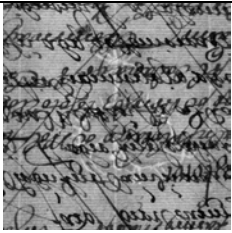
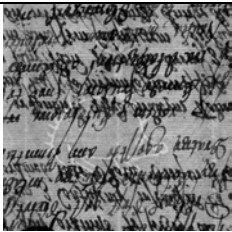
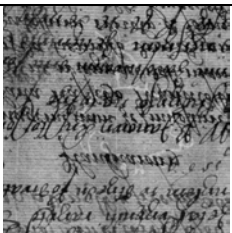
13.7 Fotografie filigránů z neznámé papírny

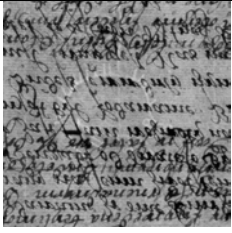
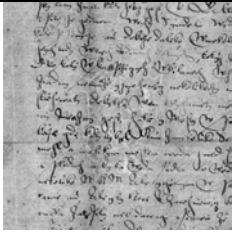
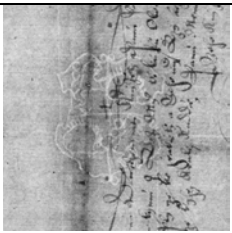
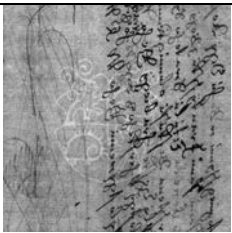
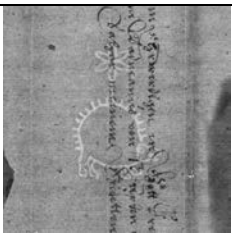
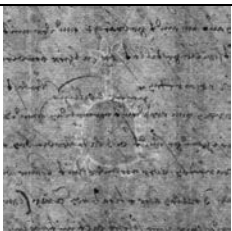
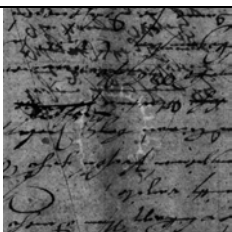
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 64	1599 - 1603	v: 62 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 15	17. 12. 1616	v: 100 mm, š: 71 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 17	17. 12. 1616	v: 94 mm, š: 69 mm	

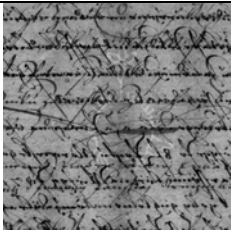
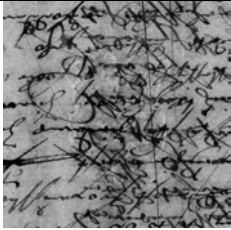
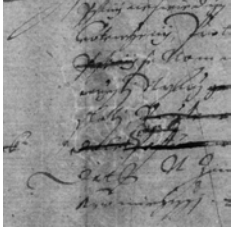
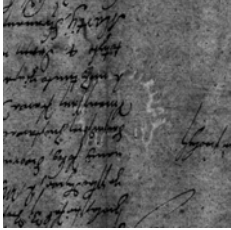
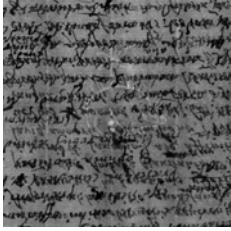

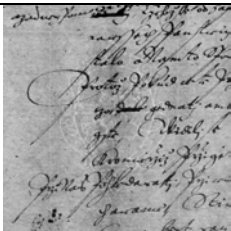
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 386	3. 5. 1617	v: 135 mm, š: 107 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 487	12. 7. 1617	v: 138 mm, š: 106 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 570	17. 8. 1617	v: 61 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 6, sign. 14, inv. č. 488, folio 291	1. 10. 1617	v: 62 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 61	21. 1. 1618	v: 72 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 16	1619	v: 93 mm, š: 68 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 35	29. 3. 1621	v: 63 mm, š: 55 mm	

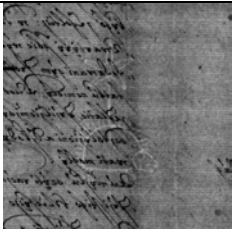
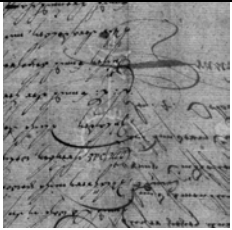
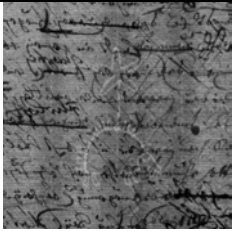
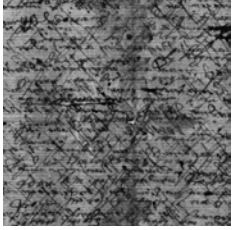

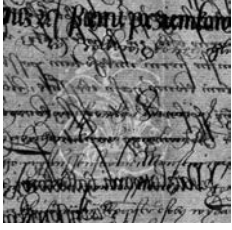
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 4	10. 7. 1621	v: 64 mm, š: 46 mm	
---	-------------	--------------------	---

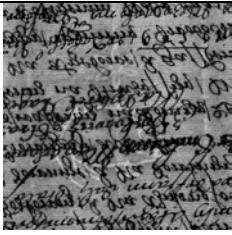
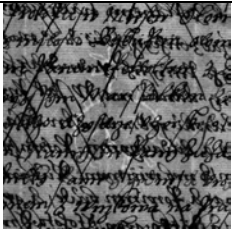
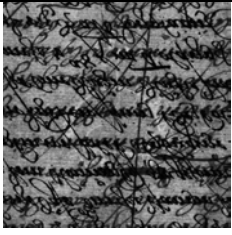
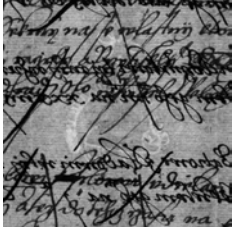
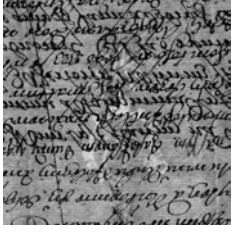
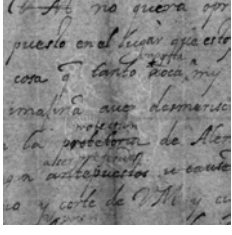
13.8 Fotografie filigránů jihlavské papírny

Místo uložení	Datace korespondence	Rozměry	Fotografie filigránů
ZAOpO, fond AO, kn. č. 51, folio 173	1561	v: 47 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 62, folio 70	1568	v: 37 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 62, folio 211	1568	v: 40 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 62, folio 216	1568	v: 26 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 64, folio 4	1569	v: 41 mm, š: 35 mm	

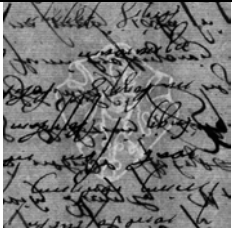
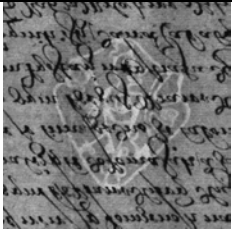
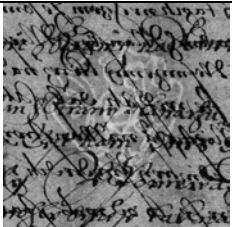
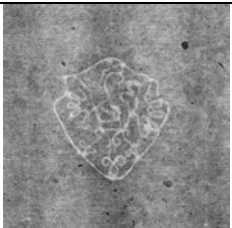
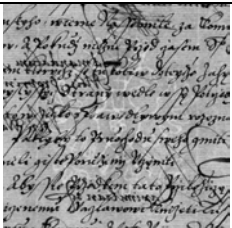
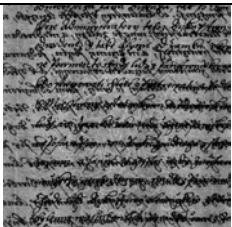
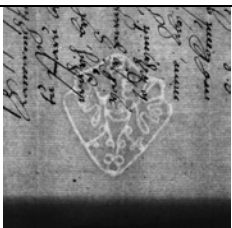
ZAOpO, fond AO, kn. č. 64, folio 10	1569	v: 45 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 304	1593	v: 41 mm, š: 32 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 305	1593	v: 41 mm, š: 34 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 224	1. 9. 1601	v: 42 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 261	17. 9. 1602	v: 51 mm, š: 32 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 185	9. 11. 1604	v: 49 mm, š: 29 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 350	12. 2. 1607	v: 31 mm, š: 33 mm	

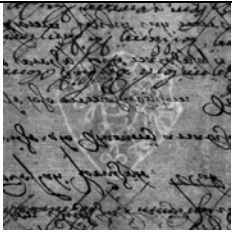
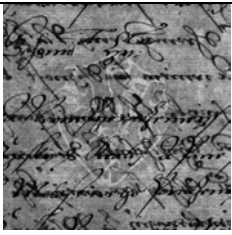

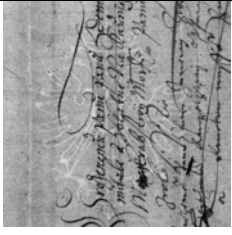
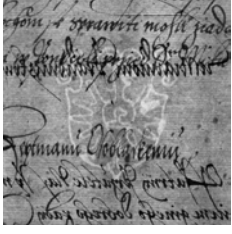

ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 218	8. 6. 1607	v: 51 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 23	13. 12. 1607	v: 45 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 12	20. 12. 1607	v: 41 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 130	10. 2. 1609	v: 30 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 117	1609	v: 40 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 426	30. 5. 1617	v: 60 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 746	28. 11. 1617	v: 62 mm, š: 44 mm	

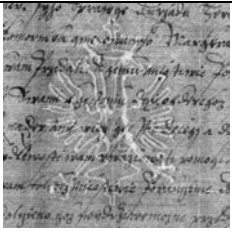
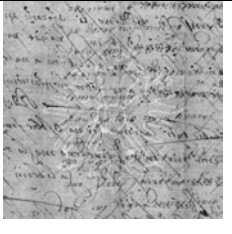
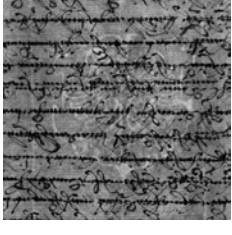
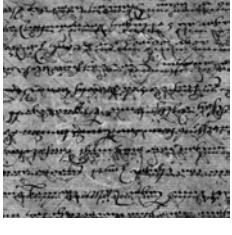
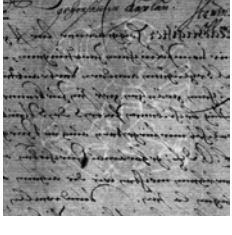
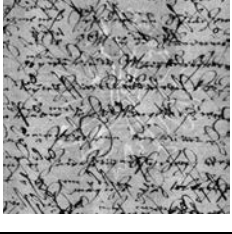
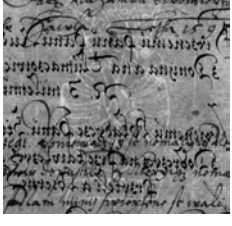
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 412	25. 9. 1618	v: 50 mm, š: 31 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 416	4. 10. 1618	v: 50 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 32	26. 3. 1621	v: 52 mm, š: 32 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 71	23. 7. 1621	v: 28 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 73	28. 7. 1621	v: 57 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 43, folio 23	1552 - 1553	v: 46 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 43, folio 27	1552 - 1553	v: 47 mm, š: 37 mm	

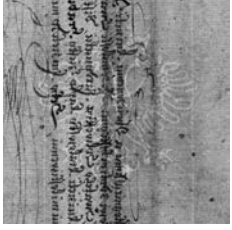
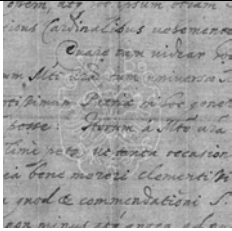
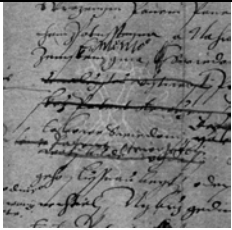
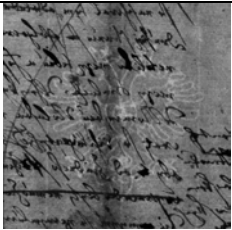
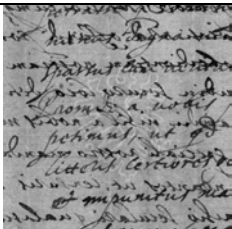
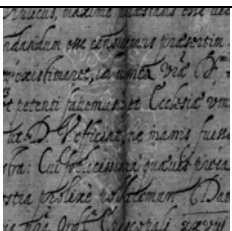
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 213	1565 - 1573	v: 44 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 217	1565 - 1573	v: 39 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 1	1568 - 1572	v: 41 mm, š: 33 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 9	1568 - 1572	v: 43 mm, š: 31 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 41	1568 - 1572	v: 43 mm, š: 25 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 112	1599 - 1603	v: 47 mm, š: 38 mm	

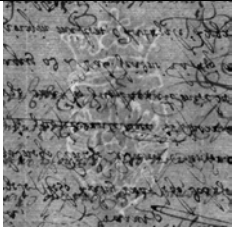
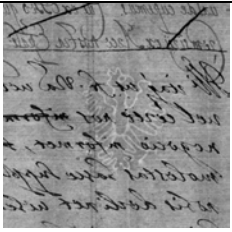
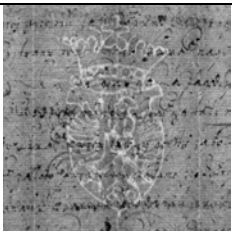
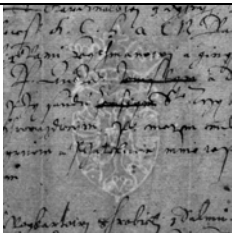
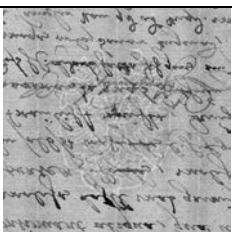
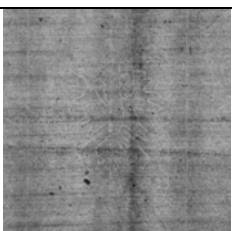
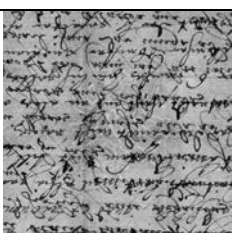
13.9 Fotografie filigránů ze zahraničních papíren

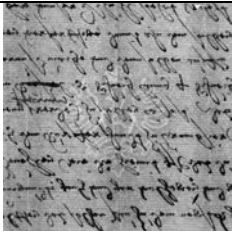
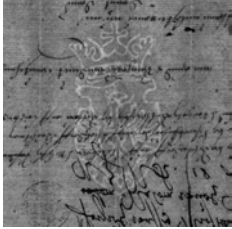

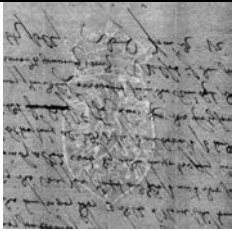
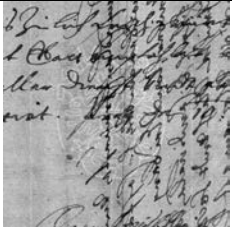
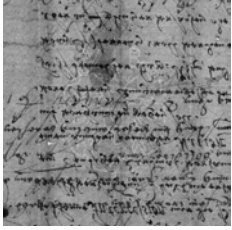
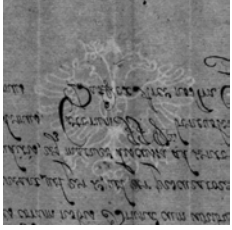
ZAOpO, fond AO, kn. č. 62, folio 166	1568	v: 39 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 66, folio 17II	1570	v: 42 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 66, folio 20	1570	v: 39 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 72, folio 33	1573	v: 38 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 73, folio 20	1574	v: 60 mm, š: 57 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 73, folio 57	1574	v: 96 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 77, folio 98a	1576	v: 40 mm, š: 35 mm	

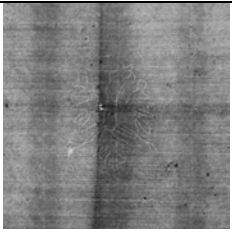
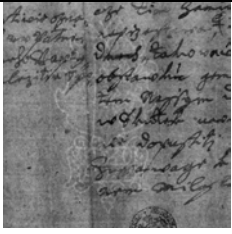
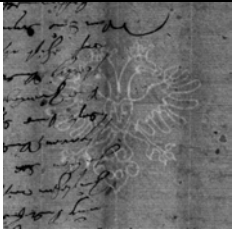
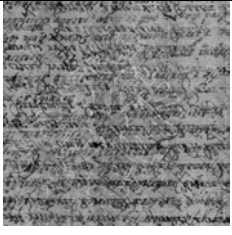
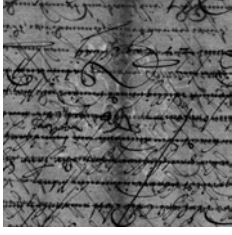

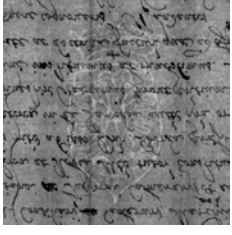
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 11, inv. č. 485, folio 226	5. 10. 1576	v: 38 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 79, folio 15	1577	v: 38 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 79, folio 21	1577	v: 38 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 11, inv. č. 485, folio 259	31. 10. 1577	v: 37 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 1, sign. 11, inv. č. 485, folio 228	1577	v: 77 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 87, folio 243	1580	v: 41 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 153	1580	v: 66 mm, š: 72 mm	

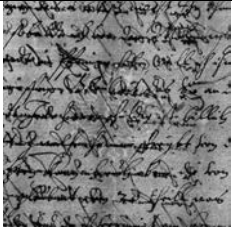

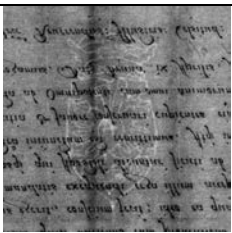
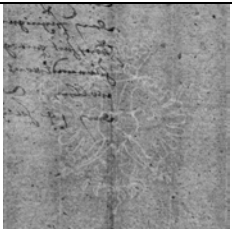
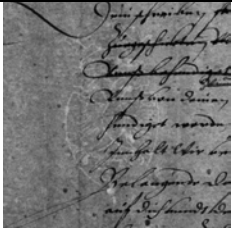
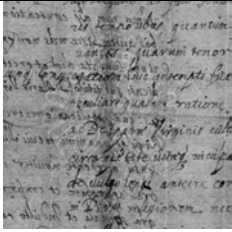
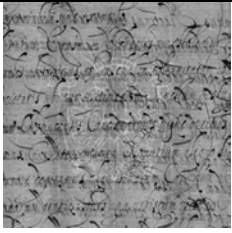
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 296	19. 9. 1580	v: 66 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 512	29. 7. 1586	v: 61 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 326	1587	v: 47 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 360	1587	v: 60 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 98, folio 363	1587	v: 63 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 105	1588	v: 64 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 112, folio 42	1598	v: 70 mm, š: 37 mm	

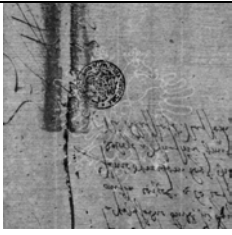
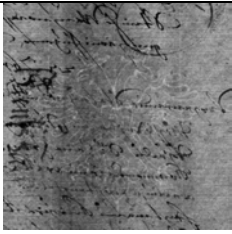
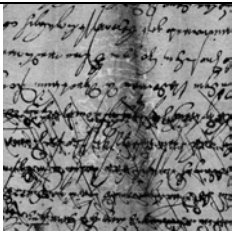

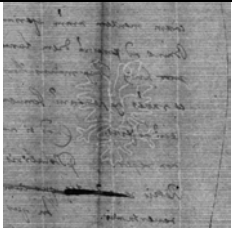
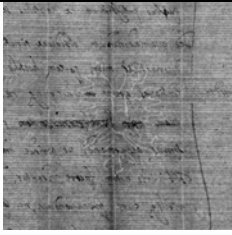
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 2, sign. 12, inv. č. 486, folio 555</p>	<p>17. 4. 1598</p>	<p>v: 78 mm, š: 46 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 13, inv. č. 487, folio 75</p>	<p>1600</p>	<p>v: 64 mm, š: 63 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 84</p>	<p>1601</p>	<p>v: 50 mm, š: 37 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 141</p>	<p>3. 6. 1601</p>	<p>v: 51 mm, š: 40 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 155</p>	<p>29. 11. 1601</p>	<p>v: 65 mm, š: 65 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 158</p>	<p>14. 12. 1601</p>	<p>v: 37 mm, š: 32 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 162</p>	<p>28. 12. 1601</p>	<p>v: 73 mm, š: 33 mm</p>	

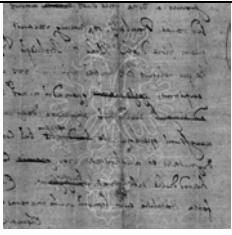
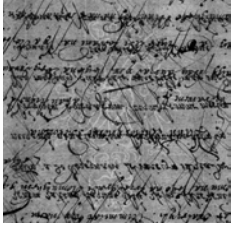
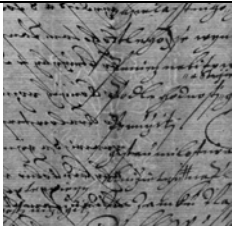
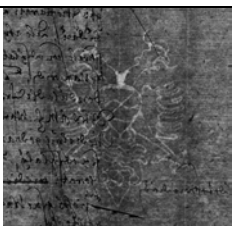
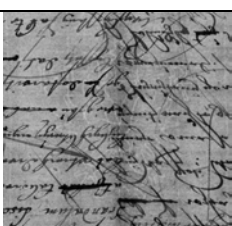
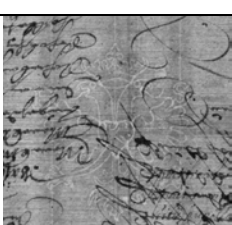
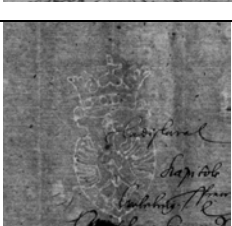
ZAOpO, fond AO, kn. č. 113, folio 6	1602	v: 70 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 439	1602	v: 38 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 113 folio 47	1602	v: 70 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 302	9. 1. 1602	v: 71 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 154	30. 3. 1602	v: 50 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 432	30. 5. 1602	v: 37 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 373	15. 6. 1602	v: 38 mm, š: 32 mm	

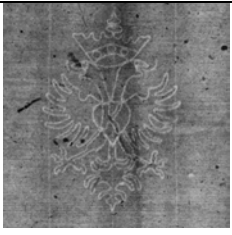
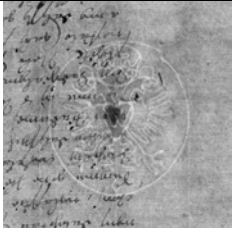
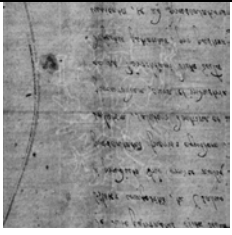

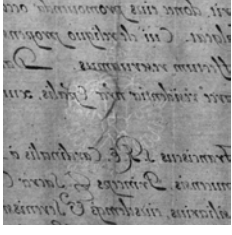
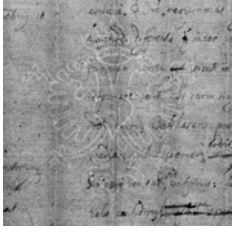
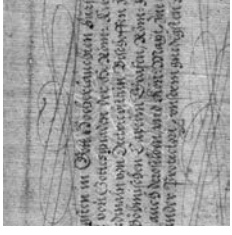
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 222	4. 8. 1602	v: 33 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 365	18. 8. 1602	v: 96 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 283, 224	12. 10. 1602 5. 8. 1602	v: 73 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 3, sign. 14, inv. č. 488, folio 280	1602	v: 72 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 7	22. 1. 1603	v: 47 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 268	27. 1. 1603	v: 46 mm, š: 36 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 265	5. 2. 1603	v: 60 mm, š: 62 mm	

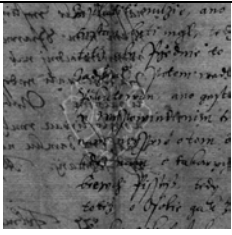
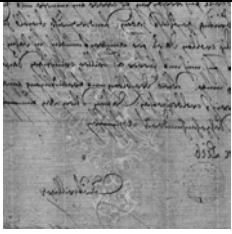
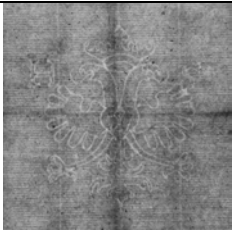
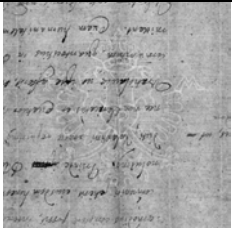
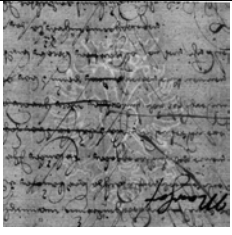
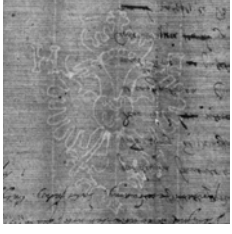
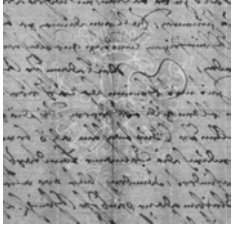
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 220	8. 5. 1603	v: 40 mm, š: 33 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 7	10. 5. 1603	v: 79 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 215	13. 5. 1603	v: 60 mm, š: 63 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 217	13. 5. 1603	v: 80 mm, š: 61 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 211	27. 5. 1603	v: 55 mm, š: 61 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 74	14. 9. 1603	v: 61 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 182	12. 10. 1603	v: 74 mm, š: 35 mm	

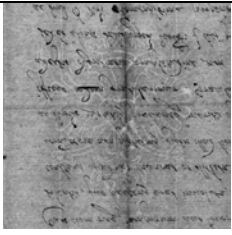
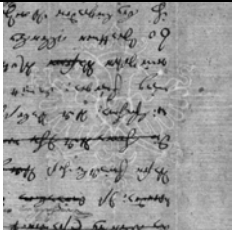

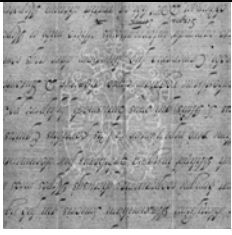
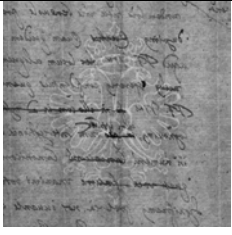
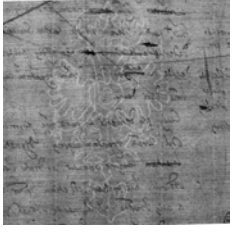
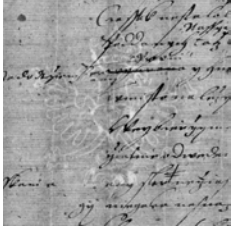
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 107</p>	<p>3. 11. 1603</p>	<p>v: 32 mm, š: 32 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 109</p>	<p>6. 11. 1603</p>	<p>v: 37 mm, š: 32 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 4, sign. 14, inv. č. 488, folio 62</p>	<p>9. 4. 1604</p>	<p>v: 74 mm, š: 36 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 71</p>	<p>14. 7. 1606</p>	<p>v: 78 mm, š: 68 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 59</p>	<p>25. 7. 1606</p>	<p>v: 75 mm, š: 36 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 3</p>	<p>4. 10. 1606</p>	<p>v: 79 mm, š: 70 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 304</p>	<p>27. 3. 1607</p>	<p>v: 59 mm, š: 49 mm</p>	

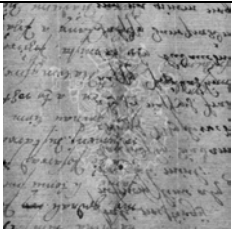

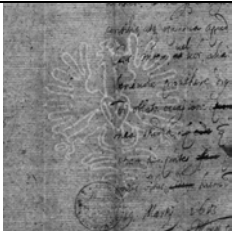

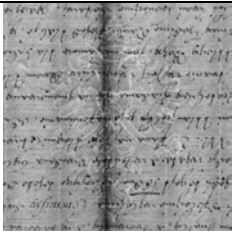
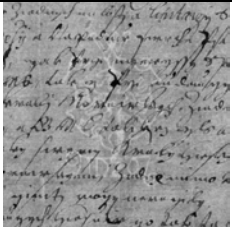
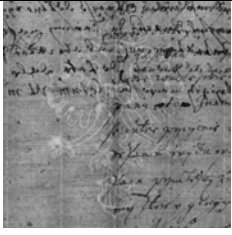
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 217	8. 6. 1607	v: 58 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 82	23. 9. 1607	v: 61 mm, š: 62 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 10, sign. 15, inv. č. 489, folio 50	11/1607	v: 70 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 24	6. 4. 1608	v: 70 mm, š: 38 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 2	1608	v: 60 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 203	20. 8. 1609	v: 38 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 212	15. 9. 1609	v: 38 mm, š: 30 mm	

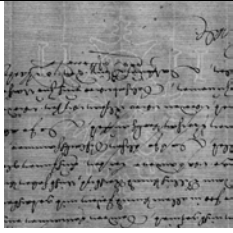
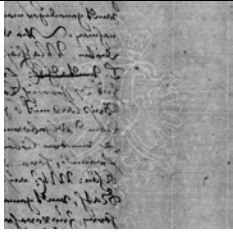
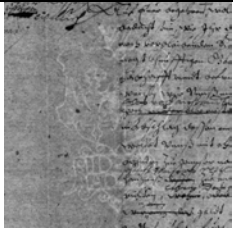
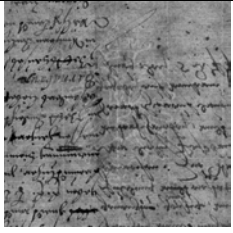
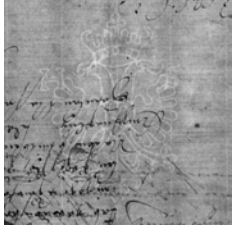
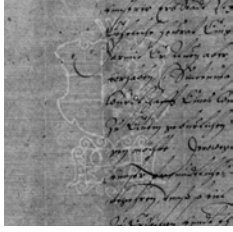
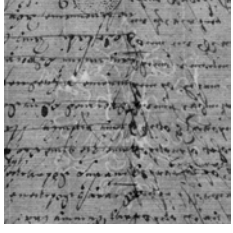
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 270	24. 12. 1609	v: 92 mm, š: 57 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 117, folio 8	1610	v: 95 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 24	27. 1. 1610	v: 73 mm, š: 61 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 2	2. 4. 1610	v: 74 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 4	25. 4. 1610	v: 70 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 50	28. 5. 1610	v: 74 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 6	4. 11. 1610	v: 68 mm, š: 34 mm	

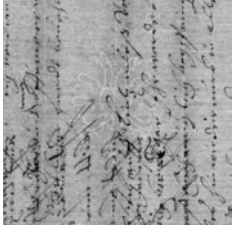
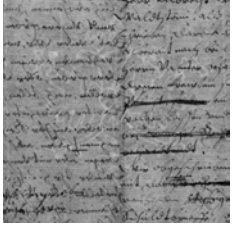
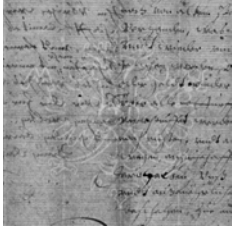
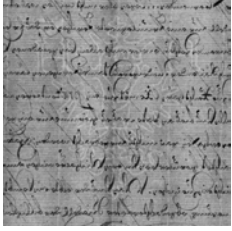
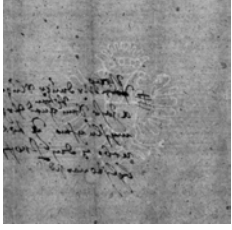
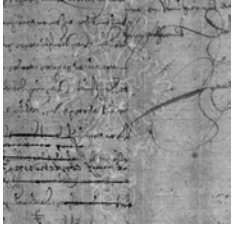
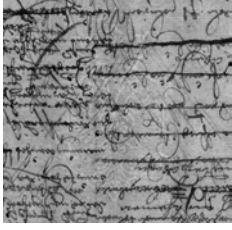
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 10	8. 11. 1610	v: 84 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 19	25. 11. 1610	v: 62 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 184	28. 11. 1610	v: 77 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 12	29. 11. 1610	v: 85 mm, š: 84 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 11, sign. 15, inv. č. 489, folio 195	13. 12. 1610	v: 51 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 8	25. 1. 1611	v: 75 mm, š: 72 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 5, sign. 14, inv. č. 488, folio 3	8. 2. 1611	v: 38 mm, š: 33 mm	

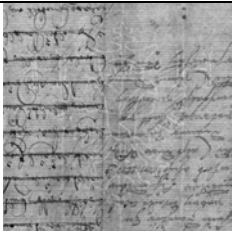
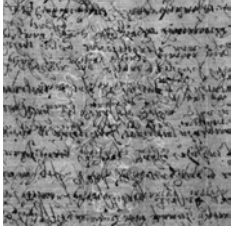
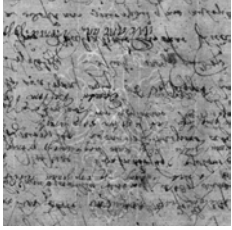
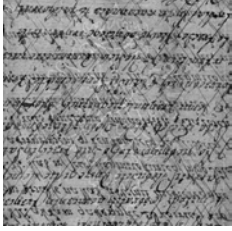
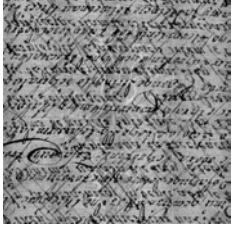

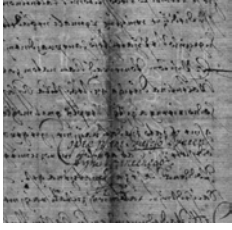
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 48	27. 2. 1611	v: 40 mm, š: 35 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 50	5. 3. 1611	v: 102 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 112	18. 5. 1611	v: 71 mm, š: 67 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 5	26. 1. 1612	v: 75 mm, š: 72 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 26	20. 2. 1612	v: 82 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 45	1. 4. 1612	v: 86 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 46	2. 4. 1612	v: 78 mm, š: 62 mm	

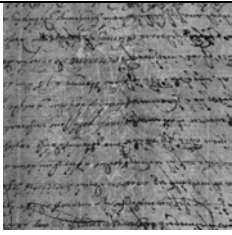
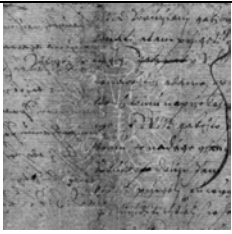
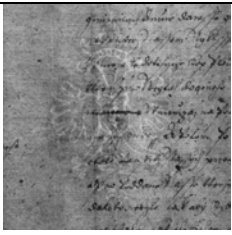
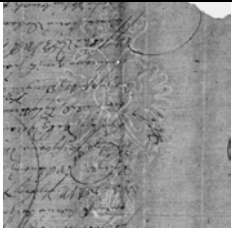
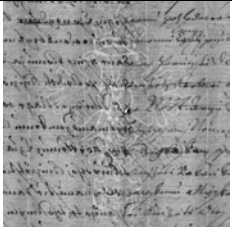
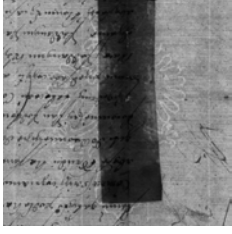
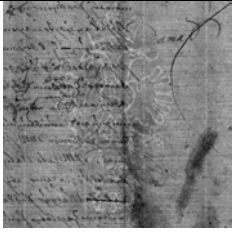
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 48	9. 4. 1612	v: 71 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 10	29. 5. 1612	v: 75 mm, š: 70 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 101	6. 7. 1612	v: 90 mm, š: 59 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 137	29. 8. 1612	v: 58 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 151	15. 10. 1612	v: 85 mm, š: 62 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 154	27. 10. 1612	v: 105 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 6	9. 2. 1613	v: 69 mm, š: 68 mm	

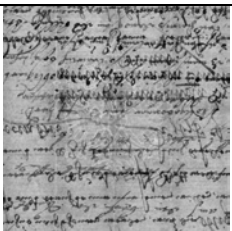

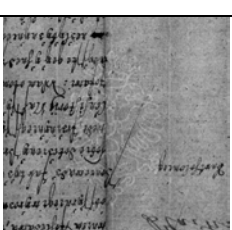
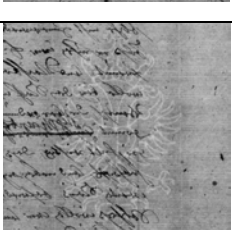

ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 1	28. 2. 1613	v: 60 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 4	28. 2. 1613	v: 78 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 38	19. 3. 1613	v: 66 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 17	17. 5. 1613	v: 63 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 10	15. 10. 1613	v: 88 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 12, sign. 15, inv. č. 489, folio 29	1613	v: 60 mm, š: 37 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 76	1614	v: 87 mm, š: 58 mm	

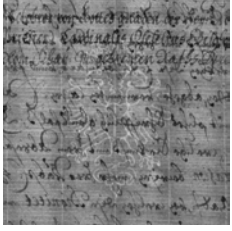
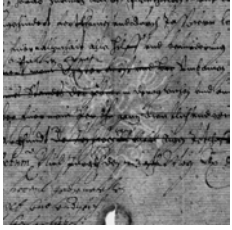
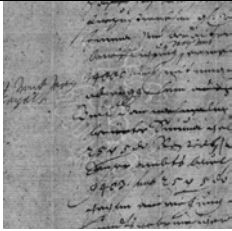

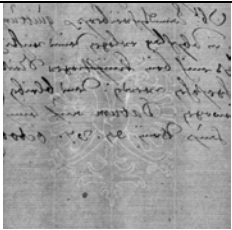
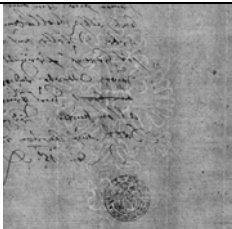
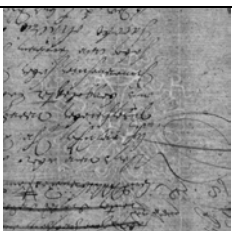
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 84	10. 3. 1614	v: 82 mm, š: 71 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 96	22. 3. 1614	v: 80 mm, š: 61 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 105	3. 4. 1614	v: 78 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 107	5. 4. 1614	v: 72 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 127	17. 4. 1614	v: 84 mm, š: 59 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 134	21. 4. 1614	v: 77 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 136	23. 4. 1614	v: 73 mm, š: 64 mm	

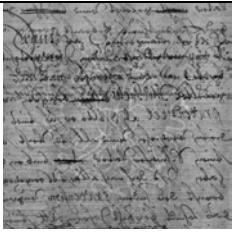
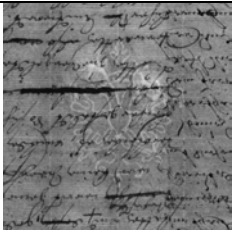
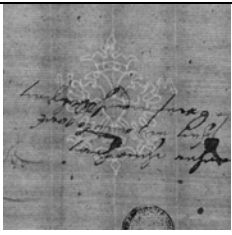
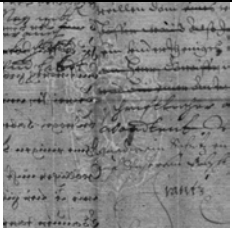
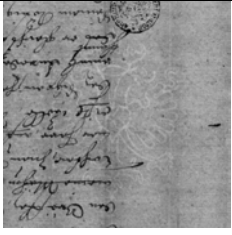
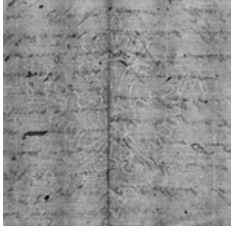
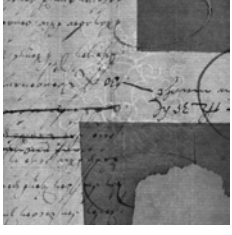
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 233	18. 7. 1614	v: 40 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 252	23. 9. 1614	v: 72 mm, š: 74 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 253	23. 9. 1614	v: 74 mm, š: 76 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 258	30. 9. 1614	v: 78 mm, š: 70 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 278	16. 10. 1614	v: 52 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 327	6. 12. 1614	v: 101 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 333	14. 12. 1614	v: 65 mm, š: 44 mm	

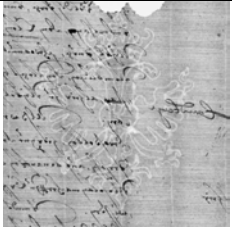
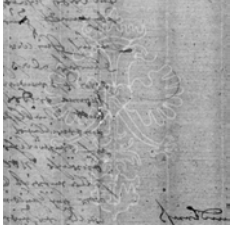

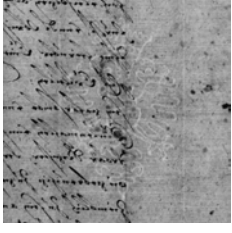

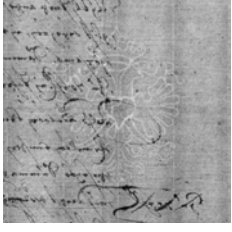

ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 340	30. 12. 1614	v: 78 mm, š: 75 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 119, folio 1	1615	v: 100 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 119, folio 21	1615	v: 102 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 120, folio 3	1615	v: 94 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 120, folio 7	1615	v: 86 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 93	3. 1. 1615	v: 70 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 96	18. 1. 1615	v: 77 mm, š: 73 mm	

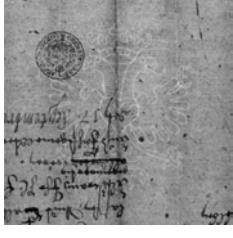
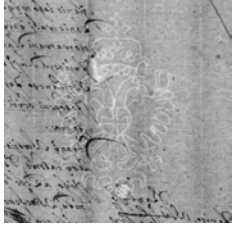
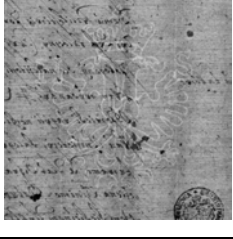
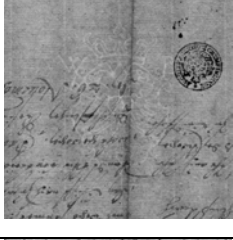
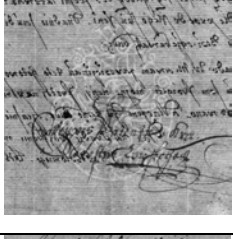
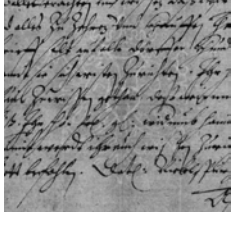
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 64	28. 2. 1615	v: 94 mm, š: 58 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 1	3. 4. 1615	v: 70 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 5	11. 4. 1615	v: 81 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 3	4/1615	v: 101 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 13	4/1615	v: 75 mm, š: 61 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 18	6. 5. 1615	v: 101 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 282	7. 5. 1615	v: 101 mm, š: 53 mm	

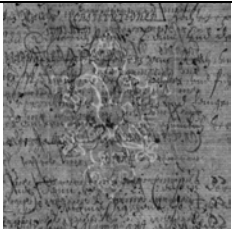
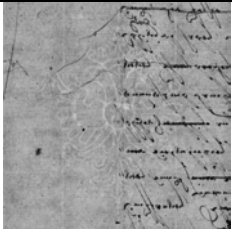
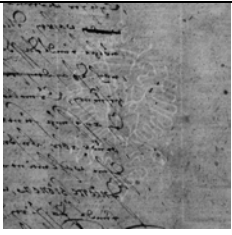
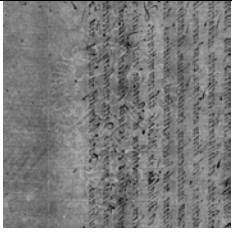

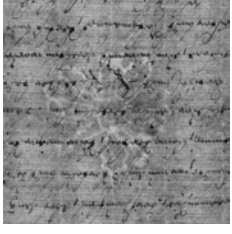
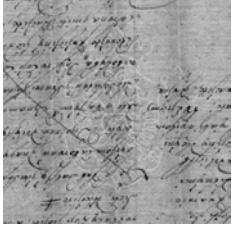
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 292	31. 5. 1615	v: 66 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 194	8/1615	v: 72 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 116	17. 12. 1615	v: 51 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 13, sign. 15, inv. č. 489, folio 119	17. 12. 1615	v: 101 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 335	21. 4. 1616	v: 62 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 304	28. 4. 1616	v: 84 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 320	30. 4. 1616	v: 53 mm, š: 50 mm	

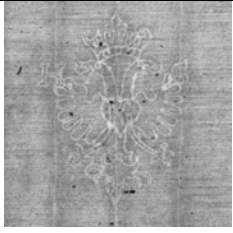
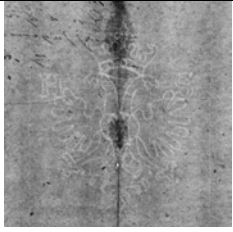
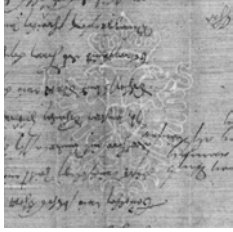

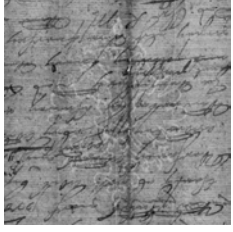
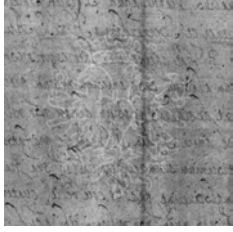
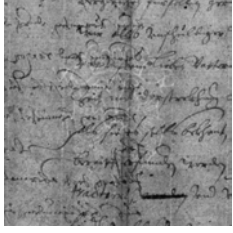
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 221	14. 5. 1616	v: 69 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 232	23. 5. 1616	v: 52 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 119, 140	16. 9. 1616	v: 70 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 131	30. 9. 1616	v: 73 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 88	27. 10. 1616	v: 65 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 59	15. 11. 1616	v: 87 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 67	21. 11. 1616	v: 65 mm, š: 60 mm	

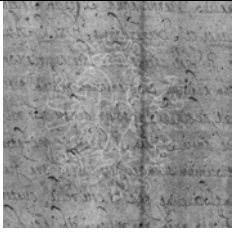
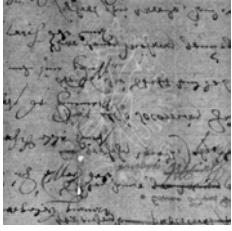

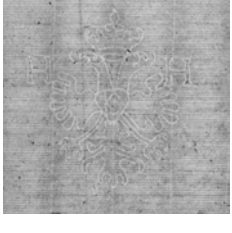

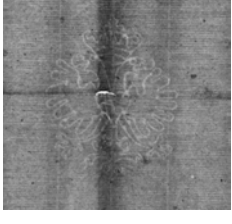
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 72	29. 11. 1616	v: 79 mm, š: 71 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 22	18. 12. 1616	v: 52 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 26	20.12.1616	v: 52 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 32	27. 12. 1616	v: 61 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 14, sign. 15, inv. č. 489, folio 28	12/1616	v: 66 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 819	1617	v: 87 mm, š: 79 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 1	1/1617	v: 66 mm, š: 55 mm	

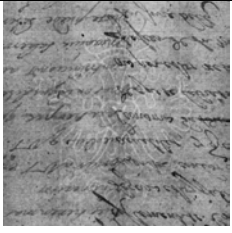
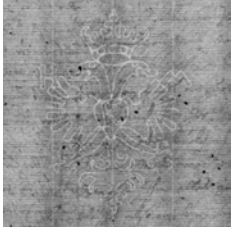

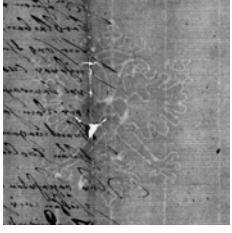

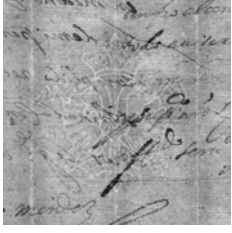
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 101	31. 1. 1617	v: 85 mm, š: 67 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 147	23. 2. 1617	v: 92 mm, š: 60 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 173	28. 2. 1617	v: 92 mm, š: 59 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 212	17. 3. 1617	v: 69 mm, š: 43 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 320	21. 4. 1617	v: 66 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 331	23. 4. 1617	v: 66 mm, š: 55 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 374	5/1617	v: 74 mm, š: 68 mm	

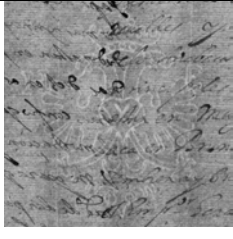

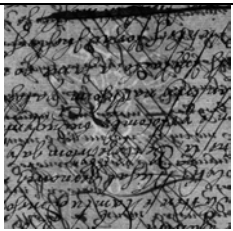
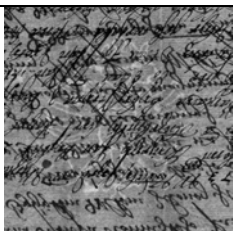
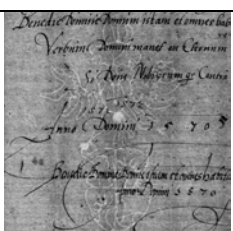
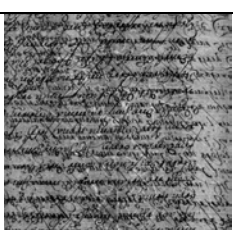
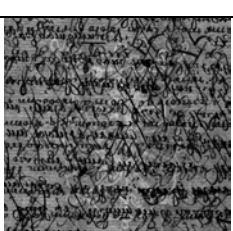
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 470	23. 6. 1617	v: 82 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 608	17. 9. 1617	v: 71 mm, š: 63 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 675	23. 10. 1617	v: 81 mm, š: 51 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 703	5. 11. 1617	v: 76 mm, š: 62 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 15, sign. 15, inv. č. 489, folio 744	26. 11. 1617	v: 62 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 146	1618	v: 57 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 45	11. 1. 1618	v: 66 mm, š: 60 mm	

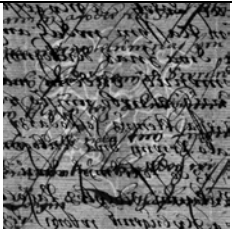
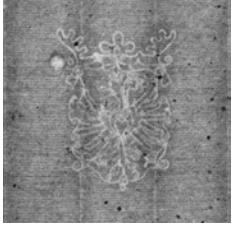
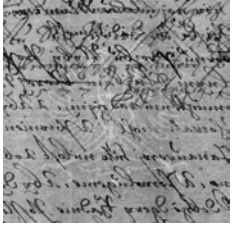
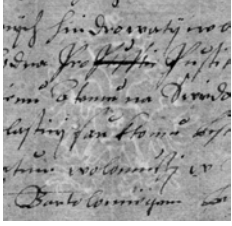
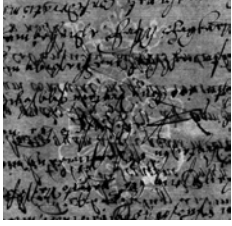
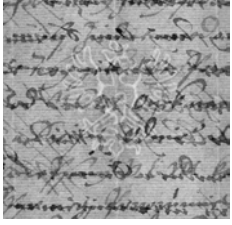
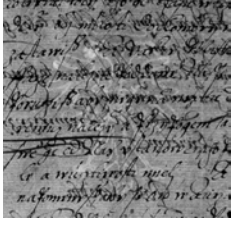
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 67	30. 1. 1618	v: 65 mm, š: 45 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 75	15. 2. 1618	v: 69 mm, š: 59 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 130	7. 4. 1618	v: 68 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 165	26. 4. 1618	v: 86 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 236	18. 5. 1618	v: 51 mm, š: 44 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 415	29. 9. 1618	v: 45 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 464	29. 11. 1618	v: 67 mm, š: 55 mm	

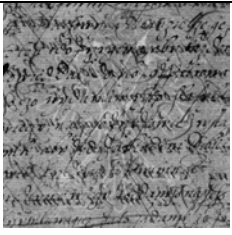
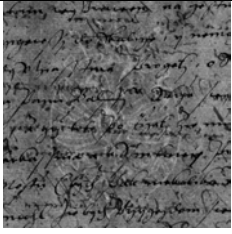
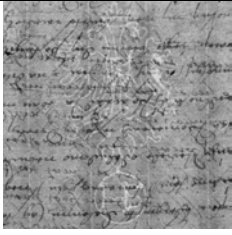

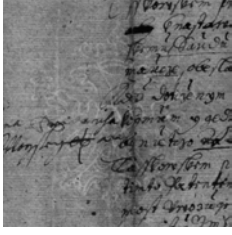
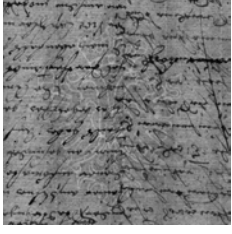
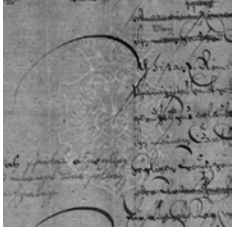
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 38	6/1619	v: 83 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 74	3. 8. 1619	v: 82 mm, š: 66 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 84	24. 8. 1619	v: 79 mm, š: 64 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 92	9. 9. 1619	v: 75 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 118	23. 9. 1619	v: 77 mm, š: 57 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 34	6. 1. 1620	v: 68 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 38	13. 1. 1620	v: 60 mm, š: 50 mm	

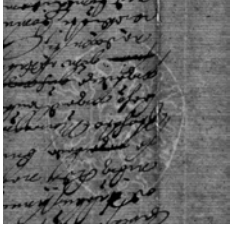
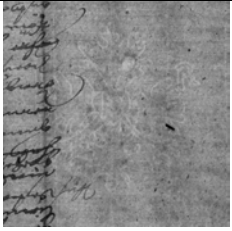

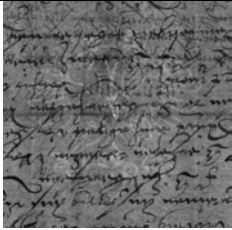
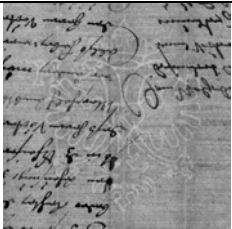
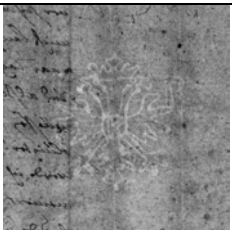
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 34	6. 1. 1620	v: 68 mm, š: 56 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 39	13. 1. 1620	v: 68 mm, š: 47 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 51	24. 2. 1620	v: 80 mm, š: 68 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 240	29. 10. 1620	v: 51 mm, š: 52 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 265	22. 11. 1620	v: 75 mm, š: 70 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 16, sign. 15, inv. č. 489, folio 267	23. 11. 1620	v: 68 mm, š: 76 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 18	20. 3. 1621	v: 66 mm, š: 53 mm	

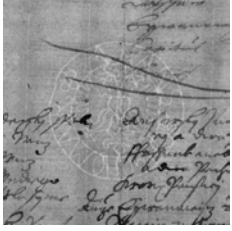
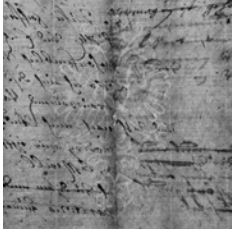
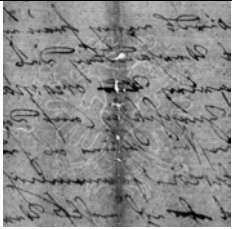
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 46	8.6.1621	v: 72 mm, š: 65 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 51	7. 7. 1621	v: 86 mm, š: 65 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 54	7. 7. 1621	v: 87 mm, š: 66 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 77	2. 11. 1621	v: 75 mm, š: 65 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 87	17. 11. 1621	v: 60 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 17, sign. 15, inv. č. 489, folio 112	26. 11. 1621	v: 75 mm, š: 65 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 125, folio 7	1621	v: 51 mm, š: 50 mm	

ZAOpO, fond AO, kn. č. 125, folio 9	1621	v: 74 mm, š: 62 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 125, folio 65	1621	v: 77 mm, š: 65 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 347	1565 - 1573	v: 52 mm, š: 39 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 55, folio 351	1565 - 1573	v: 51 mm, š: 40 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 159	1565 - 1573	v: 113 mm, š: 74 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 163	1565 - 1573	v: 108 mm, š: 80 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 57, folio 299	1565 - 1573	v: 64 mm, š: 50 mm	

ZAOpO, fond AO, kn. č. 63, folio 73	1568 - 1572	v: 52 mm, š: 48 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 67, folio 34	1570 - 1572	v: 66 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 80, folio 28	1577 - 1578	v: 47 mm, š: 42 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 82, folio 28	1578 - 1579	v: 65 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 246	1579 - 1597	v: 75 mm, š: 46 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 86, folio 344	1579 - 1597	v: 30 mm, š: 30 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 92, folio 44	1582 - 1583	v: 63 mm, š: 45 mm	

ZAOpO, fond AO, kn. č. 92, folio 71	1582 - 1583	v: 66 mm, š: 54 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 63	1594 - 1595	v: 79 mm, š: 50 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 93	1594 - 1595	v: 100 mm, š: 53 mm	
ZAOpO, fond AO, kn. č. 108, folio 97	1594 - 1595	v: 95 mm, š: 57 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 10	1599 - 1603	v: 76 mm, š: 66 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 30	1599 - 1603	v: 80 mm, š: 61 mm	
ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 32	1599 - 1603	v: 65 mm, š: 44 mm	

<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 40</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 78 mm, š: 67 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 45</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 63 mm, š: 50 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 46</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 66 mm, š: 65 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 51</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 63 mm, š: 50 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 60</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 65 mm, š: 63 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 62</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 74 mm, š: 63 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 87</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 52 mm, š: 54 mm</p>	

<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 93</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 53 mm, š: 52 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 97</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 88 mm, š: 50 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 9, sign. 15, inv. č. 489, folio 116</p>	<p>1599 - 1603</p>	<p>v: 70 mm, š: 61 mm</p>	
<p>ZAOpO, fond AO, kt. č. 8, sign. 14, inv. č. 488, folio 43</p>	<p>1599 - 1636</p>	<p>v: 81 mm, š: 63 mm</p>	